

گزارش اقتصادی شایرک

مهر ۱۳۹۶. شماره ۲۸۵

فهرست مطالب

.....	فهرست شکل ها	۵
.....	فهرست جداول	۷
.....	پیشگفتار	۱۰
.....	شاخص های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه	۱۱
.....	۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی	۱۵
.....	۱.۱. نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۶
.....	۱.۱.۱. نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی	۱۷
.....	۱.۱.۲. مقایسه نسبت ارزش تراکنش های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی	۱۸
.....	۱.۲. بررسی ارزش تراکنش های شاپرک و GDP در طول زمان	۲۰
.....	۱.۲.۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش های شاپرک و تولید ناخالص داخلی	۲۱
.....	۱.۲.۲. نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به GDP	۲۲
.....	۲. شاخص های عملکردی شاپرک در مهر ماه ۱۳۹۶	۲۵
.....	۲.۱. آمار عملکردی شاپرک	۲۵
.....	۲.۱.۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش های شاپرک	۲۶
.....	۲.۱.۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش های شاپرکی	۲۷
.....	۲.۱.۳. عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش	۲۸
.....	۲.۱.۴. عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها	۳۰
.....	۲.۱.۵. عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت	۳۴
.....	۲.۲. نفوذ منطقه ای	۳۸
.....	۲.۲.۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی	۳۸
.....	۲.۲.۲. سرانه تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور	۳۹
.....	۲.۲.۳. تعداد و تعداد سرانه کارخوان فروشگاه های فعال سیستمی در هر استان	۴۰
.....	۲.۲.۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی	۴۵
.....	۲.۲.۵. تعداد سرانه تراکنش های کارخوان فروشگاه های در استان های کشور	۴۷
.....	۲.۳. شاخص های پراکندگی مبلغی تراکنش ها	۴۸
.....	۲.۳.۱. دامنه مبلغی تراکنش های ابزارهای پذیرش شبکه	۴۹
.....	۲.۳.۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش ها	۵۳
.....	۲.۳.۳. بررسی دهک های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش	۵۴
.....	۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی	۶۰
.....	۳.۱. سهم تراکنش های موفق از کل تراکنش ها	۶۱
.....	۳.۲. آنالیز خطاهای تراکنش ها	۶۱
.....	۳.۳. دسترس پذیری حس شده خدمات	۶۵
.....	۳.۴. آنالیز تراکنش های ناتمام رخ داده در شبکه	۶۶

۴. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۸

۴,۱. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۹

۴,۱,۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۹

۴,۱,۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۱

۴,۱,۳. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۵

۴,۱,۴. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۹

۴,۱,۵. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۸۱

۴,۱,۶. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۴

۴,۲. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۶

۴,۳. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه ۹۰

۴,۳,۱. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه در استان‌های کشور ۹۰

۴,۳,۲. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در استان‌های کشور ۹۴

۴,۳,۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در بعد کشوری ۹۷

۴,۳,۴. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۱۰۳

۴,۳,۵. عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۱۰۶

۵. بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۱۰

۵,۱. سهم بازار پذیرندگی ۱۱۰

۵,۱,۱. سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۱۱

۵,۱,۲. سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۱۲

۵,۱,۳. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۱۵

۵,۱,۴. اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۱۹

۵,۲. سهم بازار صادرکنندگی ۱۲۲

۵,۲,۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۲۲

۵,۲,۲. سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۴

۵,۲,۳. سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۵

۵,۲,۴. سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۲۷

۵,۲,۵. اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۹

۵,۳. سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۳۲

۵,۴. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش ۱۳۹

۵,۴,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید ۱۳۹

۵,۴,۲. کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ ۱۴۵

۶. جمع‌بندی ۱۴۹

۷. واژه‌نامه ۱۶۰

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت مرداد ماه ۱۳۹۶ ۱۷
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۱۹
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک..... ۲۱
- شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP..... ۲۳
- شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۶..... ۳۰
- شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور و مهر ۱۳۹۶..... ۳۳
- شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۵ و مهر ۱۳۹۶..... ۳۴
- شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - مهر ۱۳۹۶..... ۳۵
- شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۶..... ۳۵
- شکل ۶-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - شهریور و مهر ۱۳۹۶..... ۳۶
- شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مهر ۱۳۹۵ و مهر ۱۳۹۶..... ۳۷
- شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - مهر ۱۳۹۶ نسبت به ماه شهریور ۱۳۹۶..... ۴۱
- شکل ۹-۲ تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - مهر ۱۳۹۶..... ۴۲
- شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مهر ۱۳۹۶..... ۴۵
- شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - مهر ۱۳۹۶..... ۴۶
- شکل ۱۲-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - مهر ۱۳۹۶..... ۴۸
- شکل ۱۳-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشگاهی (بر حسب ریال) - مهر ۱۳۹۶..... ۵۰
- شکل ۱۴-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - مهر ۱۳۹۶..... ۵۱
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - مهر ۱۳۹۶..... ۵۲
- شکل ۱۶-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی..... ۵۴
- شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - مهر ۱۳۹۶..... ۵۶
- شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - مهر ۱۳۹۶..... ۵۸
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - مهر ۱۳۹۶..... ۶۲
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۶..... ۶۳
- شکل ۱-۳ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۶..... ۶۹
- شکل ۲-۳ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۶..... ۷۰
- شکل ۳-۳ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۶..... ۷۳
- شکل ۴-۳ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۶..... ۷۵

- شکل ۳-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنشها به ازای هر سرویس - مهر ۱۳۹۶ ۷۷
- شکل ۳-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنشها به ازای هر سرویس - مهر ۱۳۹۶ ۷۹
- شکل ۳-۷ مقایسه شرکت های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنشها - شهر یور و مهر ۱۳۹۶ ۸۱
- شکل ۳-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاه های به تفکیک استان ها - مهر ۱۳۹۶ ۹۳
- شکل ۳-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی در هر استان ها - مهر ۱۳۹۶ ۹۶
- شکل ۳-۱۰ شاخص اثربخشی کارتخوان های فروشگاه های شرکت های PSP به تفکیک هر استان - مهر ۱۳۹۶ ۱۰۵
- شکل ۳-۱۱ روند تغییر تعداد کارتخوان های فروشگاه های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی طی ماه های سال ۹۵ و ۹۶ ۱۰۷
- شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش های شبکه پرداخت - مهر ۱۳۹۶ ۱۱۱
- شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش های شبکه پرداخت - مهر ۱۳۹۶ ۱۱۲
- شکل ۵-۳ سهم بانک های صادر کننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار در شبکه شاپرک - مهر ۱۳۹۶ ۱۲۴
- شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنش های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مهر ۱۳۹۶ ۱۳۴
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - مهر ۱۳۹۶ ۱۳۵
- شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - مهر ۱۳۹۶ ۱۳۶
- شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مهر ۱۳۹۶ ۱۳۷

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در سال ۱۳۹۶.....	۱۶
جدول ۲-۱	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی تا پایان مرداد ماه ۱۳۹۶.....	۱۸
جدول ۳-۱	نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت به GDP.....	۲۲
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک.....	۲۶
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۵.....	۲۶
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۷
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۸
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - شهرپور و مهر ۱۳۹۶.....	۲۹
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - شهرپور و مهر ۱۳۹۶.....	۲۹
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مهر ۱۳۹۶.....	۳۱
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مهر ۱۳۹۶.....	۳۱
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۶.....	۳۲
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - مهر ۱۳۹۶.....	۳۹
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - مهر ۱۳۹۶.....	۳۹
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی - شهرپور و مهر ۱۳۹۶.....	۴۰
جدول ۱۳-۲	تعداد سرانه استانی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - شهرپور و مهر ۱۳۹۶.....	۴۳
جدول ۱۴-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی.....	۵۳
جدول ۱۵-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۵
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۶
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۶.....	۶۱
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - شهرپور و مهر ۱۳۹۶.....	۶۲
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - مهر ۱۳۹۶.....	۶۳
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - شهرپور و مهر ۱۳۹۶.....	۶۴
جدول ۵-۳	دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت.....	۶۵
جدول ۶-۳	درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - شهرپور و مهر ۱۳۹۶.....	۶۶
جدول ۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهرپور و مهر ۱۳۹۶.....	۷۲
جدول ۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهرپور و مهر ۱۳۹۶.....	۷۴

جدول ۳-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-شهریور و مهر ۱۳۹۶	۷۶
جدول ۴-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش-شهریور و مهر ۱۳۹۶	۷۸
جدول ۵-۴	مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - مهر ۱۳۹۶	۸۰
جدول ۶-۴	وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن	۸۲
جدول ۷-۴	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش- مهر ۱۳۹۶	۸۲
جدول ۸-۴	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در شهریور و مهر ۹۶	۸۴
جدول ۹-۴	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس مهر ۱۳۹۶	۸۵
جدول ۱۰-۴	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در شهریور و مهر ۹۶	۸۶
جدول ۱۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی-شهریور و مهر ۱۳۹۶	۸۸
جدول ۱۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار-شهریور و مهر ۱۳۹۶	۸۹
جدول ۱۳-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان - مهر ۱۳۹۶	۹۱
جدول ۱۴-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - مهر ۱۳۹۶	۹۴
جدول ۱۵-۴	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - مهر ۱۳۹۶	۹۸
جدول ۱۶-۴	مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت -شهریور و مهر ۱۳۹۶	۹۹
جدول ۱۷-۴	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت - مهر ۱۳۹۶	۱۰۱
جدول ۱۸-۴	مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت -شهریور و مهر ۱۳۹۶	۱۰۲
جدول ۱۹-۴	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - مهر ۱۳۹۶	۱۰۳
جدول ۲۰-۴	سهم تعدادکارتخوان‌های کم تراکنش و فاقدتراکنش مالی هرشرکت ازکل کارتخوانهای فعال سیستمی آن-مهر ۱۳۹۶	۱۰۸
جدول ۱-۵	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۶	۱۱۳
جدول ۲-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - مهر ۱۳۹۶	۱۱۶
جدول ۳-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - مهر ۱۳۹۶	۱۱۹
جدول ۴-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده- شهریور و مهر ۹۶	۱۲۱
جدول ۵-۵	مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش دار - شهریور و مهر ۱۳۹۶	۱۲۲
جدول ۶-۵	سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش دار - مهر ۱۳۹۶	۱۲۵
جدول ۷-۵	سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش دار از مجموع کارتهای بانک صادرکننده - مهر ۱۳۹۶	۱۲۷
جدول ۸-۵	محاسبه شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - مهر ۱۳۹۶	۱۲۹
جدول ۹-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده- شهریور و مهر ۹۶	۱۳۱
جدول ۱۰-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - مهر ۱۳۹۶	۱۳۳
جدول ۱۱-۵	مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید - شهریور و مهر ۱۳۹۶	۱۴۰
جدول ۱۲-۵	مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاهی با احتساب هزینه اجاره بها - مهر ۱۳۹۶	۱۴۳
جدول ۱۳-۵	مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - مهر ۱۳۹۶	۱۴۶

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۲۸ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در مهر ماه ۱۳۹۶
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

اصلاحیه

در گزارش شهریور ماه و در بخش «بالاترین سهم تعداد تراکنش‌ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش»، شرکت دارای بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به اشتباه شرکت «به پرداخت ملت» معرفی شده است که بدین وسیله این اشتباه اصلاح شده و شرکت «پرداخت الکترونیک سامان» به عنوان شرکت دارای بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی معرفی می‌گردد.

در بخش «سهم کارتخوان کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه‌های فعال» نام شرکت «الکترونیک کارت دماوند» به اشتباه «الکترونیک کارت پاسارگاد» ثبت شده است و در گزارش مرداد ماه و در بخش «سهم کارتخوان کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه‌های فعال» نام شرکت «پرداخت الکترونیک پاسارگاد» به اشتباه «الکترونیک کارت پاسارگاد» ثبت شده است که ضمن عذر خواهی مراتب از این طریق اصلاح می‌گردد.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

▲	۱۱/۱۰ درصد	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی
▼	۲/۴۹ درصد	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی

▶	۱۲۹/۲۰ درصد	سهم ارزش پرداخت الکترونیک شاپرکی به تولید ناخالصی داخلی (GDP)
---	-------------	---

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در مهر ماه ۹۶

آمار عملکردی

▼	۱,۳۶۰,۰۶۵,۵۱۳ عدد	تعداد تراکنش های شاپرک
▼	۱,۴۳۲,۴۵۲,۵۴۰ میلیون ریال	ارزش تراکنش های شاپرک

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▼	۶/۸۹- درصد	رشد اسمی ماهانه مهر ۹۶ نسبت به شهریور ۹۶
▼	۷/۲۳- درصد	رشد حقیقی ماهانه مهر ۹۶ نسبت به شهریور ۹۶
▲	۲۹/۷۴ درصد	رشد اسمی مهر ۹۶ نسبت به مهر ۹۵
▲	۱۹/۶۸ درصد	رشد حقیقی شهریور ۹۶ نسبت به شهریور ۹۵

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▲	۲/۹۰ درصد	ابزار پذیرش اینترنتی
▲	۹/۳۴ درصد	ابزار پذیرش موبایلی
▼	۸۷/۷۵ درصد	کارتخوان فروشگاه

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▼	۹۵/۲۵ درصد	خرید کالا و خدمات
▲	۴/۷۵ درصد	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▼	۷۷/۳۷ درصد	خرید کالا و خدمات
▲	۱۶/۵۴ درصد	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه
▲	۶/۰۹ درصد	مانده گیری

ضریب نفوذ منطقه ای

سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۲۰ سال کشور

▲	۱۲۹۱/۸۱	کل ابزارها
▲	۱۱۲۵/۲۷	کارتخوان فروشگاه
▲	۵۹	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۱۰۷/۵۴	ابزار پذیرش اینترنتی

سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۲۰ سال کشور

▼	۲۳/۲۲	کل ابزارها
▼	۲۰/۳۸	کارتخوان فروشگاه
▼	۲/۱۷	ابزار پذیرش موبایلی
▼	۰/۶۷	ابزار پذیرش اینترنتی

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی

▲	۱,۴۷۱,۸۴۴ عدد	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه
▲	۱۲/۸۷۶ عدد	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه
▲	۰/۱۶۴ عدد	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه
▼	۲۱/۱۱ عدد	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاه

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▲	۷۳۲/۰۰	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول
---	--------	-------------------------------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	به پرداخت ملت درصد ۲۸/۴۴	بانک ملت درصد ۲۹/۱۱
بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	به پرداخت ملت درصد ۲۱/۸۸	بانک ملت درصد ۳۲/۵۲

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	به پرداخت ملت درصد ۴۰/۰۹	بانک ملت درصد ۴۱/۰۴
ابزار پذیرش موبایلی	آسان پرداخت پرشین درصد ۴۲/۸۲	بانک ملت درصد ۵۴/۵۳
کارتخوان فروگاهی	به پرداخت ملت درصد ۲۷/۶۳	بانک ملت درصد ۲۷/۹۴

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	پرداخت الکترونیک سامان درصد ۲۹/۳۳	بانک ملت درصد ۲۹/۶۰
ابزار پذیرش موبایلی	آسان پرداخت پرشین درصد ۳۸/۹۶	بانک ملت درصد ۷۴/۹۴
کارتخوان فروگاهی	به پرداخت ملت درصد ۲۴/۲۸	بانک ملت درصد ۲۸/۱۰

شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۷۹۱	۱,۴۲۶
ابزار پذیرش موبایلی	۲,۸۹۰	۵,۷۴۸
کارتخوان فروگاهی	۱,۴۲۹	۱,۱۶۹

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بن کارت	بانک صادرات ایران	۲۱/۹۷ درصد
کارت اعتباری	بانک ملت	۳۴/۰۶ درصد
کارت برداشت	بانک ملی ایران	۲۱/۶۲ درصد

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	۹۰/۸۱ درصد
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	۹۹/۹۷ درصد

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	۱/۲۵ درصد
خطای شاپرکی	۰/۲۹ درصد
خطای صادرکنندگی	۱۳/۰۶ درصد
خطای کاربردی	۸۴/۷۴ درصد
خطای کسب و کار	۰/۶۷ درصد

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	۹۸/۶۰ درصد
دسترس پذیری حس شده شاپرک	۹۹/۹۷ درصد

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها	۰/۰۲۱ درصد
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	۲۷/۷۱- درصد

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در شهریور ماه ۹۶

شاخص اثربخشی کارتخوان فروگاهی فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۵۳۱
کمترین میزان شاخص	الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۰۹

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۳۰۵ درصد
کمترین میزان شاخص	سایان کارت	۰/۰۱۴ درصد

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۳۷/۶۰ درصد
کمترین سهم	آسان پرداخت پرشین	۷/۸۳ درصد

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱.۱. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است که به دلیل عدم انتشار آمار نقدینگی شه‌ریور و مهر ماه توسط بانک مرکزی ج.ا.ا.، در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا مرداد ماه ۱۳۹۶) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در سال ۱۳۹۶

ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
فروردین	۱۲۶۴۱،۱۰۰،۰۰۰	۱،۰۰۶،۳۱۳،۸۴۲	۷/۹۶٪
اردیبهشت	۱۲،۸۹۰،۹۰۰،۰۰۰	۱،۳۲۸،۴۸۹،۳۵۵	۱۰/۳۱٪
خرداد	۱۳،۱۴۹،۱۰۰،۰۰۰	۱،۳۸۶،۰۰۸،۲۴۲	۱۰/۵۴٪
تیر	۱۳،۳۳۷،۴۰۰،۰۰۰	۱،۳۸۸،۶۷۵،۷۰۲	۱۰/۴۱٪
مرداد	۱۳،۶۶۲،۶۰۰،۰۰۰	۱،۵۱۶،۶۱۳،۱۱۸	۱۱/۱۰٪

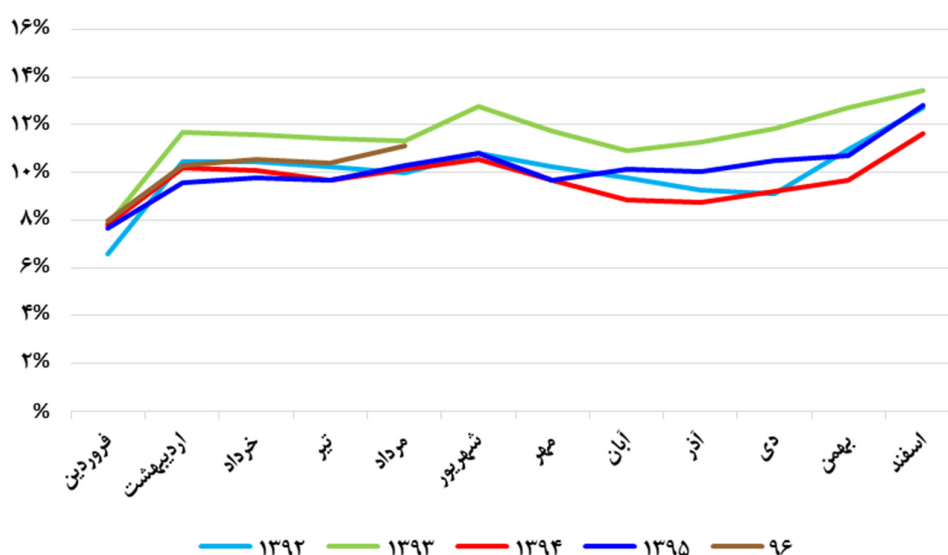
در مرداد ماه ۱۳۹۶ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۱/۱۰ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه تیر، افزایش ۰/۶۹ درصدی داشته است.

در ماه مرداد، ارزش تراکنش‌های شاپرک رشد ۹/۲۱ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۲/۴۴ درصدی نقدینگی نسبت به تیر ماه، کاهش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه تیر را در پی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی در ماه‌های شهریور و مهر منتشر نشده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت مرداد ماه سال ۱۳۹۶ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت مرداد ماه ۱۳۹۶

۱.۱.۱. نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی تا پایان مرداد ماه ۱۳۹۶

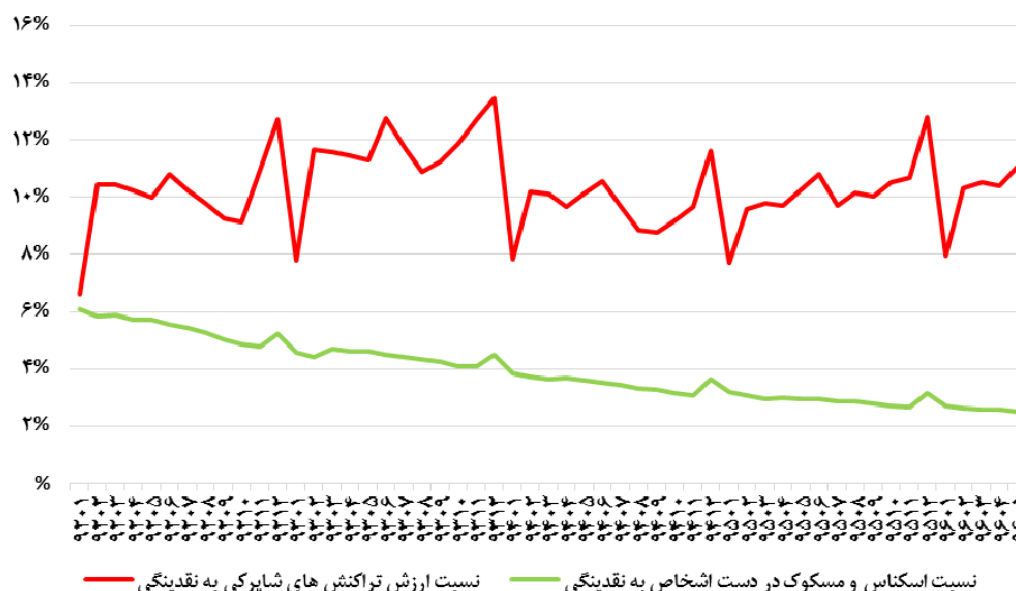
ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیون ریال)	نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
فروردین	۱۲,۶۴۱,۱۰۰,۰۰۰	۳۴۳,۵۰۰,۰۰۰	۲/۷۲٪
اردیبهشت	۱۲,۸۹۰,۹۰۰,۰۰۰	۳۴۰,۳۰۰,۰۰۰	۲/۶۴٪
خرداد	۱۳,۱۴۹,۱۰۰,۰۰۰	۳۴۰,۱۰۰,۰۰۰	۲/۵۹٪
تیر	۱۳,۳۳۷,۴۰۰,۰۰۰	۳۴۱,۵۰۰,۰۰۰	۲/۵۶٪
مرداد	۱۳,۶۶۲,۶۰۰,۰۰۰	۳۳۹,۹۰۰,۰۰۰	۲/۴۹٪

در مرداد ماه ۱۳۹۶، ۲/۴۹ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در ماه خرداد کاهش ۰/۰۷ درصدی را تجربه نموده است. در مرداد ماه ۱۳۹۶ میزان نقدینگی با افزایش ۲/۴۴ درصدی همراه بوده و در مقابل میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص با کاهش ۰/۴۷ درصدی همراه بوده است. کاهش میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از یک سو و افزایش میزان نقدینگی از سوی دیگر منجر به کاهش سهم اسکناس و مسکوک از نقدینگی مرداد ماه ۱۳۹۶ شده است.

۱,۱,۲. مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۲ تا مرداد سال ۱۳۹۶) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۶/۶۱ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۲ به ۱۱/۱۰ درصد در مرداد ماه ۱۳۹۶ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۶/۰۷ درصد به ۲/۴۹ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۳/۵۸ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می‌رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. کاهش این نسبت یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پرقدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود.

^۳ منظور کاهش سهم پول پرقدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

۱,۲. بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

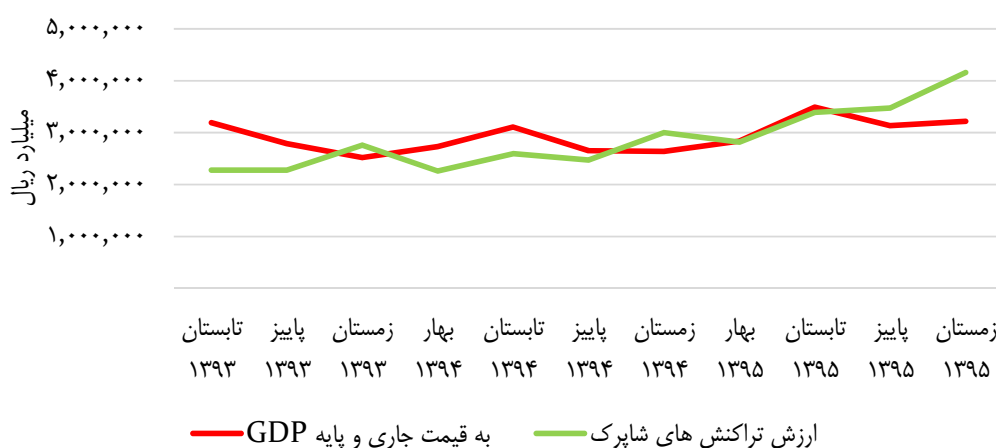
بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایان‌گر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

۱.۲.۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

در شکل شماره ۳-۱ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک از تابستان سال ۱۳۹۳ لغایت زمستان ۱۳۹۵ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ی. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ی. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به سه ماهه زمستان سال ۱۳۹۵ می‌باشد.

۱،۲،۲. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در طول زمان^۷ در جدول ۱-۵ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

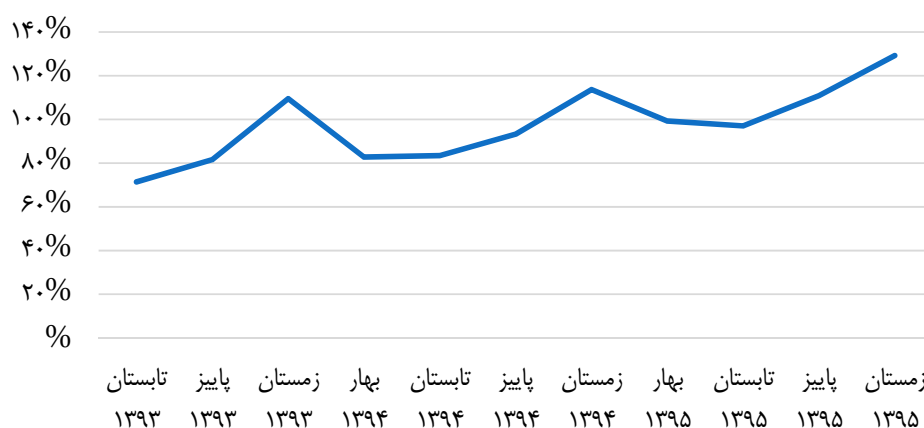
جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP

دوره	GDP (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌ها به GDP
تابستان ۱۳۹۳	۳،۱۹۱،۰۰۰،۰۰۰	۲،۲۷۹،۳۹۸،۰۱۷/۲۰	۷۱/۴۳٪
پاییز ۱۳۹۳	۲،۷۹۰،۰۰۰،۰۰۰	۲،۲۷۷،۴۹۴،۸۶۰/۴۲	۸۱/۶۳٪
زمستان ۱۳۹۳	۲،۵۱۹،۰۰۰،۰۰۰	۲،۷۵۸،۸۳۳،۱۱۳/۲۲	۱۰۹/۵۲٪
بهار ۱۳۹۴	۲،۷۳۱،۰۰۰،۰۰۰	۲،۲۶۱،۸۳۰،۳۷۷/۱۶	۸۲/۸۲٪
تابستان ۱۳۹۴	۳،۱۰۷،۰۰۰،۰۰۰	۲،۵۹۳،۰۷۸،۸۳۸/۹۸	۸۳/۴۶٪
پاییز ۱۳۹۴	۲،۶۵۲،۰۰۰،۰۰۰	۲،۴۷۳،۰۹۴،۴۲۱/۹۱	۹۳/۲۵٪
زمستان ۱۳۹۴	۲،۶۳۹،۰۰۰،۰۰۰	۲،۹۹۹،۸۵۱،۸۸۱/۹۹	۱۱۳/۶۷٪
بهار ۱۳۹۵	۲،۸۳۸،۰۰۰،۰۰۰	۲،۸۱۶،۳۶۲،۸۲۷/۴۲	۹۹/۲۴٪
تابستان ۱۳۹۵	۳،۴۹۲،۰۰۰،۰۰۰	۳،۳۹۰،۱۸۲،۴۸۲/۱۹	۹۷/۰۸٪
پاییز ۱۳۹۵	۳،۱۰۴،۰۰۰،۰۰۰	۳،۴۷۳،۵۷۳،۶۸۰/۵۳	۱۱۱/۹۱٪
زمستان ۱۳۹۵	۳،۲۱۹،۰۰۰،۰۰۰	۴،۱۵۹،۰۵۱،۹۳۹/۹۶	۱۲۹/۲۰٪

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به زمستان ۱۳۹۵ می‌باشد.

بر اساس اطلاعات جدول ۵-۱، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در شکل ۴-۱ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۴-۱ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از جوه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

شاخصهای عملکردی شاپرک در مهر ماه ۱۳۹۶

۲. شاخص‌های عملکردی شاپرک در مهر ماه ۱۳۹۶

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲,۱. آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۲.۱.۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در مهر ماه ۱۳۹۶ بالغ بر ۱,۳۶۰ میلیون تراکنش با ارزش ۱,۴۳۲ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به شهریور ماه کاهش ۷/۷۱ درصدی در تعداد و ۶/۸۹ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در شهریور و مهر ماه ۱۳۹۶ و درصد تغییرات آن درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	شهریور ۱۳۹۶	مهر ۱۳۹۶	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱,۴۷۳,۶۳۱,۷۱۵	۱,۳۶۰,۰۶۵,۵۱۳	-۷/۷۱٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱,۵۳۸,۴۲۷,۶۸۳	۱,۴۳۲,۴۵۲,۵۴۰	-۶/۸۹٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در مهر ۱۳۹۵، مهر ۱۳۹۶ و درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۵

نوع	مهر ۱۳۹۵	مهر ۱۳۹۶	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱,۰۱۲,۳۴۵,۵۸۰	۱,۳۶۰,۰۶۵,۵۱۳	۳۴/۳۵٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱,۱۰۴,۱۱۵,۲۵۴	۱,۴۳۲,۴۵۲,۵۴۰	۲۹/۷۴٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های مهر ماه ۱۳۹۶ به نسبت ماه مشابه سال ۱۳۹۵ از نظر تعدادی ۳۴/۳۵ درصد و از نظر ریالی ۲۹/۷۴ درصد رشد داشته است. اما بخشی از رشد ارزش ریالی تراکنش‌ها ناشی از تورم در مدت مورد بررسی بوده است. از جمله سایر عوامل تاثیر گذار بر رشد تعداد و مبلغ تراکنش‌های شاپرک، می‌توان به افزایش تعداد ابزارهای پذیرش، دارندگان کارت، کارت و افزایش میل به استفاده از شیوه‌های مختلف پرداخت الکترونیکی به جای استفاده از پول فیزیکی، اشاره نمود.

۲،۱،۲ رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	شهریور ۱۳۹۶	مهر ۱۳۹۶	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱،۵۳۸،۴۲۷،۶۸۳/۲۵	۱،۴۳۲،۴۵۲،۵۴۰/۳۶	-۶/۸۹٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۴،۲۴۴،۷۰۰/۷۷	۱۳،۲۱۴،۵۰۶/۸۳	-۷/۲۳٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۱۰۸/۰۰	۱۰۸/۴۰	۰/۴۰٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI، سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های مهر ماه ۱۳۹۶ نسبت به شهریور ماه کاهش ۶/۸۹ درصدی داشته و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در مهر ماه ۱۳۹۶ کاهش ۷/۲۳ درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد.

در ادامه طی جدول ۴-۲ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از بخش آمارهای اقتصادی اخذ شده است.

جدول ۴-۲ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	مهر ۱۳۹۵	مهر ۱۳۹۶	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱,۱۰۴,۱۱۵,۲۵۴/۰۰	۱,۴۳۲,۴۵۲,۵۴۰/۳۶	۲۹/۷۴٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۱,۰۴۱,۱۵۲/۵۴	۱۳,۲۱۴,۵۰۶/۸۳	۱۹/۶۸٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۱۰۰/۰۰	۱۰۸/۴۰	۸/۴۰٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد.
(مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۴-۲ بیانگر رشد ۲۹/۷۴ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۱۹/۶۸ درصد می‌باشد. همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲,۱,۳ عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در مهر ۱۳۹۶ در قیاس با شهریور ماه ۱۳۹۶ در جدول ۵-۲ ارائه شده است.

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

جدول ۵-۲ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - شهریور و مهر ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		
	شهریور ۱۳۹۶	مهر ۱۳۹۶	رشد
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۱۵،۸۳۳	۶۲۹،۹۳۲	۲/۲۹٪
ابزار پذیرش موبایلی	۳۴۴،۴۱۸	۳۴۵،۵۸۹	۰/۳۴٪
کارتخوان فروشگاهی	۶،۵۱۹،۱۳۱	۶،۵۹۱،۵۱۵	۱/۱۱٪
مجموع ابزارها	۷،۴۷۹،۳۸۲	۷،۵۶۷،۰۳۶	۱/۱۷٪

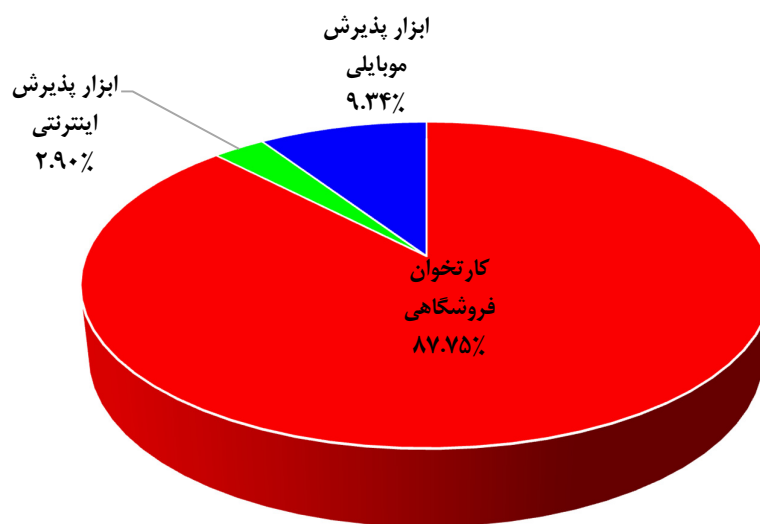
بر اساس جدول ۵-۲ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به شهریور ماه ۱۳۹۶ رشد ۱/۱۷ درصدی را تجربه نموده‌اند. ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی و کارتخوان فروشگاهی در مهر ماه نسبت به شهریور ماه به ترتیب رشد ۰/۳۴ ، ۲/۲۹ و ۱/۱۱ درصدی را تجربه نموده‌اند در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۶-۲ ارائه شده است.

جدول ۶-۲ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - شهریور و مهر ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	شهریور ماه ۱۳۹۶		مهر ماه ۱۳۹۶	
	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۱۵،۸۳۳	۸/۲۳٪	۶۲۹،۹۳۲	۸/۳۲٪
ابزار پذیرش موبایلی	۳۴۴،۴۱۸	۴/۶۰٪	۳۴۵،۵۸۹	۴/۵۷٪
کارتخوان فروشگاهی	۶،۵۱۹،۱۳۱	۸۷/۱۶٪	۶،۵۹۱،۵۱۵	۸۷/۱۱٪
مجموع ابزارها	۷،۴۷۹،۳۸۲	۱۰۰/۰۰٪	۷،۵۶۷،۰۳۶	۱۰۰/۰۰٪

۲.۱.۴. عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۱-۲ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه‌های با سهم ۸۷/۷۵ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۶

همانگونه که در شکل مشخص است، بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۷-۲ شاخص تعداد تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مهر ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۲۹,۹۳۲	۳۹,۵۰۴,۰۶۴	۶۳
ابزار پذیرش موبایلی	۳۴۵,۵۸۹	۱۲۷,۰۴۲,۵۰۳	۳۶۸
کارتخوان فروشگاهی	۶,۵۹۱,۵۱۵	۱,۱۹۳,۵۱۸,۹۴۶	۱۸۱
مجموع ابزارها	۷,۵۶۷,۰۳۶	۱,۳۶۰,۰۶۵,۵۱۳	۱۸۰

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرکی در مهر ماه ۱۳۹۶، ۱۸۰ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته ۱۷ واحدی (۸/۷۶ درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین کاهش متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. با توجه به گسترش فعالیت ابزارهای NFC تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز در ماه‌های اخیر که این دست از پرداخت‌ها در شبکه به کار گرفته شده است دارای نوسانات فراوان می‌باشد. در مهر ماه متوسط تعداد تراکنش‌های موبایلی با کاهش ۷/۶۴ درصدی از ۳۹۸ تراکنش در شهریور ماه به ۳۶۸ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با کاهش ۹/۰۱ درصدی نسبت به شهریور ماه به ۱۸۱ عدد در مهر ماه رسیده است.

در ادامه طی جدول ۸-۲ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۸-۲ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مهر ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۲۹,۹۳۲	۱۱۱,۴۰۲,۷۶۵	۱۷۶/۸۵
ابزار پذیرش موبایلی	۳۴۵,۵۸۹	۸,۲۲۲,۶۵۶	۲۳/۷۹
کارتخوان فروشگاهی	۶,۵۹۱,۵۱۵	۱,۳۱۲,۸۲۷,۱۱۹	۱۹۹/۱۷
مجموع ابزارها	۷,۵۶۷,۰۳۶	۱,۴۳۲,۴۵۲,۵۴۰	۱۸۹/۳۰

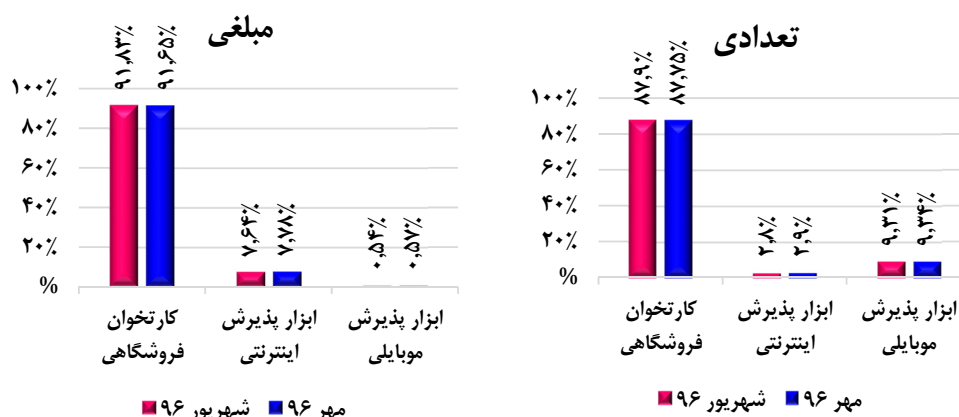
در مهر ماه متوسط کارکرد مبلغی تمامی ابزارها نسبت به ماه گذشته کاهش داشته است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاهی در مهر ماه با کاهش ۱۶/۳۹ میلیون ریالی به ۱۸۹/۳۰ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار اینترنتی نیز با کاهش ۱۳/۹۶ میلیون ریالی نسبت به شهریور ماه به ۱۷۶/۸۵ میلیون ریال به ازای هر ابزار در مهر ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی نیز با توجه به جدول ۸-۲ نزدیک به ۲۳/۷۹ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت شهریور ماه ۰/۱۲ میلیون ریال کاهش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۹-۲ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار پذیرش اینترنتی از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۹-۲ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (میلیون ریال)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۳۹,۵۰۴,۰۶۴	۱۱۱,۴۰۲,۷۶۵	۲/۸۲
ابزار پذیرش موبایلی	۱۲۷,۰۴۲,۵۰۳	۸,۲۲۲,۶۵۶	۰/۰۶
کارتخوان فروشگاهی	۱,۱۹۳,۵۱۸,۹۴۶	۱,۳۱۲,۸۲۷,۱۱۹	۱/۱۰
مجموع ابزارها	۱,۳۶۰,۰۶۵,۵۱۳	۱,۴۳۲,۴۵۲,۵۴۰	۱/۰۵

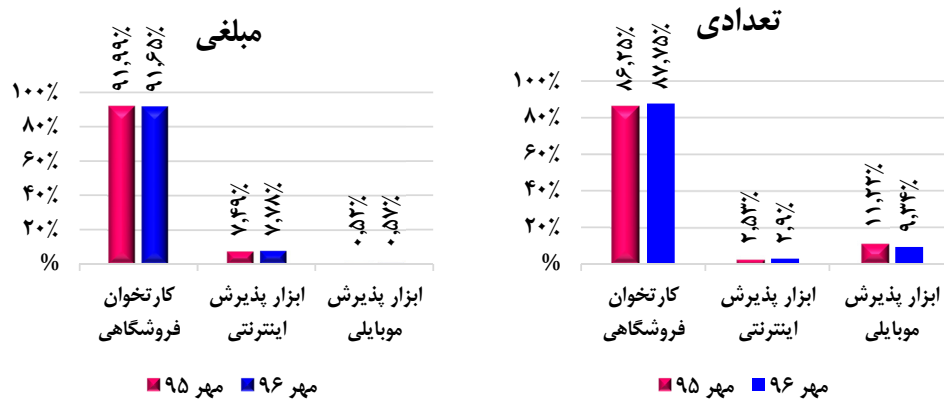
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه‌های شهریور و مهر ۱۳۹۶ در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور و مهر ۱۳۹۶

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در مهر ماه ۱۳۹۶ نسبت شهریور ماه به ترتیب افزایش ۰/۱ و ۰/۱۴ درصدی داشته است. تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی در مهر ماه نسبت به شهریور ماه افزایش ۰/۰۳ درصدی را تجربه نموده است و این در حالی است که مبلغ تراکنش‌های این ابزار نیز در مدت مشابه افزایش ۰/۰۳ درصدی داشته است. در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز کاهش ۰/۱۵ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و افزایش ۰/۱۴ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۳-۲ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای مهر ۱۳۹۶ و مقایسه آن با مهر ۱۳۹۵ را نشان می‌دهند.

شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۵ و مهر ۱۳۹۶

همانگونه که در شکل ۳-۲ مشاهده می‌گردد، مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها در مهر ماه ۱۳۹۶ در حالی کاهش ۰/۳۴ درصدی را نسبت به مهر ۱۳۹۵ تجربه نموده است که تعداد تراکنش‌های این ابزار نیز در مدت مشابه نرخ رشد ۱/۵ درصدی را تجربه نموده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی نیز در مهر ماه ۱۳۹۶ به ترتیب با افزایش ۰/۳۷ درصدی و ۰/۲۹ درصدی نسبت به مهر ماه ۱۳۹۵ همراه بوده است. ابزار پذیرش موبایلی نیز با افزایش ۰/۰۵ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها و کاهش ۱/۸۸ درصدی در تعداد تراکنش‌ها در مهرماه ۱۳۹۶ نسبت به مهر ماه ۱۳۹۵ همراه بوده است.

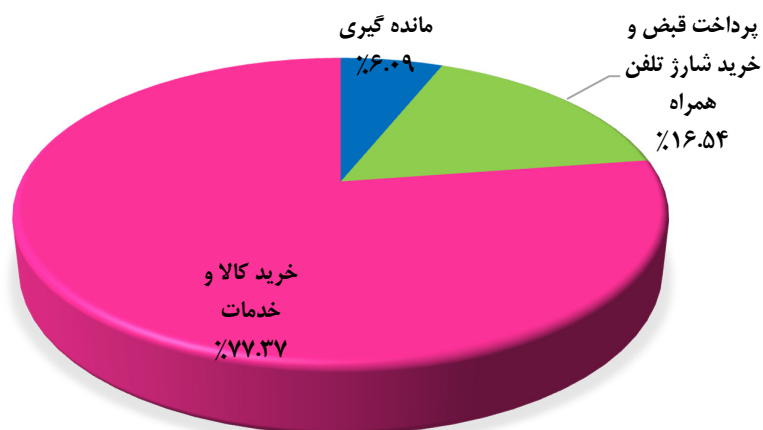
۲.۱.۵ عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۴-۲ و شکل ۵-۲ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۴-۲ مبین آن است که در مهر ماه ۱۳۹۶، ۷۷/۳۷ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۵-۲ نسبت به ماه گذشته این سهم کاهش ۰/۵۹

درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۶/۰۹ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

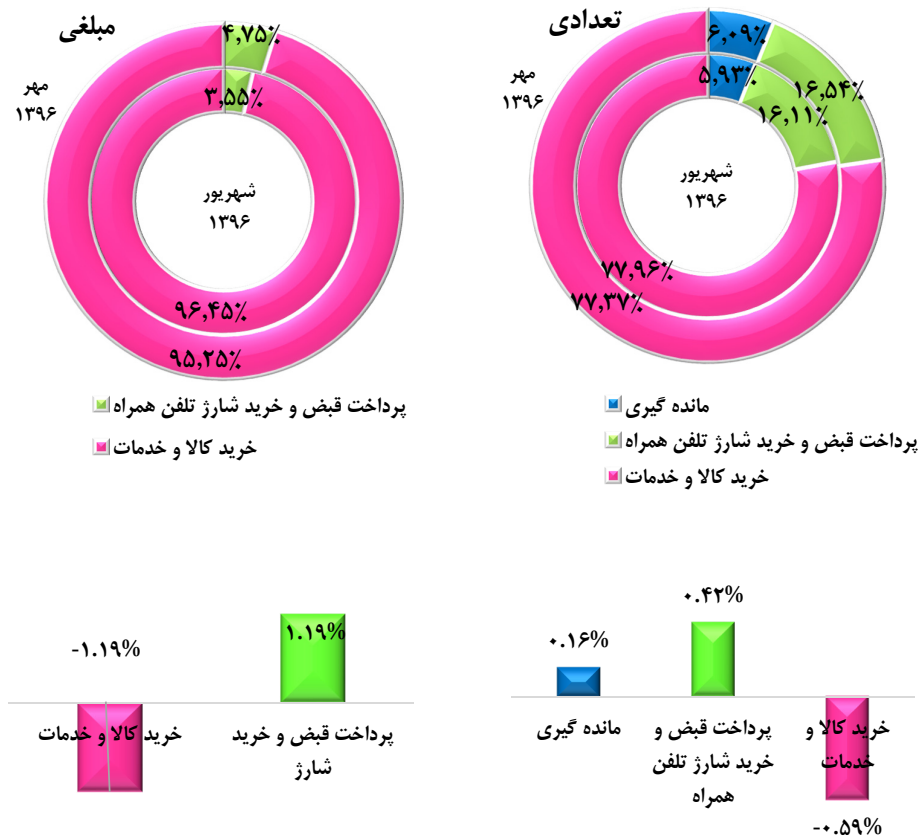
شکل ۲-۴ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - مهر ۱۳۹۶

همانگونه که مشاهده می‌گردد، شکل ۲-۵ نشان می‌دهد که ۹۵/۲۵ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه مهر ۱۳۹۶ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۵ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۶

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۶ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

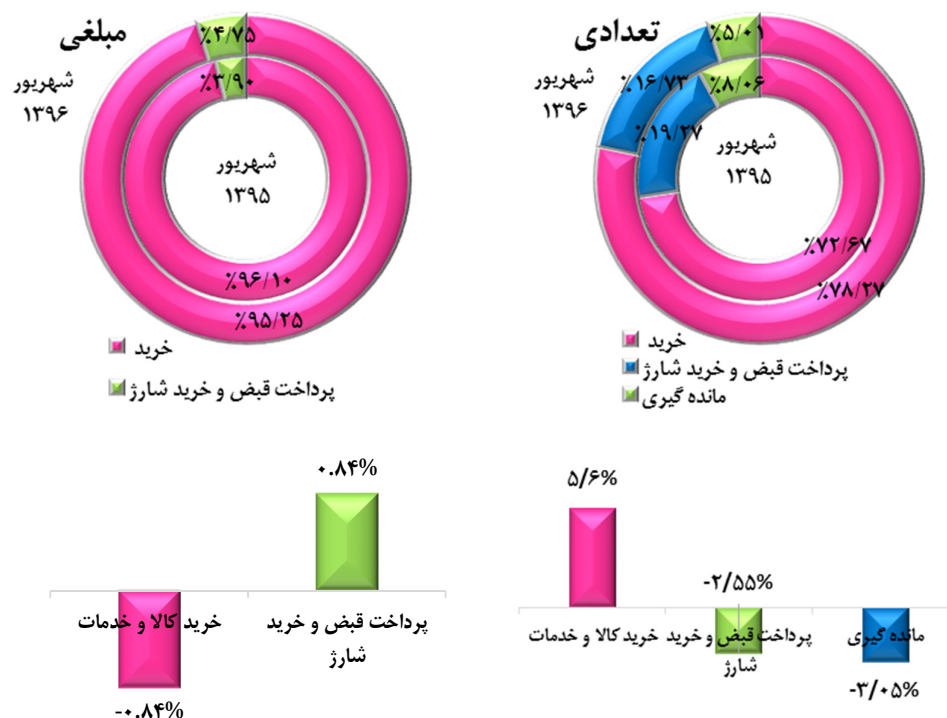

شکل ۲-۶ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - شهریور و مهر ۱۳۹۶

در شکل ۲-۶ ملاحظه می‌شود که نسبت به شهریور ماه ۱۳۹۶، سهم تعدادی خدمات "خرید کالا و خدمات" و "مانده گیری" از کل تراکنش‌ها افزایش داشته و خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" با کاهش مواجه بوده‌اند. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" و "مانده‌گیری" به ترتیب ۰/۴۲ و ۰/۱۶ درصد افزایش داشته و در مقابل سهم تعدادی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" با کاهش ۰/۵۹ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در مهر ماه با کاهش ۰/۱۹ درصدی

همراه بوده است که میزان کاهش یافته به سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" افزوده شده است.

در شکل ۷-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی مهر ماه ۱۳۹۵ بررسی شده است.

شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مهر ۱۳۹۵ و مهر ۱۳۹۶

بر اساس شکل ۷-۲ ملاحظه می‌شود علیرغم رشد ۵/۶ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در مهر ماه ۱۳۹۶، سهم مبلغی آن میزان ۰/۸۴ درصد کاهش داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" نیز در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۲/۵۵ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۳/۰۵ درصدی را تجربه نموده است.

۲,۲. نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲,۲,۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در مهر ماه ۱۳۹۱/۸۱ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با تعداد ۱,۱۲۵/۲۷ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش موبایلی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۵۹ ابزار پذیرش موبایلی در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

جدول ۱۰-۲ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - مهر ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۲۹,۹۳۲	۵۸,۵۷۷,۱۷۵	۱۰۷/۵۴
ابزار پذیرش موبایلی	۳۴۵,۵۸۹		۵۹/۰۰
کارتخوان فروشگاهی	۶,۵۹۱,۵۱۵		۱,۱۲۵/۲۷
کل ابزارها	۷,۵۶۷,۰۳۶		۱,۲۹۱/۸۱

در مهر ماه ۱۳۹۶ نزدیک به ۱,۲۹۲ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۱۲۵ ابزار، ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۵۹ و ۱۰۸ ابزار می‌باشد.

۲,۲,۲. سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در مهرماه سال جاری در جدول ۱۱-۲ ارائه گردیده است.

جدول ۱۱-۲ سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - مهر ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۳۹,۵۰۴,۰۶۴	۵۸,۵۷۷,۱۷۵	۰/۶۷
ابزار پذیرش موبایلی	۱۲۷,۰۴۲,۵۰۳		۲/۱۷
کارتخوان فروشگاهی	۱,۱۹۳,۵۱۸,۹۴۶		۲۰/۳۸
کل ابزارها	۱,۳۶۰,۰۶۵,۵۱۳		۲۳/۲۲

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در مهر ماه سال جاری ۲۳/۲۲ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با ۲۰/۳۸ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲,۲,۳. تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان

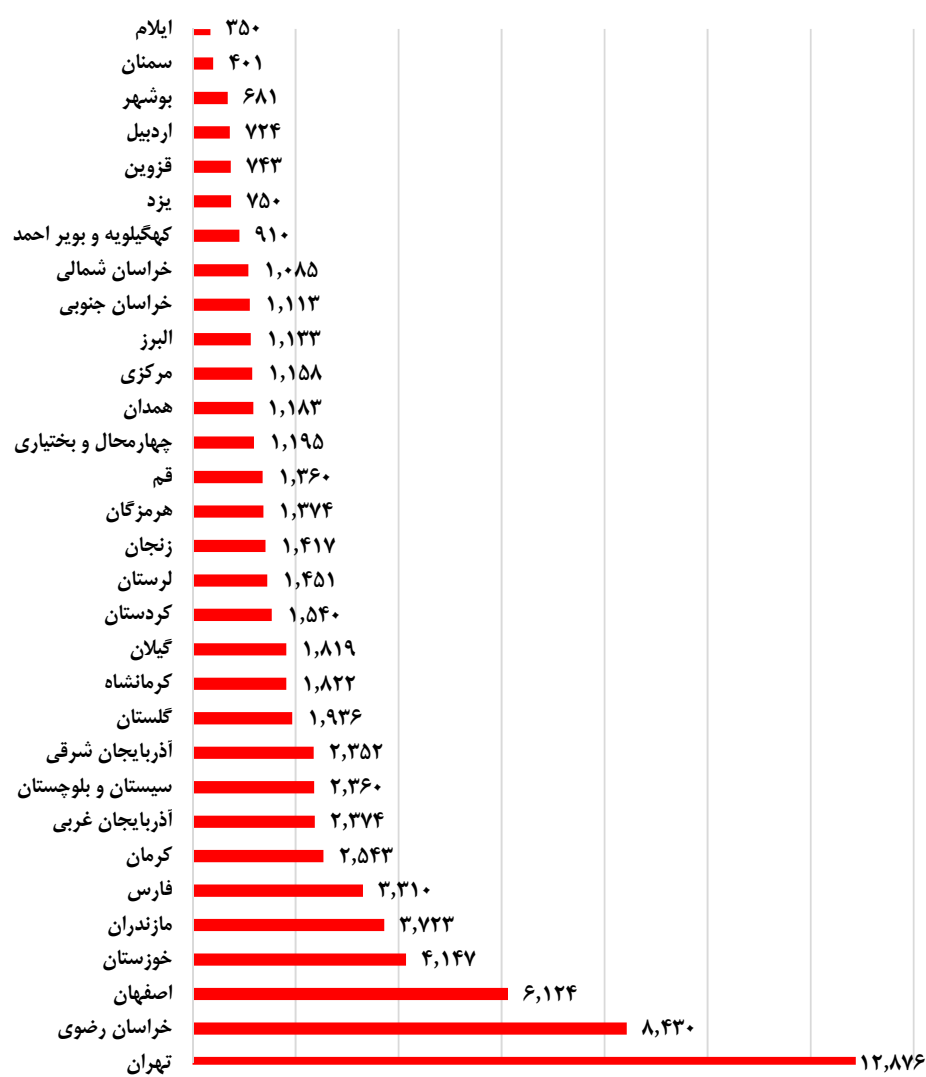
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاه‌های خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در مهر ماه ۱۳۹۶ نسبت به شهریور ماه در جدول ۲-۱۲ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - شهریور و مهر ۱۳۹۶

نام استان	شهریور ۱۳۹۶	مهر ۱۳۹۶	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۴۵۸,۹۶۸	۱,۴۷۱,۸۴۴	۱۲,۸۷۶	۰/۸۸٪
خراسان رضوی	۴۹۰,۷۵۹	۴۹۹,۱۸۹	۸,۴۳۰	۱/۷۲٪
اصفهان	۴۶۶,۴۲۵	۴۷۲,۵۴۹	۶,۱۲۴	۱/۳۱٪
فارس	۳۶۸,۱۸۸	۳۷۱,۴۹۸	۳,۳۱۰	۰/۹۰٪
خوزستان	۳۰۸,۹۹۸	۳۱۳,۱۴۵	۴,۱۴۷	۱/۳۴٪

همانگونه که در جدول ۱۲-۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، فارس و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال در مهر ۱۳۹۶ بوده‌اند.

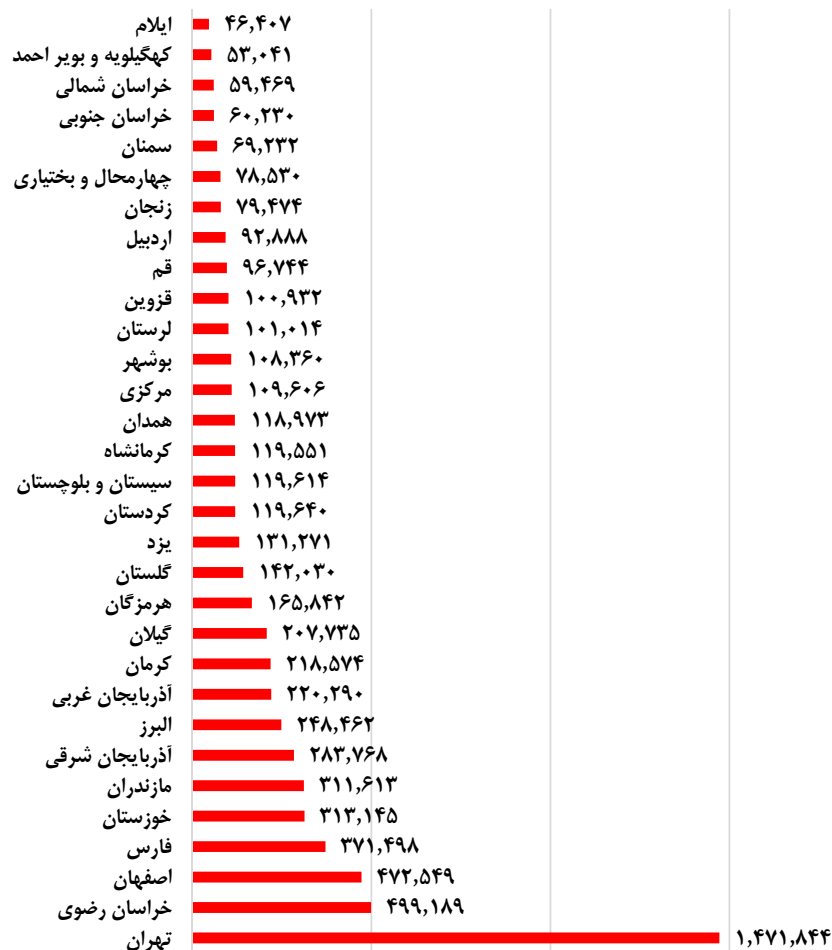
بر اساس اطلاعات جدول ۱۲-۲، شکل ۸-۲ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در مهر ماه ۱۳۹۶ نسبت به شهریور ماه نشان می‌دهد.

شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - مهر ۱۳۹۶ نسبت به شهریور ۱۳۹۶

در مهر ماه ۱۳۹۶ نرخ رشد تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی نسبت به شهریور ماه در تمامی استان‌ها مثبت بوده و در این بین بیشترین تعداد افزایش متعلق به استان تهران با افزایش ۱۳ هزار عددی می‌باشد. استان‌های ایلام، سمنان و بوشهر نیز به ترتیب با افزایش ۳۵۰،۴۰۱ و ۶۸۱ پایانه کارتخوان فروشگاهی کمترین میزان افزایش را به خود اختصاص داده‌اند.

شکل ۹-۲ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۹-۲ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - مهر ۱۳۹۶

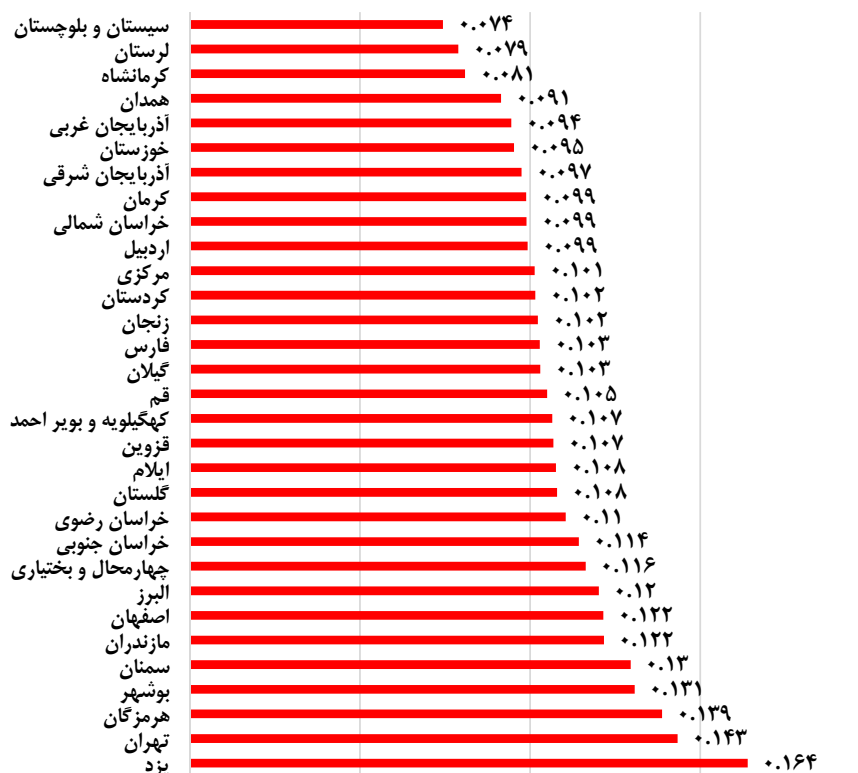
در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاه‌های به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۱۳-۲ ارائه شده است.

جدول ۱۳-۲ تعداد سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - شهریور و مهر ۱۳۹۶

نام استان	تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		درصد تغییرات
	شهریور ۱۳۹۶	مهر ۱۳۹۶	
یزد	۰/۱۶۳	۰/۱۶۴	۰/۵۷٪
تهران	۰/۱۴۲	۰/۱۴۳	۰/۸۸٪
هرمزگان	۰/۱۳۸	۰/۱۳۹	۰/۸۴٪
بوشهر	۰/۱۳۰	۰/۱۳۱	۰/۶۳٪
سمنان	۰/۱۲۹	۰/۱۳۰	۰/۵۸٪
مازندران	۰/۱۲۰	۰/۱۲۲	۱/۲۱٪
اصفهان	۰/۱۲۰	۰/۱۲۲	۱/۳۱٪
البرز	۰/۱۲۰	۰/۱۲۰	۰/۴۶٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۱۵	۰/۱۱۶	۱/۵۵٪
خراسان جنوبی	۰/۱۱۲	۰/۱۱۴	۱/۸۸٪
خراسان رضوی	۰/۱۰۹	۰/۱۱۰	۱/۲۲٪
گلستان	۰/۱۰۶	۰/۱۰۸	۱/۳۸٪
ایلام	۰/۱۰۷	۰/۱۰۸	۰/۷۶٪
قزوین	۰/۱۰۶	۰/۱۰۷	۰/۷۴٪
کهگیلویه و بویر احمد	۰/۱۰۵	۰/۱۰۷	۱/۷۵٪
قم	۰/۱۰۴	۰/۱۰۵	۱/۴۳٪
گیلان	۰/۱۰۲	۰/۱۰۳	۰/۸۸٪
فارس	۰/۱۰۲	۰/۱۰۳	۰/۹۰٪

نام استان	تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		درصد تغییرات
	شهریور ۱۳۹۶	مهر ۱۳۹۶	
زنجان	۰/۱۰۰	۰/۱۰۲	۱/۸۲٪
کردستان	۰/۱۰۰	۰/۱۰۲	۱/۳۰٪
مرکزی	۰/۱۰۰	۰/۱۰۱	۱/۰۷٪
اردبیل	۰/۰۹۹	۰/۰۹۹	۰/۷۹٪
خراسان شمالی	۰/۰۹۷	۰/۰۹۹	۱/۸۶٪
کرمان	۰/۰۹۸	۰/۰۹۹	۱/۱۸٪
آذربایجان شرقی	۰/۰۹۷	۰/۰۹۷	۰/۸۴٪
خوزستان	۰/۰۹۴	۰/۰۹۵	۱/۳۴٪
آذربایجان غربی	۰/۰۹۳	۰/۰۹۴	۱/۰۹٪
همدان	۰/۰۹۱	۰/۰۹۱	۱/۰۰٪
کرمانشاه	۰/۰۸۰	۰/۰۸۱	۱/۵۵٪
لرستان	۰/۰۷۸	۰/۰۷۹	۱/۴۶٪
سیستان و بلوچستان	۰/۰۷۳	۰/۰۷۴	۲/۰۱٪

در شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشنده فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مهر ۱۳۹۶

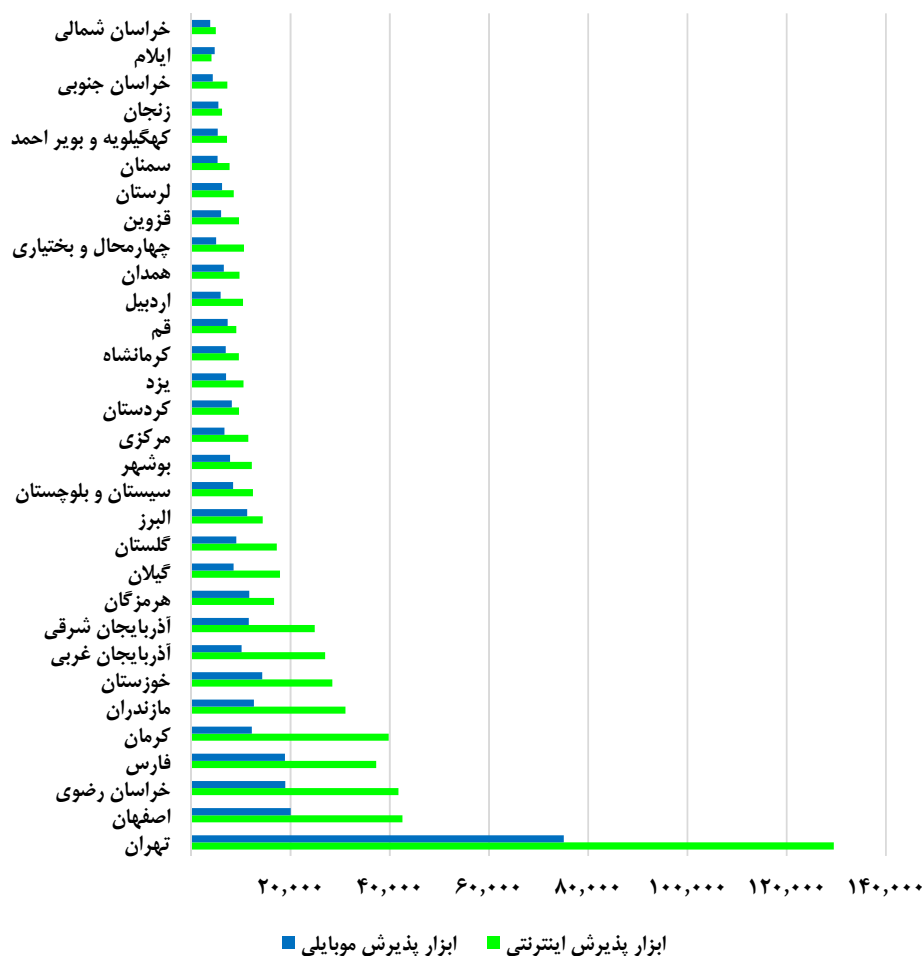
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشنده به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است. و هرمزگان و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشنده هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در مهر ماه ۱۳۹۶، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشنده در کل کشور ۰/۱۱۲۵ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱،۱۲۵ ابزار به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲.۲.۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشنده) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به

منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سوییچ شاپرک، در شکل ۲-۱۱ ترسیم شده است.

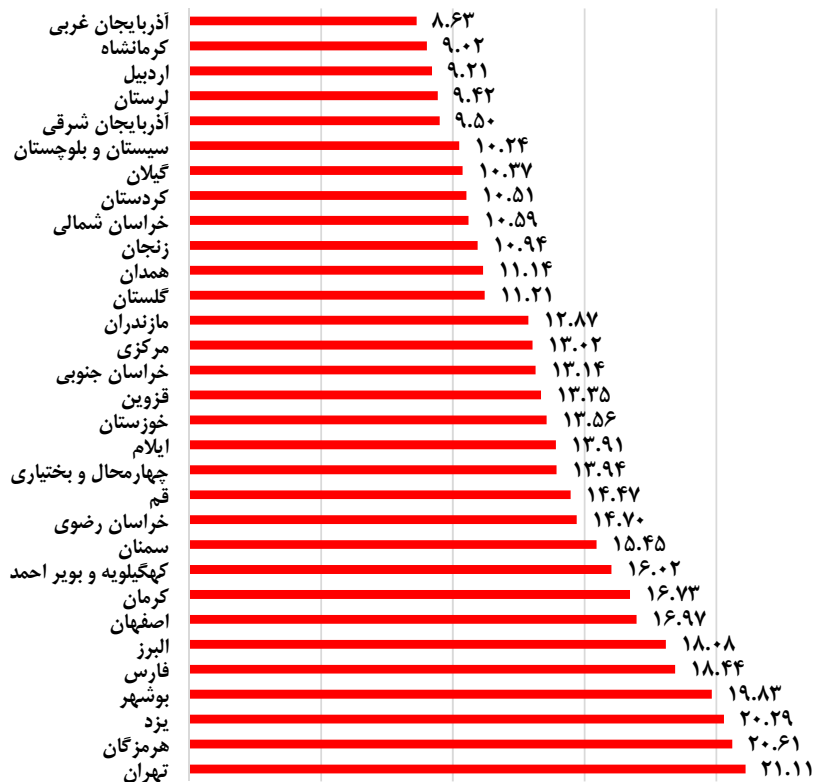

شکل ۲-۱۱ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - مهر ۱۳۹۶

شکل ۲-۱۱ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش موبایلی و اینترنتی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی می‌باشد.

۲,۲,۵. تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای مهر ماه ۱۳۹۶ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - مهر ۱۳۹۶

همانطور که در شکل ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود استان‌های تهران، هرمزگان و یزد در سه جایگاه نخست تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و آذربایجان غربی، کرمانشاه و اردبیل کمترین تعداد تراکنش‌های این ابزار را در مهرماه ۹۶ داشته‌اند. به نظر می‌رسد با توجه به اتمام فصل تابستان و کاهش تعداد مسافران استان اردبیل متوسط تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در این استان با کاهش چشمگیری مواجه شده است.

۲.۳. شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه می‌شود. سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲,۳,۱. دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

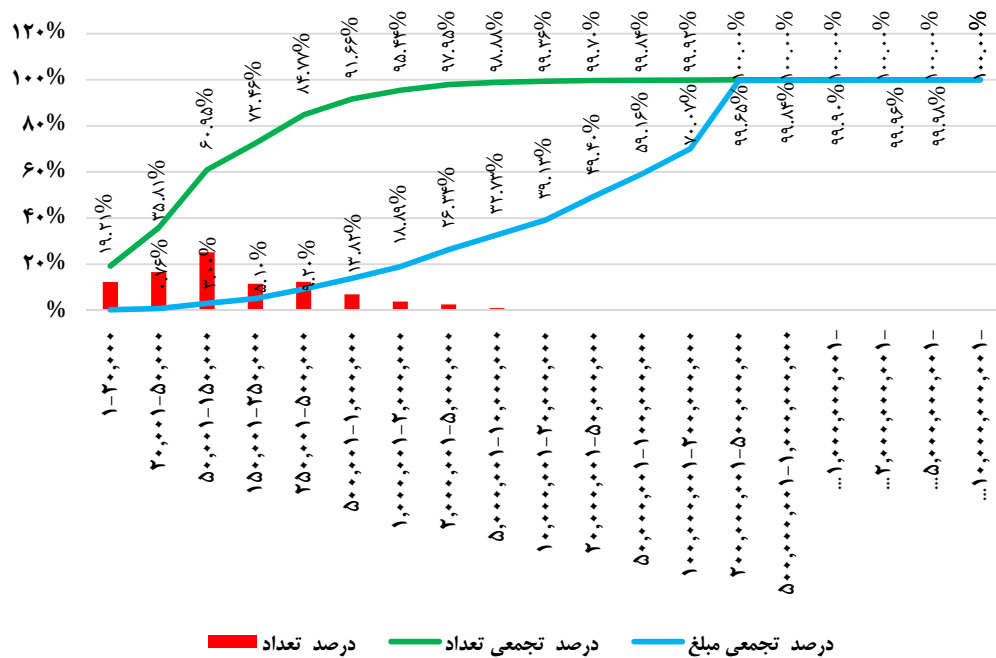
در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در مهر ماه ۱۳۹۶ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد. بر اساس شکل ۱-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال
- بین ۵۰,۰۰۱ ریال تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال
- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ۶/۹۴ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۱-۱۳ مشخص است در مهر ماه ۱۳۹۶:

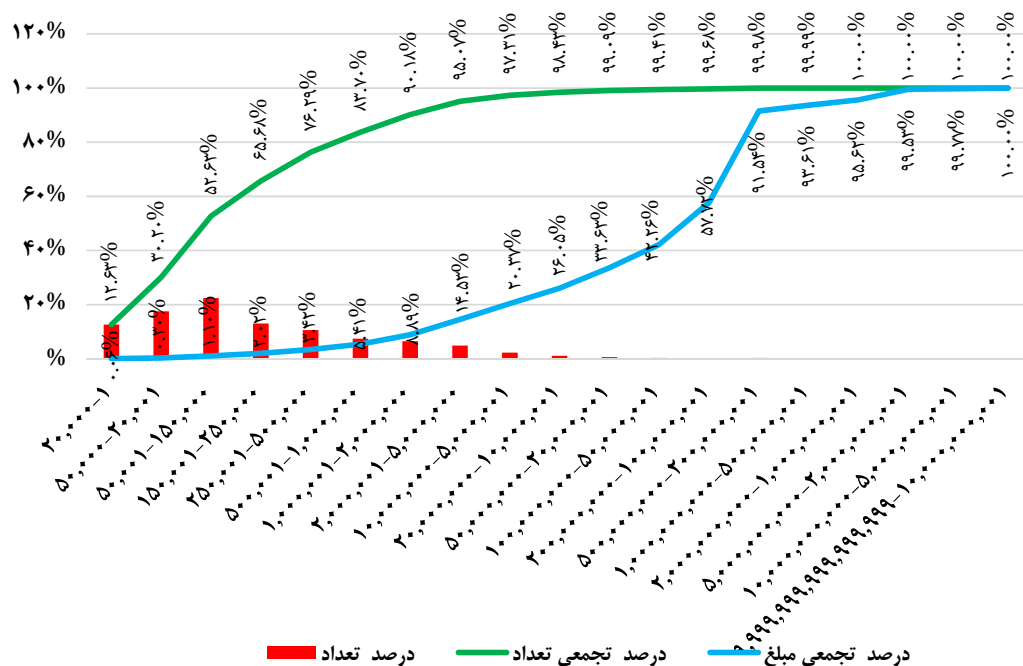
- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه دارای مبلغی بین ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال بوده است.
- ۲۸/۸۷ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.
- ۳۶/۶۵ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.
- ۲۷/۵۴ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (بر حسب ریال) - مهر ۱۳۹۶

در مهر ماه ۱۳۹۶، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برابر با ۳۴۴,۵۵۰,۳۹۶ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ ریال و ۲۵۰,۰۰۰ ریال برابر با ۴۳۷,۴۱۹,۱۲۴ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۱ ریال برابر با ۳۲۸,۷۱۷,۷۶۹ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌توان بیان نمود که بیش از ۹۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

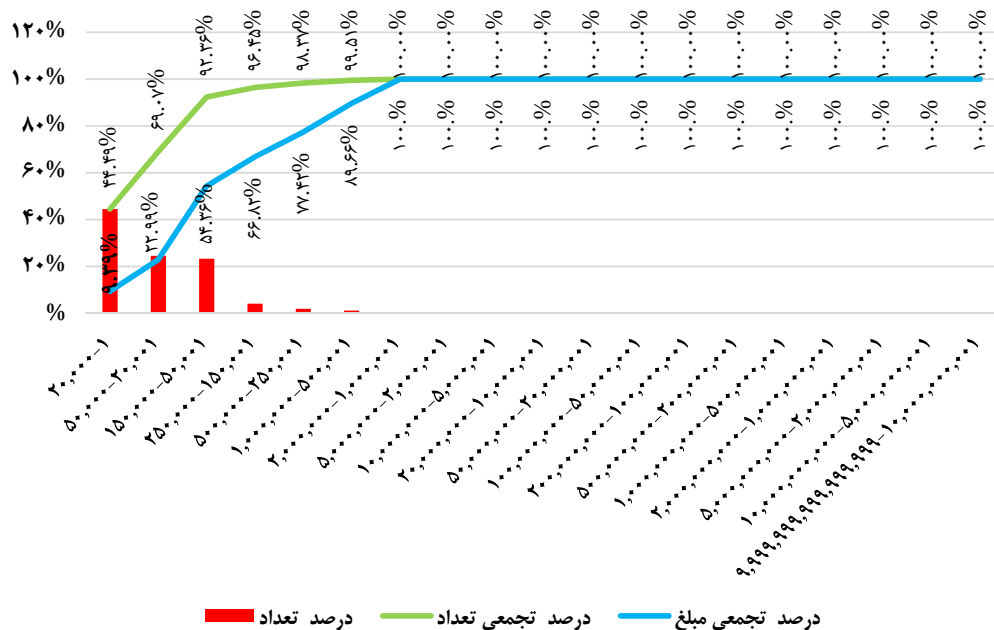
شکل ۲-۱۴ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۴ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - مهر ۱۳۹۶

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۲۲/۴۳ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۶۵/۶۸ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۵ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - مهر ۱۳۹۶

در بررسی شکل ۲-۱۵ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتهای فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۴۴/۴۹ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰,۰۰۰ ریال و ۶۹/۰۷ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده از ابزار پذیرش موبایلی در مهر ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۵ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد. البته لازم به ذکر است که از اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۶ و با توجه به راه‌اندازی پرداخت‌های NFC در شبکه پرداخت کشور انجام تراکنش‌های خرید با ابزار پذیرش موبایلی ممکن شده است.

۲,۳,۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

در این بخش شاخص نسبت دهکی^{۱۲} به منظور اندازه‌گیری نابرابری در توزیع ارزش‌هایی نظیر درآمد، ثروت و ... محاسبه می‌شود. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابری مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند کاهشی آن در طول زمان نشان‌دهنده حذف تراکنش‌های با مبالغ بسیار ریز و یا بسیار بزرگ تعریف می‌شود. جدول ۲-۱۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در مهر ۱۳۹۶ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۳۹۵ ارائه نموده است.

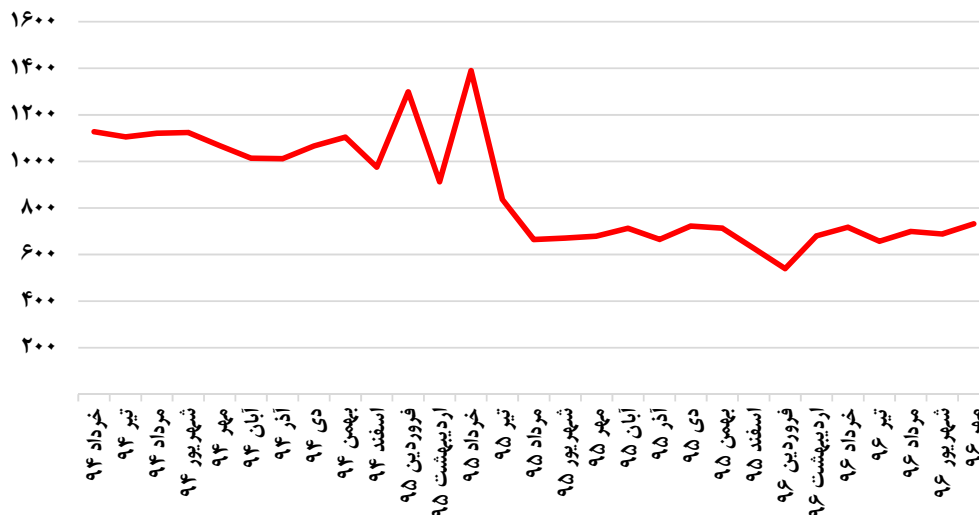
جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه ماهانه			مقایسه نقطه به نقطه			محاسبه نسبت دهکی
شهریور ۱۳۹۶	مهر ۱۳۹۶	درصد تغییرات	مهر ۱۳۹۵	مهر ۱۳۹۶	درصد تغییرات	
۹,۵۳۹,۰۹۶/۶۵	۹,۷۵۲,۰۴۸/۹۸	۲/۲۳٪	۱۰,۰۵۶,۳۹۳/۸۶	۹,۷۵۲,۰۴۸/۹۸	-۳/۰۳٪	میانگین مبالغ تراکنش‌های دهک دهم (ریال)
۱۳,۸۶۰/۳۷	۱۳,۳۲۲/۴۳	-۳/۸۸٪	۱۴,۸۰۸/۲۲	۱۳,۳۲۲/۴۳	-۱۰/۰۳٪	میانگین مبالغ تراکنش‌های دهک اول (ریال)
۶۸۸/۲۳	۷۳۲/۰۰	۶/۳۶٪	۶۷۹/۱۱	۷۳۲/۰۰	۷/۷۹٪	نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۷/۷۹ درصدی و در قیاس ماهانه نیز افزایش ۶/۳۶ درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک اول کاهش ۳/۸۸ درصدی و متوسط مبلغی دهک دهم رشد ۲/۲۳ درصدی را تجربه نموده است. افزایش متوسط مبلغی دهک دهم از یک سو و کاهش متوسط مبلغی دهک اول از سوی دیگر منجر به افزایش ۶/۳۶ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول شده است. در قیاس نقطه به نقطه نیز علیرغم کاهش متوسط مبلغی در هر تراکنش دهک اول و دهم شاهد رشد نسبت متوسط مبلغ دهک دهم به دهک اول

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم شده و مورد بررسی قرار گرفته است.

می‌باشیم. این افزایش در نسبت متوسط مبلغی دهک دهم به دهک اول را می‌توان به دلیل میزان کاهش بیشتر متوسط مبلغی دهک اول در قیاس با کاهش متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک دهم دانست.

شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۶، نسبت دهکی در مهر ماه ۱۳۹۶ نسبت به شهریور ماه روند افزایشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در مهر ۱۳۹۶ نسبت به شهریور افزایش نزدیک به ۴۴ واحدی را تجربه نموده است.

۲,۳,۳. بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۲-۱۵ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

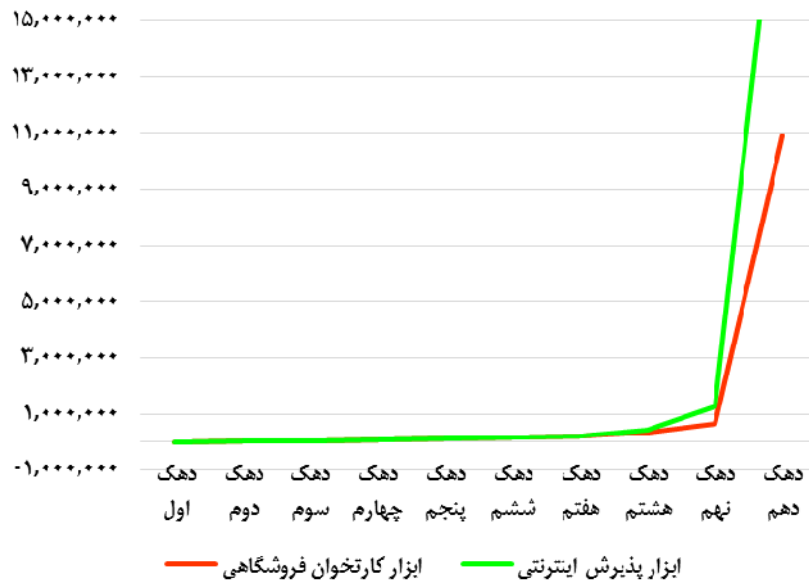
جدول ۱۵-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاه	
۱۱,۸۳۴/۳۱	۱۴,۲۱۸/۵۶	دهک اول
۲۷,۱۵۷/۲۷	۳۲,۰۵۱/۵۶	دهک دوم
۴۷,۱۳۱/۶۴	۵۰,۲۷۷/۲۰	دهک سوم
۷۵,۴۴۷/۴۱	۷۵,۴۳۴/۰۹	دهک چهارم
۱۰۵,۴۱۴/۸۵	۱۰۶,۷۶۸/۴۱	دهک پنجم
۱۶۶,۷۵۷/۹۴	۱۵۴,۹۵۸/۲۰	دهک ششم
۲۲۶,۰۶۳/۱۵	۲۲۳,۷۸۱/۶۸	دهک هفتم
۴۵۱,۹۶۹/۲۹	۳۴۸,۱۴۰/۹۸	دهک هشتم
۱,۲۵۹,۸۹۱/۸۶	۶۵۷,۳۷۸/۵۶	دهک نهم
۲۲,۲۶۰,۱۳۸/۴۰	۱۰,۹۱۴,۶۹۸/۶۴	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک‌های آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاه است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی برای خرید کالا و خدمات با ارزش‌تری به کار گرفته می‌شود. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۹۰ درصد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۱۵-۲ در شکل ۱۷-۲ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - مهر ۱۳۹۶

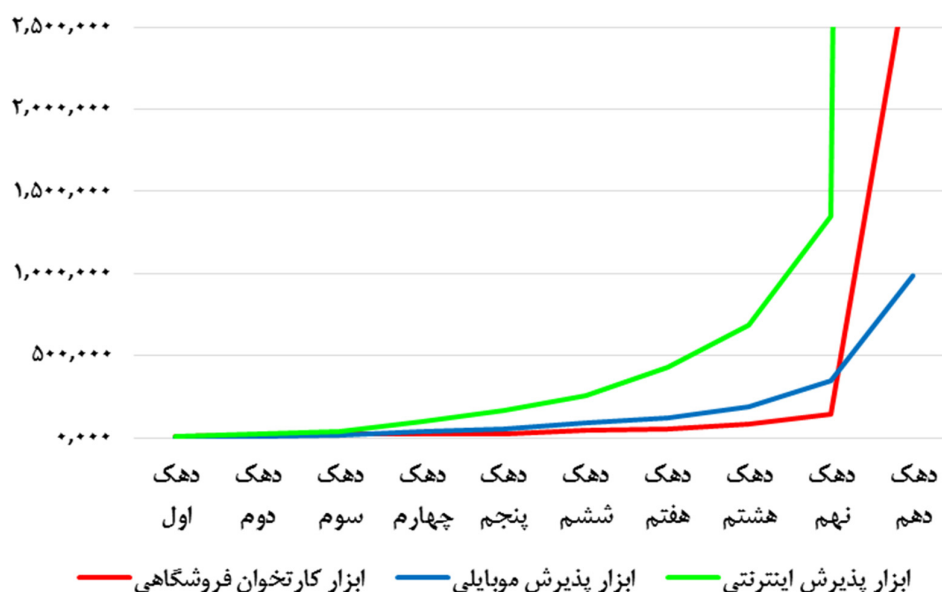
در شکل ۱۷-۲ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۲۲,۲۶۰,۱۳۸ ریال بوده است.

جدول ۱۶-۲ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۱۶-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشنده	
۹,۸۶۶/۳۹	۱,۰۰۰/۰۰	۹,۷۶۴/۳۷	دهک اول
۲۰,۲۵۲/۳۶	۷,۳۸۳/۸۶	۱۷,۱۶۷/۷۹	دهک دوم
۴۱,۸۸۳/۵۳	۱۷,۸۳۸/۳۲	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک سوم
۹۵,۱۸۷/۱۱	۳۶,۶۷۶/۶۵	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک چهارم
۱۶۸,۸۱۸/۵۱	۵۶,۷۵۸/۴۳	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک پنجم
۲۵۴,۵۰۸/۶۱	۸۹,۳۸۲/۵۳	۴۳,۳۷۸/۴۵	دهک ششم
۴۳۷,۸۷۱/۵۱	۱۲۲,۲۸۶/۱۴	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک هفتم
۶۸۸,۷۲۲/۶۱	۱۸۸,۸۵۷/۲۷	۸۰,۵۲۲/۴۸	دهک هشتم
۱,۳۵۱,۷۳۷/۶۴	۳۴۶,۷۱۰/۸۸	۱۴۲,۳۵۲/۳۹	دهک نهم
۴۶,۶۶۲,۵۷۸/۶۲	۹۸۹,۷۴۰/۸۵	۳,۰۴۸,۹۵۵/۳۵	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۶ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت شارژهای تلفن همراه اعتباری استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاه‌های، خرید کارت شارژ ۲۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (سه دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد و ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام گرفته است. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۱۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط حداقل ۴۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد. شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - مهر ۱۳۹۶

در شکل ۲-۱۸ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۴۶,۶۶۲,۵۷۹ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در حدود ۳,۰۴۸,۹۵۵ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۹۸۹,۷۴۱ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترسی‌پذیری حس شده خدمات و دسترسی‌پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک محسوب می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۳,۱. سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۱-۳ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطادار) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۰/۸۱ درصدی تراکنش‌های موفق و ۹/۱۹ درصدی خطاهای رخ داده در مهر ماه ۱۳۹۶ دارد.

جدول ۱-۳ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۶

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۱,۳۶۰,۰۶۵,۵۱۳	۹۰/۸۱٪
تراکنش‌های ناموفق	۱۳۷,۶۷۸,۳۳۴	۹/۱۹٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱,۴۹۷,۷۴۳,۸۴۷	۱۰۰/۱۰۰٪

۳,۲. آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در دو ماه شهریور و مهر ۱۳۹۶ در جدول ۲-۳ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیک (دارندگان کارت) می‌باشد.

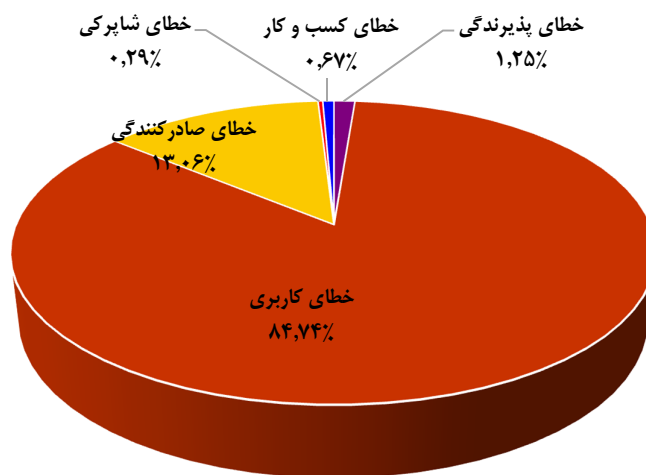
^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد تراکنش‌ها و خطاها - شهریور و مهر ۱۳۹۶

نوع تراکنش و انواع خطا	شهریور ۱۳۹۶	مهر ۱۳۹۶	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۲۰,۴۵,۴۸۴	۱,۷۲۰,۲۶۸	-۱۵/۹۰٪
خطای کاربری	۱۳۲,۷۵۷,۷۶۰	۱۱۶,۶۷۰,۲۴۲	-۱۲/۱۲٪
خطای صادرکنندگی	۲۰,۷۷۶,۲۲۰	۱۷,۹۷۶,۷۰۴	-۱۳/۴۷٪
خطای شاپرکی	۸۴۵,۵۲۰	۳۹۲,۴۴۳	-۵۳/۵۹٪
خطای کسب و کار	۶۹۲,۴۱۶	۹۱۸,۶۶۷	۳۲/۶۸٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۱۵۷,۱۱۷,۴۰۰	۱۳۷,۶۷۸,۳۲۴	-۱۲/۳۷٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۱,۴۷۳,۶۳۱,۷۱۵	۱,۳۶۰,۰۶۵,۵۱۳	-۷/۷۱٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱,۶۳۰,۷۴۹,۱۱۵	۱,۴۹۷,۷۴۳,۸۳۷	-۸/۱۶٪

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۳ ملاحظه می‌شود که در مهر ماه ۱۳۹۶ به غیر از خطاهای گروه کسب و کار مابقی خطاها با کاهش در تعداد مواجه بوده‌اند. بر همین اساس تعداد کل خطاهای مهرماه نیز نسبت به شهریور ماه به کاهش ۱۲/۳۷ درصدی همراه بوده است.

شکل ۱-۳ سهم انواع خطاها از کل تراکنش‌های ناموفق در شبکه را نشان می‌دهد.

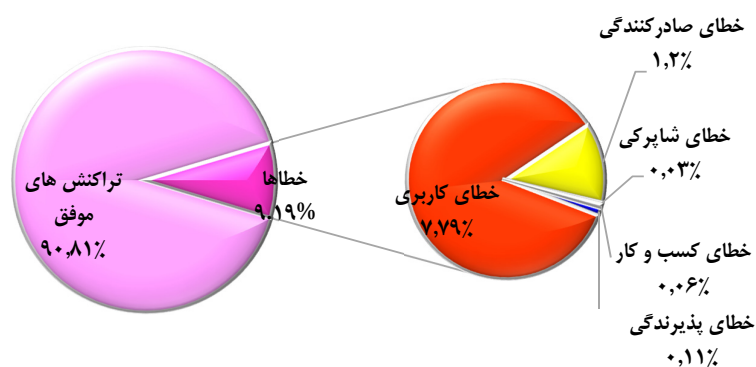
شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - مهر ۱۳۹۶

همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری هنوز عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۴/۷۴ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - مهر ۱۳۹۶

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
تراکنش‌های موفق	۱,۳۶۰,۰۶۵,۵۱۳	۹۰/۸۱٪
خطای پذیرندگی	۱,۷۲۰,۲۶۸	۰/۱۱٪
خطای کاربری	۱۱۶,۶۷۰,۲۴۲	۷/۷۹٪
خطای صادرکنندگی	۱۷,۹۷۶,۷۰۴	۱/۲۰٪
خطای شاپرکی	۳۹۲,۴۴۳	۰/۰۳٪
خطای کسب و کار	۹۱۸,۶۶۷	۰/۰۶٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱,۴۹۷,۷۴۳,۸۳۷	۱۰۰/۰۰٪

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۳-۲ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

شکل ۳-۲ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۶

همانگونه که در شکل ۳-۲ فوق ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۳ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۲۹ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در دو ماه شهریور و مهر ۱۳۹۶ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - شهریور و مهر ۱۳۹۶

تغییر سهم	سهم از کل تراکنش‌ها مهر ۱۳۹۶	سهم از کل تراکنش‌ها شهریور ۱۳۹۶	نوع تراکنش و انواع خطا	
-۰/۰۱%	۰/۱۱%	۰/۱۳%	خطای پذیرندگی	ناموفق
-۰/۳۵%	۷/۷۹%	۸/۱۴%	خطای کاربری	
-۰/۰۷%	۱/۲۰%	۱/۲۷%	خطای صادرکنندگی	
-۰/۰۳%	۰/۰۳%	۰/۰۵%	خطای شاپرکی	
۰/۰۲%	۰/۰۶%	۰/۰۴%	کسب و کار	
-۰/۴۴%	۹/۱۹%	۹/۶۳%	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	
۰/۴۴%	۹۰/۸۱%	۹۰/۳۷%	تعداد کل تراکنش‌های موفق	موفق
-	%۱۰۰	%۱۰۰	تعداد کل تراکنش‌ها	

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم خطای "کاربری" و "پذیرندگی" از کل تراکنش‌های مهر ماه ۱۳۹۶ می‌باشد.

۳,۳. دسترس پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش ها محاسبه می کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات در جدول ۵-۳ ارائه شده است.

جدول ۵-۳ دسترسی پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

مهر ۱۳۹۵		شهریور ۱۳۹۶		مهر ۱۳۹۶	
تراکنش های موفق	تعداد تراکنش ها	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش
تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}	۱,۱۰۳,۲۸۸,۸۰۲	۹۸/۶۸٪	۱,۶۰۶,۳۸۹,۴۷۵	۹۸/۵۱٪	۱,۴۷۶,۷۳۵,۷۵۵
تراکنش های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}	۱,۱۱۷,۱۳۲,۸۳۷	۹۹/۹۳٪	۱,۶۳۹,۹۰۳,۵۹۵	۹۹/۹۵٪	۱,۴۹۷,۳۵۱,۳۹۴
تعداد کل تراکنش	۱,۱۱۸,۰۷۵,۱۹۲	-	۱,۶۳۰,۷۴۹,۱۱۵	-	۱,۴۹۷,۷۴۳,۸۳۷

جدول ۵-۳ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۷ درصدی خدمات شرکت شاپرک در مهر ماه سال ۱۳۹۶ می باشد که نسبت به مهر ماه سال ۱۳۹۵ افزایش ۰/۰۵ درصدی و نسبت به شهریور ماه سال جاری افزایش ۰/۰۲ درصدی داشته است.

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه ای الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می شوند؛ چرا که نمایش دهنده ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه ی سیستم رخ داده اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش های خطای شاپرکی را شامل می شود.

۳,۴. آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخداده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - شهریور و مهر ۱۳۹۶

تراکنش‌های ناتمام	شهریور ۱۳۹۶	مهر ۱۳۹۶	تغییرات
تعداد تراکنش‌های ناتمام	۳۹۳,۳۳۶	۲۸۴,۳۳۴	-۲۷/۷۱٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱,۴۷۳,۶۳۱,۷۱۵	۱,۳۶۰,۰۶۵,۵۱۳	-۷/۷۱٪
نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها	۰/۰۲۷٪	۰/۰۲۱٪	-۰/۰۵۸٪

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود همزمان با رشد ۷/۷۱- درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در مهر ماه ۱۳۹۶ نسبت به شهریور ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره کاهش ۲۷/۷۱ درصدی داشته است؛ البته مشاهده می‌شود که نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته تغییر ۰/۰۵۸- درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده شبکه پرداخت

۴. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهد که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

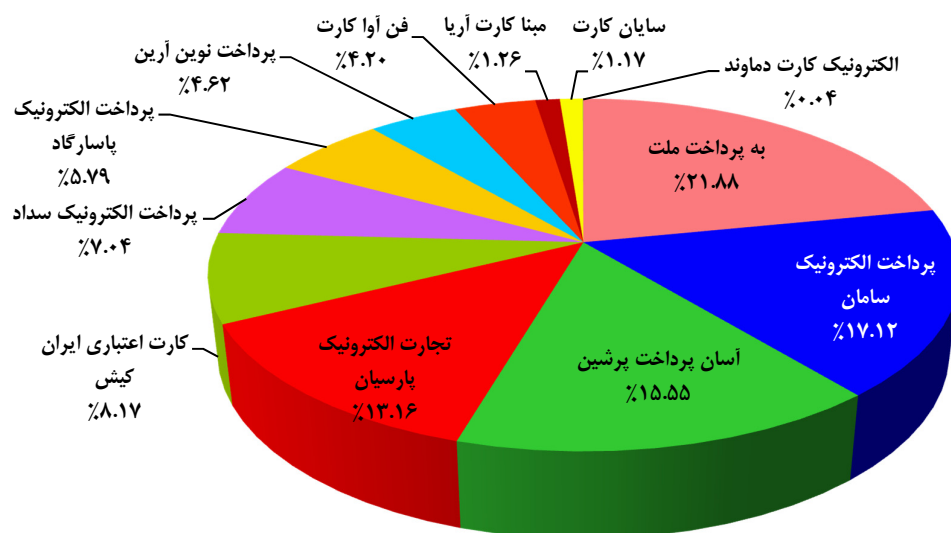
در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۴,۱. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

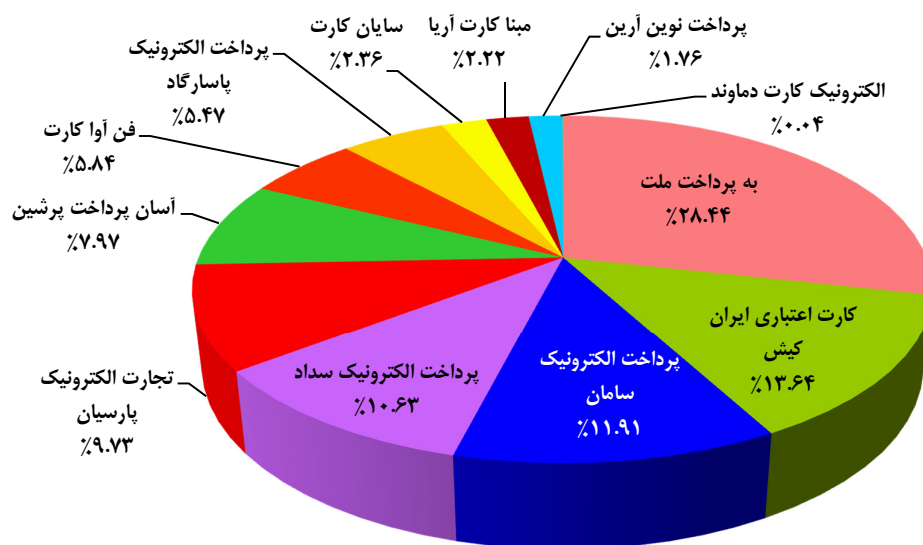
به‌منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۴,۱,۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارت، در دو شکل ۴-۱ و شکل ۴-۲ ترسیم شده است.

شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۶

شکل ۴-۲ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۶

همانگونه که در دو شکل فوق ملاحظه می‌گردد، شرکت "به‌پرداخت ملت" با سهم ۲۱/۸۸ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۸/۴۴ درصدی از مبلغ آن‌ها و در استمرار رفتار گذشته‌ی خود، همچنان بیشترین سهم از بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست هر دو سهم قرار گرفته است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش شهریور ماه، حکایت از آن دارد که نوسان قابل ملاحظه‌ای نه تنها در سهم تعدادی شرکت‌ها، بلکه در سهم بازار مبلغی آن‌ها نیز صورت نپذیرفته است و با وجود کاهش و افزایش اندکی در سهم بازار برخی از شرکت‌ها، در رتبه‌بندی آن‌ها نسبت به ماه گذشته تغییری مشاهده نمی‌شود. همچنین اختلاف سهم مبلغی ۱۵ درصدی بین دو شرکت نخست بازار، نقش شرکت "به‌پرداخت ملت" را در میزان ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت کارت به روشنی نمایان می‌سازد.

در این ماه تمامی شرکت‌های PSP در حجم و ارزش ریالی تراکنش‌های خود ریزش نشان می‌دهند. این ریزش که منجر به رشد منفی حدود ۷ درصدی در تعداد و مبلغ کل شبکه‌ی پرداخت شده‌است با الگوهای رفتاری شبکه‌ی پرداخت مطابقت دارد. به‌طور کلی در مهرماه نسبت به شهریور ماه همواره کاهش در شبکه مشاهده می‌شود. بیشترین ریزش در این ماه نسبت به ماه گذشته هم از منظر تعدادی و هم از منظر مبلغی در شرکت "به‌پرداخت ملت" رقم خورده است.

۴,۱,۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی شهریور و مهر ۹۶ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

در مهر ماه تمامی شرکت‌های PSP از میزان تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های خود کاسته‌اند. بیشترین اختلاف، در آمار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های شرکت "به‌پرداخت ملت" مشاهده می‌گردد؛ با این وجود همچنان این شرکت با پوشش ۲۴/۲۸ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد.

در حوزه تراکنش‌های اینترنتی، رفتارهای مختلفی از سوی شرکت‌ها مشاهده می‌شود. این رفتارها عمدتاً کاهشی بوده و ریزشی بیش از ۴ درصد را در کل تراکنش‌های اینترنتی نسبت به ماه گذشته رقم زده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با پیروی از رفتار کاهشی ماه گذشته‌ی خود، در این ماه نیز بیشترین ریزش را نشان می‌دهد. بیشترین اختلاف مثبت در حجم تراکنش‌های مذکور در شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" رخ داده است. در مهر ماه همانند چندین ماه گذشته شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب ۲۹/۳۳ درصد از بازار تراکنش‌های مزبور، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است.

تراکنش‌های موبایلی در ماه جاری ریزشی بالغ بر ۷ درصد را نشان می‌دهند. عملکرد شرکت‌ها در این خصوص متفاوت بوده است. عمده‌ترین تغییر در عملکرد شرکت‌ها، در کاهش تراکنش‌های موبایلی شرکت "پرداخت نوین آرین" مشاهده شده است. همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با پوشش ۳۸/۹۶ درصد از سهم تعدادی تراکنش‌های مزبور، دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار تراکنش‌های موبایلی محسوب می‌شود.

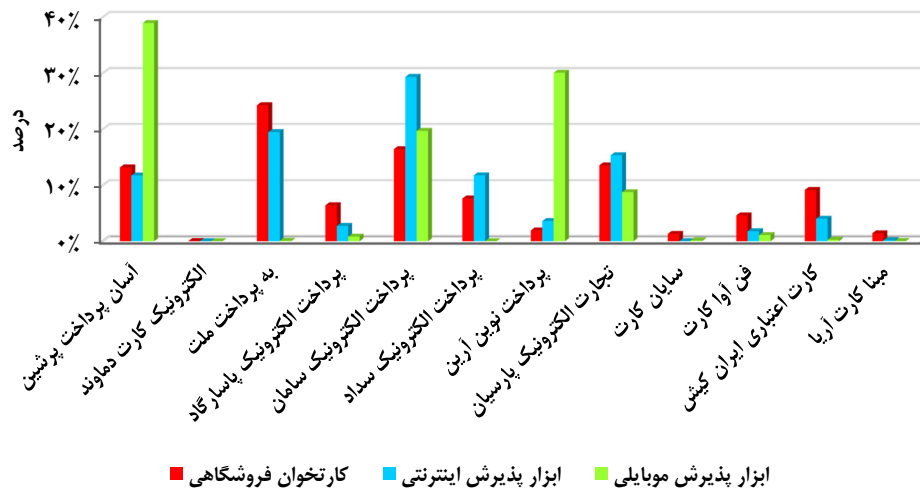
جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور و مهر ۱۳۹۶

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۲/۹۰٪	۱۳/۱۸٪	-۰/۲۸٪	۱۰/۵۹٪	۱۱/۷۴٪	۱/۱۵٪	۳۵/۴۹٪	۳۸/۹۶٪	۳/۴۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۴/۱۶٪	۲۴/۲۸٪	-۰/۱۲٪	۱۸/۵۸٪	۱۹/۴۸٪	۰/۹۰٪	۰/۰۷٪	۰/۰۹٪	۰/۰۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۵۲٪	۶/۴۲٪	-۰/۰۹٪	۲/۴۸٪	۲/۷۳٪	۰/۲۶٪	۰/۸۵٪	۰/۸۳٪	-۰/۰۲٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۶/۶۴٪	۱۶/۴۴٪	-۰/۲۰٪	۲۸/۵۲٪	۲۹/۳۳٪	۰/۸۲٪	۱۸/۰۴٪	۱۹/۷۱٪	۱/۶۷٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۴۵٪	۷/۶۳٪	۰/۱۹٪	۱۱/۹۲٪	۱۱/۷۶٪	-۰/۱۶٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۰۵٪	۱/۹۴٪	-۰/۱۱٪	۵/۵۶٪	۳/۶۰٪	-۱/۹۶٪	۳۴/۶۶٪	۳۰/۰۸٪	-۴/۵۸٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۵۸٪	۱۳/۵۵٪	-۰/۰۳٪	۱۷/۲۵٪	۱۵/۳۴٪	-۱/۹۰٪	۹/۵۴٪	۸/۷۶٪	-۰/۷۸٪
سایان کارت	۱/۳۶٪	۱/۳۲٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۸٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۵٪	۰/۱۶٪	۰/۱۴٪	-۰/۰۲٪
فن آوا کارت	۴/۶۲٪	۴/۶۱٪	-۰/۰۱٪	۱/۸۲٪	۱/۷۹٪	-۰/۰۳٪	۰/۸۷٪	۱/۱۰٪	۰/۲۲٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۲۵٪	۹/۱۵٪	-۰/۱۰٪	۳/۰۲٪	۴/۰۲٪	۱/۰۰٪	۰/۲۵٪	۰/۲۸٪	۰/۰۳٪
مبنا کارت آریا	۱/۴۴٪	۱/۴۳٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۹٪	۰/۱۷٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۵٪	۰/۰۴٪	-۰/۰۱٪

*بیشترین میزان اختلاف سهم تعداد تراکنش‌های هر ابزار پذیرش با رنگ قرمز در جدول مشخص شده است.

همانگونه که در جدول ۱-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در ماه مهر ۹۶ نسبت به شهریور ماه در شرکت "آسان پرداخت پرشین" گزارش شده است. سهم تراکنش‌های مذکور در این شرکت با رقم ناچیز ۰/۲۸ درصد رشد روبه‌رو گردیده است. به طور کلی در سهم بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تغییرات چندانی مشاهده نمی‌شود. سهم بازار تراکنش‌ها در دو ابزار اینترنتی و موبایلی شرکت "پرداخت نوین آراین" با بیشترین تفاضل همراه بوده است. سهم ابزار اینترنتی این شرکت معادل ۱/۹۶ درصد و سهم ابزار موبایلی آن ۴/۵۸ درصد اختلاف منفی نشان می‌دهند.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳-۴ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۶

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه شهریور و مهر ۹۶ در جدول ۲-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در مهر ماه نیز تغییری در نام شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین سهم بازار مبلغی در هریک از ابزارها نسبت به ماه گذشته رخ نداده است. در ارزش ریالی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه تمامی شرکت‌ها نسبت به ماه گذشته ریزش مشاهده می‌گردد. شرکت "به پرداخت ملت" علی‌رغم ثبت بیشترین کاهش، همچنان با پوشش ۲۷/۶۳ درصدی از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد.

در مهر ماه همچنان بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌ها در ابزار پذیرش اینترنتی با ۴۰/۰۹ درصد در اختیار شرکت "به پرداخت ملت" می‌باشد. این شرکت در ماه جاری نه تنها بالاترین ریزش را در ارزش ریالی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه داشته است، بلکه در تراکنش‌های اینترنتی نیز بیشترین کاهش را نمایش می‌دهد. بیشترین اختلاف مثبت نسبت به ماه گذشته در مبالغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی را شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" در اختیار دارد. این درحالی‌ست که همانگونه که پیشتر گفته شد، این شرکت نسبت به سایر شرکت‌ها بالاترین ریزش را در حجم تراکنش‌های اینترنتی از خود نشان داده است.

در مهر ماه همانند ماه‌های گذشته همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با سهمی معادل ۴۲/۸۲ درصد بخش عظیمی از بازار مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را در اختیار دارد. بیشترین افزایش مبلغی

تراکنش‌های موبایلی در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و بالاترین کاهش در شرکت "پرداخت نوین آراین" گزارش می‌شود.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور و مهر ۱۳۹۶

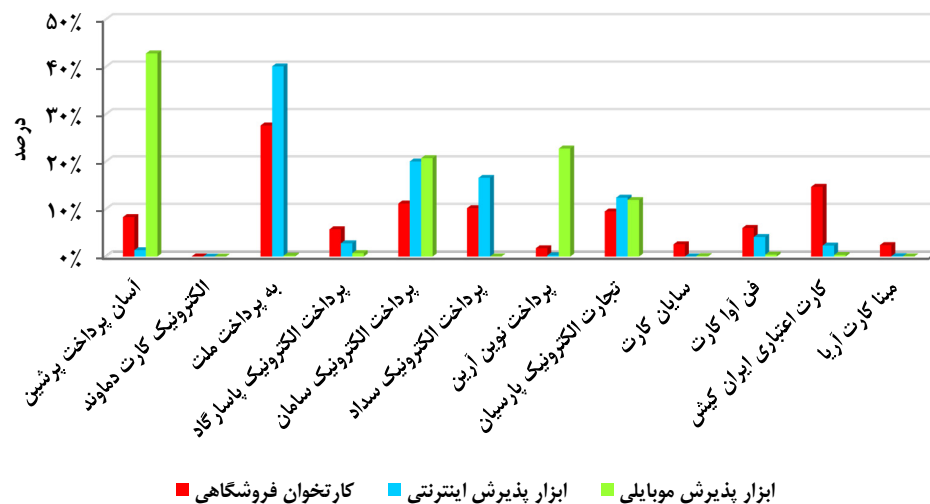
نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۷/۹۷٪	۸/۳۱٪	۰/۳۴٪	۱/۱۲٪	۱/۳۴٪	۰/۲۲٪	۴۰/۲۳٪	۴۲/۸۲٪	۲/۵۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۷/۱۲٪	۲۷/۶۳٪	۰/۵۱٪	۴۸/۴۸٪	۴۰/۰۹٪	-۸/۳۹٪	۰/۱۶٪	۰/۱۷٪	۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۹۷٪	۵/۷۳٪	-۰/۲۵٪	۳/۳۱٪	۲/۷۹٪	-۰/۵۲٪	۰/۷۱٪	۰/۷۲٪	۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۱/۱۰٪	۱۱/۱۶٪	۰/۰۶٪	۱۸/۵۷٪	۲۰/۰۳٪	۱/۴۶٪	۱۷/۶۸٪	۲۰/۷۳٪	۳/۰۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۸۷٪	۱۰/۲۰٪	۰/۳۲٪	۱۸/۲۰٪	۱۶/۵۸٪	-۱/۶۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۱/۸۳٪	۱/۷۶٪	-۰/۰۸٪	۰/۳۲٪	۰/۲۵٪	-۰/۰۷٪	۲۷/۰۱٪	۲۲/۷۶٪	-۴/۲۵٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۰/۱۳٪	۹/۴۹٪	-۰/۶۴٪	۴/۰۷٪	۱۲/۴۱٪	۸/۳۳٪	۱۳/۳۵٪	۱۱/۹۱٪	-۱/۴۴٪
سایان کارت	۳/۰۴٪	۲/۵۸٪	-۰/۴۶٪	۰/۴۹٪	۰/۰۱٪	-۰/۴۸٪	۰/۱۳٪	۰/۱۰٪	-۰/۰۳٪
فن آوا کارت	۵/۹۸٪	۶/۰۱٪	۰/۰۴٪	۲/۶۹٪	۴/۱۲٪	۱/۴۳٪	۰/۳۷٪	۰/۴۱٪	۰/۰۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۶۰٪	۱۴/۶۸٪	۰/۰۸٪	۲/۶۷٪	۲/۳۱٪	-۰/۳۶٪	۰/۲۹٪	۰/۳۲٪	۰/۰۳٪
مبنا کارت آریا	۲/۳۶٪	۲/۴۱٪	۰/۰۵٪	۰/۰۶٪	۰/۰۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۵٪	۰/۰۴٪	-۰/۰۱٪

**بیشترین میزان/اختلاف سهم تعداد تراکنش‌های هر ابزار پذیرش با رنگ قرمز در جدول مشخص شده است.

اطلاعات جدول فوق نشان می‌دهد، بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ماه مهر ۹۶ در ابزار کارتخوان فروشگاهی با رقمی برابر با ۰/۶۲ درصد کاهش به شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" تعلق دارد. در سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی، بالاترین اختلاف نسبت به ماه گذشته با ۸/۳۹ درصد تفاضل، به شرکت "به پرداخت ملت" اختصاص یافته است. این شاخص در بازار مبلغی تراکنش‌های موبایلی با نمایش منفی ۴/۲۵ درصد، در اختیار "پرداخت نوین آراین" گزارش شده است.

لازم به توضیح است تغییرات سهم مبلغی تراکنش‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در مقایسه با سهم تعدادی لزوماً همسو نبوده و حتی میزان آن‌ها نیز هم اندازه نیستند.

شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در مهر ماه ۱۳۹۶ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۶

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه ابزارهای پذیرش بسیار ناچیز است.

۴.۱.۳. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در هریک از سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی شهریور و مهر ۹۶ در جدول ۴-۱ جدول ۴-۳ ارائه شده است.

در حوزه تراکنش‌های خرید، عملکرد تمامی شرکت‌ها نرخ رشد منفی را نشان می‌دهد. شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین حجم را از میزان تراکنش‌های خرید خود کاسته‌است؛ با این وجود در ماه جاری نیز همچنان این شرکت با پوشش ۲۴/۶۹ درصدی از بازار تراکنش‌های مزبور، بالاترین سهم را در اختیار دارد.

در ماه جاری شرکت "پرداخت نوین آراین" بیشترین اختلاف منفی را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نسبت به ماه گذشته نشان داده است. در مهر ماه همانند ماه گذشته شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۳۰/۴۶ درصد از بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است.

عملکرد شرکت‌ها در سرویس مانده‌گیری با کاهش روبه‌رو بوده است. شرکت "به‌پرداخت ملت" عمده‌ترین کاهش را در این گونه از تراکنش‌ها داشته است؛ با این وجود بالاترین سهم تراکنش‌های مانده‌گیری همانند ماه گذشته با ۲۰/۸۵ درصد در اختیار این شرکت گزارش می‌شود.

جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-شهریور و مهر ۱۳۹۶

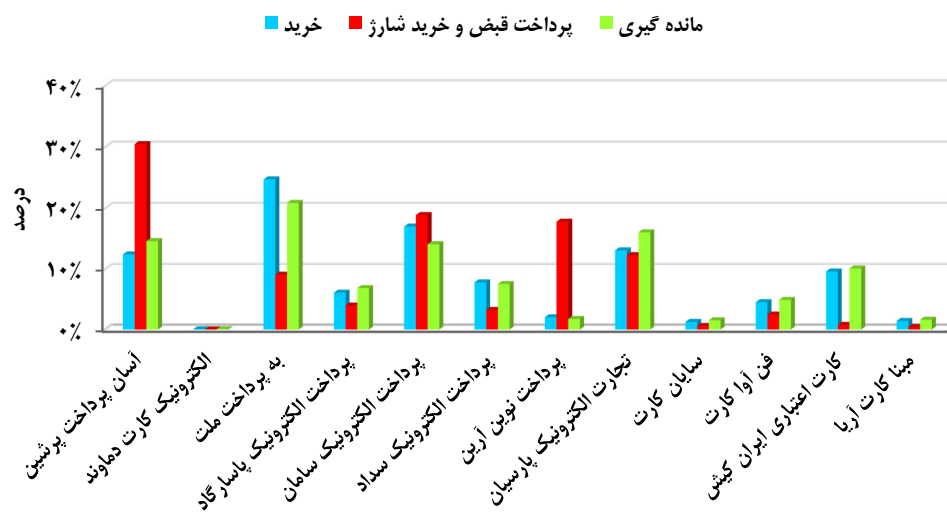
نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۲/۱۵٪	۱۲/۴۴٪	-۰/۲۸٪	۲۸/۶۹٪	۳۰/۴۶٪	۱/۷۷٪	۱۴/۲۳٪	۱۴/۶۱٪	-۰/۳۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۶٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۴/۵۳٪	۲۴/۶۹٪	۰/۱۷٪	۸/۶۸٪	۹/۰۹٪	۰/۴۱٪	۲۰/۹۱٪	۲۰/۸۵٪	-۰/۰۶٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۲۰٪	۶/۱۰٪	-۰/۱۰٪	۳/۹۳٪	۳/۹۸٪	۰/۰۵٪	۶/۹۲٪	۶/۸۵٪	-۰/۰۷٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۱۳٪	۱۶/۹۸٪	-۰/۱۵٪	۱۷/۹۸٪	۱۸/۸۷٪	۰/۸۹٪	۱۴/۳۰٪	۱۴/۱۲٪	-۰/۱۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۶۲٪	۷/۸۱٪	۰/۱۹٪	۳/۰۴٪	۳/۲۵٪	۰/۲۱٪	۷/۵۶٪	۷/۵۴٪	-۰/۰۲٪
پرداخت نوین آراین	۲/۲۰٪	۲/۰۳٪	-۰/۱۷٪	۲۰/۸۴٪	۱۷/۷۸٪	-۳/۰۶٪	۱/۸۹٪	۱/۷۶٪	-۰/۱۴٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۲۰٪	۱۳/۱۱٪	-۰/۱۰٪	۱۲/۸۱٪	۱۲/۳۲٪	۰/۵۰٪	۱۵/۹۷٪	۱۶/۰۶٪	۰/۰۸٪
سایان کارت	۱/۳۱٪	۱/۲۷٪	-۰/۰۴٪	۰/۶۰٪	۰/۵۹٪	۰/۰۱٪	۱/۵۵٪	۱/۵۲٪	-۰/۰۳٪
فن آوا کارت	۴/۵۳٪	۴/۵۲٪	-۰/۰۱٪	۲/۳۲٪	۲/۴۸٪	۰/۱۵٪	۴/۸۷٪	۴/۹۱٪	۰/۰۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۶۵٪	۹/۶۱٪	-۰/۰۵٪	۰/۶۸٪	۰/۷۶٪	۰/۰۸٪	۱۰/۱۲٪	۱۰/۱۱٪	-۰/۰۱٪
مبنا کارت آریا	۱/۴۳٪	۱/۴۱٪	-۰/۰۲٪	۰/۴۱٪	۰/۴۱٪	۰/۰۰٪	۱/۶۲٪	۱/۶۳٪	۰/۰۰٪

*بیشترین میزان اختلاف سهم تعداد تراکنش‌های هر ابزار پذیرش با رنگ قرمز در جدول مشخص شده است.

همانگونه که در جدول ۳-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید و مانده-گیری در ماه مهر ۹۶ نسبت به شهریور ماه در شرکت "آسان پرداخت پرشین" گزارش گردیده است، به‌طوری‌که

بر سهم تراکنش‌های فوق در این شرکت به ترتیب رقم ۰/۲۸ درصد و ۰/۳۸ افزوده شده است. در روندی معکوس، سهم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شرکت "پرداخت نوین آراین" اختلاف منفی با رقمی معادل ۳/۰۶ درصد را نشان می‌دهد.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مهر ۱۳۹۶

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه شهریور و مهر ۹۶ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در مهر ماه تغییری در نام شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین سهم بازار مبلغی در هریک از سرویس‌ها نسبت به ماه گذشته رخ نداده است. شرکت "به پرداخت ملت" با وجود ثبت بیشترین کاهش ریالی در تراکنش‌های خرید، ولیکن همچنان با پوشش ۲۹/۵۱ درصدی بازار آن‌ها، به عنوان بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های خرید محسوب می‌گردد. لازم به توضیح است که در این ماه ارزش ریالی تراکنش‌های خرید هیچ شرکتی رشد مثبت نداشته است.

در مهر ماه همچنان بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ با سهمی معادل ۲۷/۵۳ درصد در اختیار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" می‌باشد. این درحالی است که بیشترین افزایش ریالی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ در شرکت "تجارت الکترونیک پارس‌بان" مشاهده می‌شود.

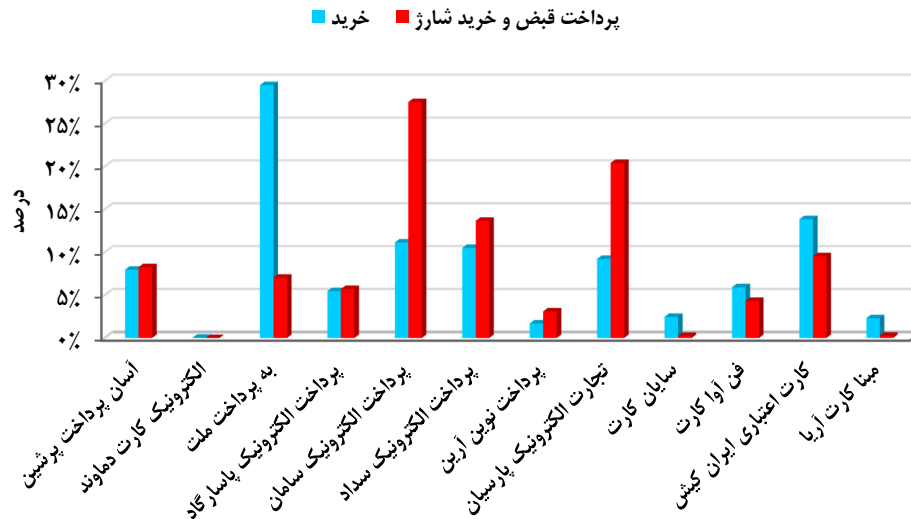
جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور و مهر ۱۳۹۶

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت		سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید		سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ	
شهریور	مهر	اختلاف	مهر	شهریور	اختلاف
۷/۵۳٪	۷/۹۵٪	۰/۴۲٪	۹/۹۶٪	۸/۲۴٪	-۱/۷۱٪
۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۹/۳۳٪	۲۹/۵۱٪	۰/۱۸٪	۸/۹۸٪	۷/۰۱٪	-۱/۹۷٪
۵/۷۱٪	۵/۴۶٪	-۰/۲۵٪	۶/۶۹٪	۵/۷۰٪	-۱/۰۰٪
۱۱/۰۰٪	۱۱/۱۳٪	۰/۱۲٪	۳۰/۸۶٪	۲۷/۵۳٪	-۳/۳۳٪
۱۰/۴۵٪	۱۰/۴۸٪	۰/۰۳٪	۱۰/۵۴٪	۱۳/۶۶٪	۳/۱۲٪
۱/۷۵٪	۱/۶۹٪	-۰/۰۶٪	۴/۵۳٪	۳/۱۰٪	-۱/۴۳٪
۹/۶۵٪	۹/۲۰٪	-۰/۴۵٪	۱۰/۲۱٪	۲۰/۴۲٪	۱۰/۲۱٪
۲/۹۲٪	۲/۴۷٪	-۰/۴۵٪	۰/۳۰٪	۰/۲۴٪	-۰/۰۶٪
۵/۷۳٪	۵/۹۱٪	۰/۱۸٪	۴/۸۲٪	۴/۳۳٪	-۰/۵۰٪
۱۳/۶۴٪	۱۳/۸۴٪	۰/۲۰٪	۱۲/۷۱٪	۹/۵۳٪	-۳/۲۰٪
۲/۲۴٪	۲/۳۲٪	۰/۰۸٪	۰/۳۹٪	۰/۲۶٪	-۰/۱۳٪

**بیشترین میزان/اختلاف سهم تعداد تراکنش‌های هر ابزار پذیرش با رنگ قرمز در جدول مشخص شده است.

اطلاعات جدول فوق نشان می‌دهد که بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید مهر ماه ۹۶ با ماه گذشته با رقمی برابر با ۰/۴۵ درصد کاهش در دو شرکت "تجارت الکترونیک پارس‌بان" و "سایان کارت" اتفاق افتاده است. در سهم مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، بالاترین اختلاف نسبت به ماه گذشته با رقم قابل ملاحظه‌ی ۱۰/۲۱ درصدی به شرکت "تجارت الکترونیک پارس‌بان" اختصاص یافته است.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در مهر ماه ۱۳۹۶ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مهر ۱۳۹۶

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت بسیار ناچیز است.

۴.۱.۴. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد و هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه می‌شود تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی شهریور و مهر ۹۶ را منعکس نموده است.

جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - مهر ۱۳۹۶

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	شهریور	مهر	
آسان پرداخت پرشین	۰/۱۹۱٪	۰/۱۵۹٪	-۰/۰۳۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۱۰٪	۰/۱۴۹٪	-۰/۰۶۲٪
به پرداخت ملت	۰/۰۶۲٪	۰/۰۴۶٪	-۰/۰۱۶٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۲۱۴٪	۰/۳۰۵٪	۰/۰۹۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۱۳۹٪	۰/۱۳۴٪	-۰/۰۰۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۱۴۹٪	۰/۱۲۰٪	-۰/۰۲۹٪
پرداخت نوین آراین	۰/۱۵۹٪	۰/۱۲۲٪	-۰/۰۳۸٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۶۳٪	۰/۰۳۴٪	-۰/۰۲۹٪
سایان کارت	۰/۰۱۶٪	۰/۰۱۴٪	-۰/۰۰۲٪
فن آوا کارت	۰/۰۷۰٪	۰/۰۷۶٪	۰/۰۰۶٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۱۹۶٪	۰/۲۰۸٪	۰/۰۱۲٪
مینا کارت آریا	۰/۰۲۱٪	۰/۰۱۹٪	-۰/۰۰۲٪

*هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه مهر شرکت "سایان کارت" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به دست آورده است. پس از این شرکت با سهم ۰/۰۱۴ درصدی تعداد خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها، شرکت "میناکارت آریا" در جایگاه بعدی کمترین میزان شاخص قرار گرفته است. بیشترین نسبت تعداد خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها نیز به شرکت‌های "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" اختصاص داشته است. در مهر ماه تنها در شرکت فوق تعداد خطاهای پذیرندگی رشد داشته است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه‌گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

در جدول ۳-۹ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای مهر سال ۹۶ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش- مهر ۱۳۹۶

شاخص H-H و شرکت PSP	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
آسان پرداخت پرشین	۱۷۳/۷۹۰۹	۱۳/۱۸۳۰	۱۳۷/۷۵۲۷	۱۱/۷۳۶۸	۳۸/۹۶۰۹	۱،۵۱۷/۹۵۱۶
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۰۱۷	۰/۰۴۱۸	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
به پرداخت ملت	۵۸۹/۲۷۷۹	۲۴/۲۷۵۰	۳۷۹/۶۲۹۷	۱۹/۴۸۴۱	۰/۰۸۸۵	۰/۰۰۷۸

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاه		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۶/۴۲۳۳	۴۱/۲۵۹۳	۲/۷۳۳۷	۷/۴۷۳۱	۰/۸۳۳۰	۰/۶۹۳۹		
۱۶/۴۴۱۵	۲۷۰/۳۳۲۰	۲۹/۳۳۲۸	۸۶۰/۴۱۳۳	۱۹/۷۰۹۳	۳۸۸/۴۵۵۷		
۷/۶۳۲۹	۵۸/۲۶۰۶	۱۱/۷۵۷۸	۱۳۸/۲۴۴۷	۰/۰۱۷۱	۰/۰۰۰۳		
۱/۹۳۹۴	۳/۷۶۱۱	۳/۶۰۱۰	۱۲/۹۶۷۰	۳۰/۰۷۷۱	۹۰۴/۶۳۱۷		
۱۳/۵۵۰۳	۱۸۳/۶۰۹۵	۱۵/۳۴۳۳	۲۳۵/۴۱۷۵	۸/۷۶۲۴	۷۶/۷۷۹۲		
۱/۳۲۰۳	۱/۷۴۳۱	۰/۰۲۲۵	۰/۰۰۰۵	۰/۱۳۷۶	۰/۰۱۸۹		
۴/۶۱۳۰	۲۱/۲۷۹۷	۱/۷۸۸۶	۳/۱۹۹۱	۱/۰۹۶۳	۱/۲۰۲۰		
۹/۱۵۲۱	۸۳/۷۶۱۴	۴/۰۲۴۶	۱۶/۱۹۷۴	۰/۲۷۶۰	۰/۰۷۶۲		
۱/۴۲۷۵	۲/۰۳۷۷	۰/۱۷۴۸	۰/۰۳۰۶	۰/۰۴۱۷	۰/۰۰۱۷		
-	۱،۴۲۹/۱۰۵۰	-	۱۰،۷۹۱/۳۲۵۶	-	۲،۸۸۹/۸۱۹۰		

در مهر ماه ۱۳۹۶ شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاه و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب عددی حدود ۱،۴۲۹ و ۱،۷۹۱ به دست آمده است (بین ۱،۰۰۰ تا ۱،۸۰۰) که، نشان دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزارهاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش های کارتخوان فروشگاه و ابزار پذیرش اینترنتی در بین شرکت ها توزیع شده و نمی توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت های خاصی می باشد. برای این شاخص در بازار ابزار و موبایلی رقمی حدود ۲،۸۹۰ حاصل شده است (بیشتر از ۱،۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزار می باشد. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. دو شرکت های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت نوین آرین" به عنوان موثرترین شرکت ها در بازار تراکنش های موبایلی هستند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در ماه مهر ۹۶ نسبت به ماه گذشته ی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در شهر یور و مهر ۹۶

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	شهر یور	مهر	اختلاف	شهر یور	مهر	اختلاف	شهر یور	مهر	اختلاف
شاخص H-H	۱,۴۲۴/۱۱	۱,۴۲۹/۱۱	۵/۰۰	۱,۷۵۹/۷۸	۱,۷۹۱/۳۳	۳۱/۵۵	۲,۸۷۸/۹۴	۲,۸۸۹/۸۲	۱۰/۸۸

در ماه مهر شاخص هرفیندال-هیرشمن در هر سه ابزار نسبت به ماه گذشته با افزایش مواجه بوده است؛ البته روند افزایشی شاخص مذکور چندان قابل ملاحظه نبوده و تغییر خاصی را در میزان تمرکز بازار هریک از ابزارها ایجاد نکرده است. بالارفتن این شاخص بیانگر رو به افزایش بودن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و کاهش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است.

۴,۱,۶. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۱۱ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای مهر ۹۶ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۹-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس مهر ۱۳۹۶

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده گیری
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۲/۴۳۶۸	۱۵۴/۶۷۵۱	۳۰/۴۵۸۴	۹۲۷/۷۱۶۱	۱۴/۶۰۶۷	۲۱۳/۳۵۵۳	
۰/۰۳۹۱	۰/۰۰۱۵	۰/۰۱۸۵	۰/۰۰۰۳	۰/۰۵۵۶	۰/۰۰۳۱	
۲۴/۶۹۰۳	۶۰۹/۶۰۸۶	۹/۰۸۷۳	۸۲/۵۷۹۱	۲۰/۸۵۳۷	۴۳۴/۸۷۵۳	
۶/۰۹۸۸	۳۷/۱۹۵۸	۳/۹۷۹۲	۱۵/۸۳۴۲	۶/۸۴۸۱	۴۶/۸۹۶۱	
۱۶/۹۸۳۹	۲۸۸/۴۵۳۶	۱۸/۸۷۰۴	۳۵۶/۰۹۳۷	۱۴/۱۱۵۳	۱۹۹/۲۴۲۷	
۷/۸۱۱۸	۶۱/۰۲۳۶	۳/۲۵۱۲	۱۰/۵۷۰۴	۷/۵۴۲۸	۵۶/۸۹۴۴	
۲/۰۲۸۷	۴/۱۱۵۵	۱۷/۷۷۶۳	۳۱۵/۹۹۶۹	۱/۷۵۶۱	۳/۰۸۳۷	
۱۳/۱۰۵۹	۱۷۱/۷۶۵۵	۱۲/۳۱۶۴	۱۵۱/۶۹۴۰	۱۶/۰۵۶۹	۲۵۷/۸۲۲۶	
۱/۲۶۸۴	۱/۶۰۸۸	۰/۵۹۲۷	۰/۳۵۱۳	۱/۵۲۱۸	۲/۳۱۵۸	
۴/۵۱۵۴	۲۰/۳۸۸۷	۲/۴۷۷۶	۶/۱۳۸۶	۴/۹۱۰۰	۲۴/۱۰۸۲	
۹/۶۰۶۰	۹۲/۲۷۵۷	۰/۷۶۱۴	۰/۵۷۹۷	۱۰/۱۰۷۳	۱۰۲/۱۵۷۵	
۱/۴۱۴۹	۲/۰۰۱۹	۰/۴۱۰۵	۰/۱۶۸۵	۱/۶۲۵۸	۲/۶۴۳۳	
-	۱،۴۴۳/۱۱۴۳	-	۱،۸۶۷/۷۲۲۸	-	۱،۳۴۳/۳۹۸۱	

در مهر شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری به ترتیب حدود ۱،۴۴۳ و ۱،۳۴۳ به‌دست آمده است (بین ۱،۰۰۰ تا ۱،۸۰۰) که، نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزارهاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید و همچنین مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد.

برای این شاخص در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ رقمی حدود ۱،۸۶۸ حاصل شده است (بیشتر از ۱،۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این نوع سرویس می‌باشد. به این معنا که تنها تعدادی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف دو شرکت "پرداخت نوین آرین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه مهر ۹۶ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در شهریور و مهر ۹۶

HHI	خرید			پرداخت قبض و خرید شارژ			مانده‌گیری	
	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر
شاخص H-H	۱,۴۳۵/۹۲	۱,۴۴۳/۱۱	۷/۱۹	۱,۸۵۱/۲۱	۱,۸۶۷/۷۲	۱۶/۵۱	۱,۳۳۹/۰۶	۱,۳۴۳/۴۰
								اختلاف ۴/۳۴

در ماه مهر شاخص هرفیندال-هیرشمن در هر سه سرویس خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری نسبت به ماه گذشته با افزایش مشاهده شده است. افزایش در هر یک از انواع سرویس‌ها چندان قابل ملاحظه نبوده و تغییر خاصی را در میزان تمرکز بازار هریک از آن‌ها ایجاد نکرده است.

۴,۲. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، از شماره‌ی پیشین گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتهای فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتهای فروشگاهی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد.

سهام هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در ماه مهر و شهریور ۱۳۹۶ در جدول ۴-۱۱ ارائه شده است.

همانگونه که ملاحظه می‌گردد، شرکت "به‌پرداخت ملت" در دو ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش موبایلی طی هر دو ماه شهریور و مهر، بالاترین سهم تعدادی را به خود اختصاص داده‌است. این شرکت با تعریف ابزار کارتخوان فروشگاه‌های جدید به صورت سیستمی و پوشش سهمی برابر با ۱۵/۸۵ درصد به‌عنوان دارنده‌ی بیشترین تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی محسوب می‌گردد.

در مهر ماه شرکت "به‌پرداخت ملت" با افزایش اندک ابزارهای موبایلی خود، همچنان ۹۶/۶۶ درصد از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را در اختیار دارد. به‌نظر می‌رسد این افزایش به دنبال بازتعریف تعدادی از کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت مذکور به‌عنوان ابزار پذیرش موبایلی باشد. این درحالی‌ست که در ماه جاری تعداد ابزارهای موبایلی فعال سیستمی در دو شرکت "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" افزایشی بیشتری را نسبت به شرکت "به‌پرداخت ملت" نشان می‌دهند.

در استمرار روند چند ماه گذشته، در مهر ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" همچنان با بازتعریف برخی از کارتخوان‌های فروشگاه‌های خود به‌عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت نموده است. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌نمایند تا با استفاده از نرم‌افزار این شرکت بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CCV۲ انجام دهند. این رفتار شرکت "آسان پرداخت پرشین" سبب رشد در تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی آن گردیده است. در ماه جاری این شرکت بالاترین تعداد ابزار اینترنتی فعال را در شبکه‌ی پرداخت تعریف نموده‌است.

لازم به توضیح است که اختلاف سهم شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین تعداد ابزار فعال سیستمی در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نسبت به سایر شرکت‌ها قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - شهرپور و مهر ۱۳۹۶

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	شهرپور	مهر	اختلاف	شهرپور	مهر	اختلاف	شهرپور	مهر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۸/۷۵٪	۸/۸۷٪	۰/۱۲٪	۸۷/۷۰٪	۸۷/۲۳٪	-۰/۴۷٪	۰/۲۱٪	۰/۴۳٪	۰/۲۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۴٪	۰/۱۴٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪
به پرداخت ملت	۱۵/۷۹٪	۱۵/۸۵٪	۰/۰۶٪	۳/۳۲٪	۳/۳۲٪	۰/۰٪	۹۶/۹۶٪	۹۶/۶۶٪	-۰/۳۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۰/۵۰٪	۱۰/۵۴٪	۰/۰۴٪	۰/۸۷٪	۰/۸۷٪	۰/۰٪	۰/۲۱٪	۰/۲۱٪	۰/۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۱/۸۱٪	۱۱/۹۶٪	۰/۱۶٪	۳/۰۴٪	۳/۰۷٪	۰/۰۳٪	۰/۸۵٪	۰/۸۶٪	۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۸۰٪	۹/۸۷٪	۰/۰۷٪	۱/۵۳٪	۱/۹۰٪	۰/۳۷٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۶۵٪	۲/۶۳٪	-۰/۰۳٪	۰/۲۰٪	۰/۲۱٪	۰/۰۱٪	۰/۱۱٪	۰/۱۱٪	۰/۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۶۶٪	۱۴/۵۵٪	-۰/۱۱٪	۱/۶۴٪	۱/۶۲٪	-۰/۰۲٪	۱/۴۶٪	۱/۵۳٪	۰/۰۷٪
سایان کارت	۱/۹۷٪	۱/۹۶٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪
فنی آوا کارت	۶/۵۲٪	۶/۱۳٪	-۰/۳۹٪	۰/۱۶٪	۰/۱۶٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۶۰٪	۱۴/۶۵٪	۰/۰۵٪	۱/۱۸٪	۱/۲۴٪	۰/۰۶٪	۰/۱۵٪	۰/۱۶٪	۰/۰۱٪
مبنا کارت آریا	۲/۸۳٪	۲/۸۷٪	۰/۰۵٪	۰/۲۵٪	۰/۲۶٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰٪

* بیشترین میزان اختلاف سهم تعداد تراکنش‌های هر ابزار پذیرش با رنگ قرمز در جدول مشخص شده است.

همانگونه که جدول بالا نشان می‌دهد، دامنهی تغییرات شاخص سهم ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در هر سه نوع ابزار نسبت به ماه گذشته اندک است.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش - دار در ماه شهرپور و مهر ۱۳۹۶ در جدول ۴-۱۲ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، شرکت "به پرداخت ملت" در هر سه ابزار کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی طی هر دو ماه مورد مطالعه، بالاترین سهم تعدادی را به خود اختصاص داده است.

سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار در شرکت "آسان پرداخت پرشین" با رشد مواجه شده است. دلیل این امر رشد کلی ابزارهای اینترنتی فعال سیستمی در شرکت مذکور و ایجاد تراکنش بر روی آن‌ها بیان می‌گردد.

جدول ۱۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار -شهریور و مهر ۱۳۹۶

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۸۴٪	۹/۹۳٪	-۰/۰۹٪	۱۲/۰۳٪	۱۵/۱۷٪	۳/۱۴٪	۵/۶۷٪	۶/۰۹٪	۰/۴۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۱٪	۰/۱۱٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۵/۱۹٪	۱۵/۰۵٪	-۰/۱۴٪	۲۸/۴۲٪	۲۷/۰۳٪	-۱/۳۹٪	۵۷/۵۳٪	۵۹/۰۱٪	۱/۴۹٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۴۴٪	۹/۴۷٪	۰/۰۳٪	۵/۳۱٪	۵/۱۴٪	-۰/۱۷٪	۰/۳۷٪	۰/۳۹٪	۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۵۳٪	۱۲/۶۳٪	۰/۱۰٪	۲۴/۶۰٪	۲۳/۳۳٪	-۱/۲۷٪	۵/۲۱٪	۶/۲۲٪	۱/۰۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۴۴٪	۱۰/۴۵٪	۰/۰۱٪	۱۰/۳۴٪	۱۰/۵۱٪	۰/۱۷٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۵۷٪	۲/۵۲٪	-۰/۰۶٪	۲/۲۸٪	۲/۳۸٪	۰/۱۰٪	۱/۷۴٪	۱/۷۶٪	۰/۰۲٪
تجارت الکترونیک پارسین	۱۴/۹۲٪	۱۴/۵۳٪	-۰/۳۹٪	۷/۳۸٪	۶/۷۸٪	-۰/۶۰٪	۲۴/۹۴٪	۲۱/۸۹٪	-۳/۰۵٪
سایان کارت	۲/۱۸٪	۲/۱۷٪	-۰/۰۱٪	۰/۲۷٪	۰/۲۵٪	-۰/۰۲٪	۰/۳۷٪	۰/۴۳٪	۰/۰۶٪
فن آوا کارت	۶/۰۱٪	۶/۰۷٪	۰/۰۶٪	۰/۵۶٪	۰/۵۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۸٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۴۲٪	۱۴/۶۳٪	۰/۲۱٪	۷/۰۳٪	۷/۱۱٪	۰/۰۸٪	۳/۴۷٪	۳/۵۶٪	۰/۰۹٪
مینا کارت آریا	۲/۳۳٪	۲/۴۴٪	۰/۱۱٪	۱/۷۸٪	۱/۷۴٪	-۰/۰۴٪	۰/۵۸٪	۰/۵۲٪	-۰/۰۶٪

**بیشترین میزان اختلاف سهم تعداد تراکنش‌های هر ابزار پذیرش با رنگ قرمز در جدول مشخص شده است.

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌گردد، تغییر قابل توجه‌ای در سهم ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار در کارتخوان‌های فروشگاهی صورت نگرفته است. در ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار به ترتیب ۳/۱۴ بر سهم بازار شرکت "آسان پرداخت پرشین" افزوده و ۳/۰۵ درصد از سهم بازار شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" کاسته شده است.

۴,۳. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های

کارتخوان فروشگاه‌های به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۳۳} تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌های دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه‌های شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاه‌های در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. در نهایت نقش شرکت‌ها در کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی نیز در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاه‌های آمار کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، هر شرکت PSP بررسی خواهد شد.

ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار می‌گیرد. در ادامه اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار برای هر شرکت PSP در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده و در پایان عملکرد هر شرکت PSP در خصوص کارتخوان فروشگاه‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی بررسی می‌شود.

۴,۳,۱. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های به تفکیک استان‌های کشور در مهر ماه ۱۳۹۶ در جدول ۴-۱۳ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در مجموع شرکت‌های

^{۳۳} تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در مهر ۹۶، نزدیک به ۸۸ درصد بوده که رقمی حدود ۹۲ درصد از مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

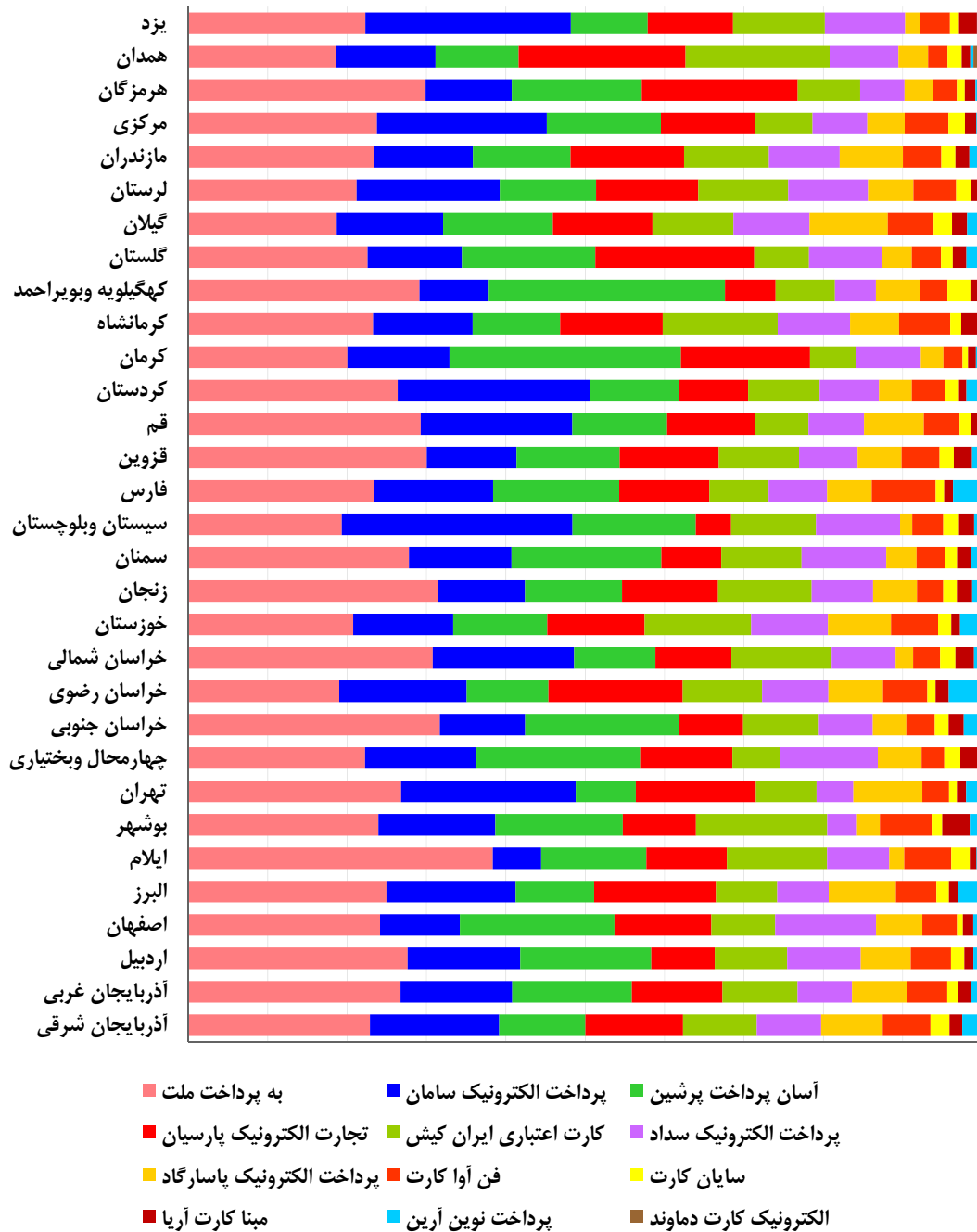
"به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "به پرداخت ملت" تقریباً در تمام استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به تفکیک استان - مهر ۱۳۹۶

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۱۰/۸۷٪	۰/۰۰٪	۲۲/۹۰٪	۷/۷۶٪	۱۶/۲۶٪	۸/۱۰٪	۲/۵۰٪	۱۲/۲۸٪	۲/۴۰٪	۶/۰۱٪	۹/۳۱٪	۱/۶۰٪
آذربایجان غربی	۱۵/۰۸٪	۰/۰۰٪	۲۶/۷۲٪	۶/۸۷٪	۱۴/۰۸٪	۶/۸۶٪	۱/۳۸٪	۱۱/۴۱٪	۱/۳۶٪	۵/۱۳٪	۹/۴۶٪	۱/۶۵٪
اردبیل	۱۶/۵۲٪	۰/۰۰٪	۲۷/۶۴٪	۶/۳۰٪	۱۴/۱۶٪	۹/۲۸٪	۱/۱۱٪	۸/۰۰٪	۱/۶۸٪	۵/۰۷٪	۹/۱۱٪	۱/۱۳٪
اصفهان	۱۹/۴۸٪	۰/۰۰٪	۲۴/۱۶٪	۵/۸۴٪	۱۰/۰۵٪	۱۲/۷۲٪	۱/۱۲٪	۱۲/۲۰٪	۰/۷۴٪	۴/۳۶٪	۸/۰۲٪	۱/۳۰٪
البرز	۹/۹۰٪	۰/۰۴٪	۲۴/۹۶٪	۸/۴۸٪	۱۶/۲۷٪	۶/۴۹٪	۲/۹۹٪	۱۵/۳۳٪	۱/۵۵٪	۵/۱۰٪	۷/۷۳٪	۱/۱۶٪
ایلام	۱۳/۲۶٪	۰/۰۰٪	۳۸/۳۶٪	۱/۸۸٪	۶/۰۹٪	۷/۸۴٪	۰/۷۰٪	۱۰/۱۵٪	۲/۳۳٪	۵/۹۳٪	۱۲/۶۱٪	۰/۸۵٪
بوشهر	۱۶/۰۶٪	۰/۰۰٪	۲۳/۹۵٪	۲/۸۹٪	۱۴/۷۳٪	۳/۷۵٪	۱/۵۴٪	۹/۲۱٪	۱/۳۲٪	۶/۵۲٪	۱۶/۵۳٪	۳/۴۹٪
تهران	۷/۵۶٪	۰/۰۶٪	۲۶/۸۱٪	۸/۶۸٪	۲۲/۰۱٪	۴/۶۴٪	۱/۹۶٪	۱۵/۱۲٪	۰/۹۸٪	۳/۳۶٪	۷/۶۶٪	۱/۱۶٪
چهارمحال و بختیاری	۲۰/۶۱٪	۰/۰۰٪	۲۲/۲۶٪	۵/۵۰٪	۱۴/۰۵٪	۱۲/۲۵٪	۰/۲۰٪	۱۱/۶۳٪	۲/۰۱٪	۲/۸۷٪	۶/۰۷٪	۲/۵۵٪
خراسان جنوبی	۱۹/۴۴٪	۰/۰۰٪	۳۱/۶۷٪	۴/۲۲٪	۱۰/۷۶٪	۶/۷۸٪	۲/۳۲٪	۸/۰۲٪	۱/۷۴٪	۳/۵۸٪	۹/۵۵٪	۱/۹۱٪
خراسان رضوی	۱۰/۲۸٪	۰/۰۷٪	۱۹/۰۱٪	۶/۸۸٪	۱۶/۰۷٪	۸/۳۵٪	۴/۱۳٪	۱۶/۹۳٪	۱/۰۱٪	۵/۵۹٪	۱۰/۰۱٪	۱/۶۹٪
خراسان شمالی	۱۰/۲۷٪	۰/۰۰٪	۳۰/۷۹٪	۲/۲۱٪	۱۷/۸۰٪	۸/۰۶٪	۱/۰۱٪	۹/۵۶٪	۱/۹۲٪	۳/۴۱٪	۱۲/۶۲٪	۲/۳۵٪
خوزستان	۱۱/۸۶٪	۰/۰۰٪	۲۰/۷۶٪	۷/۹۴٪	۱۲/۶۲٪	۹/۶۹٪	۲/۷۸٪	۱۲/۲۵٪	۱/۶۶٪	۵/۹۲٪	۱۳/۴۳٪	۱/۱۱٪
زنجان	۱۲/۲۲٪	۰/۰۰٪	۳۱/۴۰٪	۵/۵۵٪	۱۱/۰۱٪	۷/۷۳٪	۱/۲۵٪	۱۲/۰۹٪	۱/۷۰٪	۳/۳۰٪	۱۱/۸۱٪	۱/۹۲٪
سمنان	۱۸/۸۸٪	۰/۰۰٪	۲۷/۸۰٪	۳/۸۱٪	۱۲/۹۲٪	۱۰/۶۷٪	۱/۴۰٪	۷/۵۳٪	۱/۴۹٪	۳/۶۲٪	۱۰/۱۳٪	۱/۷۵٪
سیستان و بلوچستان	۱۵/۵۶٪	۰/۰۰٪	۱۹/۳۴٪	۱/۵۳٪	۲۹/۰۴٪	۱۰/۵۹٪	۱/۰۰٪	۴/۴۴٪	۱/۹۶٪	۳/۹۲٪	۱۰/۷۰٪	۱/۹۲٪
فارس	۱۵/۸۷٪	۰/۰۰٪	۲۳/۴۴٪	۵/۶۲٪	۱۴/۹۶٪	۷/۳۵٪	۳/۶۵٪	۱۱/۳۹٪	۱/۰۶٪	۸/۰۶٪	۷/۴۶٪	۱/۱۴٪
قزوین	۱۲/۹۷٪	۰/۰۰٪	۳۰/۰۵٪	۵/۵۴٪	۱۱/۳۱٪	۷/۳۶٪	۱/۲۶٪	۱۲/۴۹٪	۱/۸۰٪	۴/۷۸٪	۱۰/۱۳٪	۲/۳۰٪
قم	۱۱/۹۵٪	۰/۰۰٪	۲۹/۲۸٪	۷/۵۲٪	۱۹/۰۹٪	۷/۱۰٪	۰/۵۰٪	۱۱/۰۶٪	۱/۳۸٪	۴/۵۱٪	۶/۷۴٪	۰/۹۵٪
کردستان	۱۱/۲۱٪	۰/۰۰٪	۲۶/۳۶٪	۴/۱۳٪	۲۴/۲۷٪	۷/۴۸٪	۱/۹۶٪	۸/۶۸٪	۱/۸۱٪	۴/۱۴٪	۹/۰۱٪	۰/۹۴٪
کرمان	۲۹/۱۷٪	۰/۰۰٪	۲۰/۰۵٪	۲/۸۳٪	۱۲/۸۴٪	۸/۲۲٪	۰/۷۷٪	۱۶/۲۶٪	۰/۶۹٪	۲/۴۲٪	۵/۷۵٪	۱/۰۰٪
کرمانشاه	۱۱/۰۲٪	۰/۰۰٪	۲۳/۲۷٪	۶/۱۸٪	۱۲/۵۴٪	۹/۱۳٪	۰/۵۵٪	۱۲/۹۴٪	۱/۳۷٪	۶/۴۵٪	۱۴/۴۶٪	۲/۰۹٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسپان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
کهگیلویه و بویراحمد	۲۹/۷۷٪	۰/۰۰٪	۲۹/۱۳٪	۵/۵۷٪	۸/۷۳٪	۵/۱۶٪	۰/۳۷٪	۶/۳۷٪	۲/۸۹٪	۳/۴۳٪	۷/۴۸٪	۱/۱۱٪
گلستان	۱۶/۸۲٪	۰/۰۰٪	۲۲/۵۹٪	۳/۷۶٪	۱۱/۸۶٪	۹/۱۸٪	۱/۹۷٪	۲۰/۰۱٪	۱/۴۹٪	۳/۶۹٪	۶/۹۱٪	۱/۷۲٪
گیلان	۱۳/۸۳٪	۰/۰۰٪	۱۸/۶۸٪	۹/۸۵٪	۱۳/۴۱٪	۹/۵۸٪	۱/۸۸٪	۱۲/۵۵٪	۲/۳۱٪	۵/۷۷٪	۱۰/۲۲٪	۱/۹۲٪
لرستان	۱۲/۱۳٪	۰/۰۰٪	۲۱/۲۱٪	۵/۷۰٪	۱۸/۰۳٪	۱۰/۰۷٪	۰/۳۵٪	۱۲/۸۸٪	۱/۸۹٪	۵/۳۹٪	۱۱/۳۳٪	۱/۰۲٪
مازندران	۱۲/۳۰٪	۰/۰۵٪	۲۳/۴۳٪	۷/۹۶٪	۱۲/۴۳٪	۸/۹۱٪	۱/۵۵٪	۱۴/۳۱٪	۱/۷۸٪	۴/۸۵٪	۱۰/۶۹٪	۱/۷۵٪
مرکزی	۱۴/۳۶٪	۰/۰۰٪	۲۳/۷۶٪	۴/۷۰٪	۲۱/۴۲٪	۶/۸۹٪	۰/۷۲٪	۱۱/۸۹٪	۲/۰۷٪	۵/۵۳٪	۷/۲۱٪	۱/۴۴٪
هرمزگان	۱۶/۳۸٪	۰/۰۰٪	۲۹/۸۹٪	۳/۵۴٪	۱۰/۸۶٪	۵/۵۸٪	۰/۸۴٪	۱۹/۶۵٪	۱/۰۰٪	۳/۰۷٪	۷/۸۶٪	۱/۳۴٪
همدان	۱۰/۴۸٪	۱/۱۰٪	۱۸/۶۵٪	۳/۷۳٪	۱۲/۵۰٪	۸/۶۸٪	۰/۳۸٪	۲۱/۰۱٪	۱/۷۸٪	۲/۴۴٪	۱۸/۱۵٪	۱/۰۹٪
یزد	۹/۶۸٪	۰/۰۰٪	۲۲/۳۳٪	۱/۹۰٪	۲۵/۸۸٪	۱۰/۱۱٪	۰/۶۵٪	۱۰/۷۵٪	۱/۱۳٪	۳/۷۵٪	۱۱/۵۶٪	۲/۲۷٪

سهام بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتهایان فروشگاه‌های به تفکیک استان‌های کشور برای مهر ۱۳۹۶ در شکل ۴-۸ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استان‌ها - مهر ۱۳۹۶

۴,۳,۲. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۱۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای مهر ماه ۱۳۹۶ نشان می‌دهد.

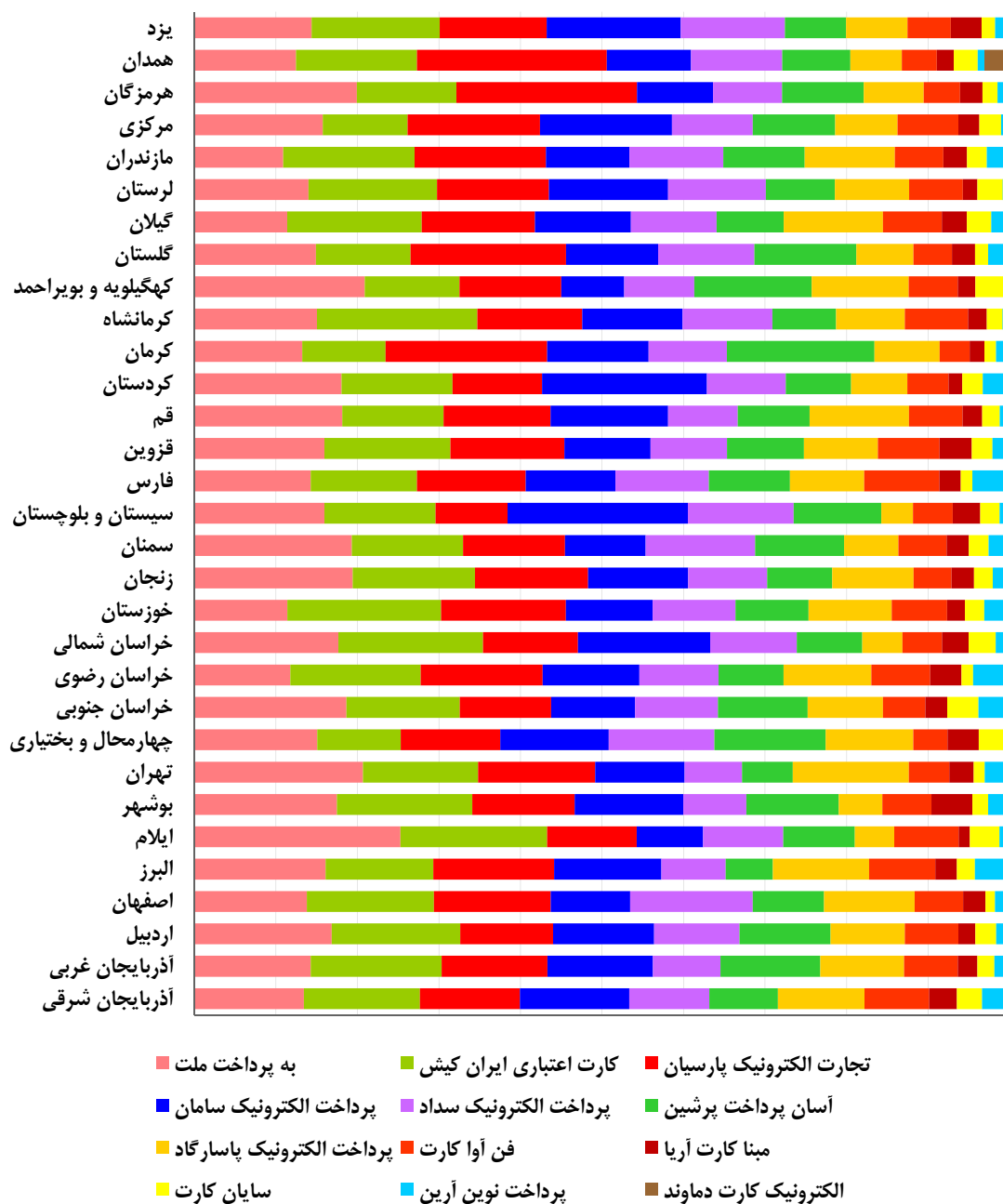
همانگونه که مشاهده می‌گردد، شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "کارت اعتباری ایران کیش" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به ترتیب بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - مهر ۱۳۹۶

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آو کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۸/۴۲٪	۰/۰۰٪	۱۳/۴۳٪	۱۰/۶۳٪	۱۳/۴۱٪	۹/۸۳٪	۳/۳۷٪	۱۲/۲۵٪	۳/۰۹٪	۷/۹۰٪	۱۴/۲۴٪	۳/۴۳٪
آذربایجان غربی	۱۲/۲۴٪	۰/۰۰٪	۱۴/۲۸٪	۱۰/۲۶٪	۱۲/۹۲٪	۸/۳۰٪	۱/۸۶٪	۱۲/۹۸٪	۲/۰۸٪	۶/۵۹٪	۱۶/۰۶٪	۲/۴۳٪
اردبیل	۱۱/۱۷٪	۰/۰۰٪	۱۶/۸۳٪	۹/۱۰٪	۱۲/۴۰٪	۱۰/۴۶٪	۱/۶۶٪	۱۱/۳۸٪	۲/۵۴٪	۶/۵۷٪	۱۵/۷۹٪	۲/۱۰٪
اصفهان	۸/۷۵٪	۰/۰۶٪	۱۳/۸۰٪	۱۱/۱۰٪	۹/۷۷٪	۱۵/۰۳٪	۱/۷۴٪	۱۴/۳۱٪	۱/۱۷٪	۵/۹۴٪	۱۵/۵۹٪	۲/۷۵٪
البرز	۵/۷۹٪	۰/۳۴٪	۱۶/۱۱٪	۱۱/۸۱٪	۱۳/۱۷٪	۷/۸۸٪	۳/۹۱٪	۱۴/۸۲٪	۲/۲۱٪	۸/۱۲٪	۱۳/۱۹٪	۲/۶۶٪
ایلام	۸/۷۹٪	۰/۰۰٪	۲۵/۲۶٪	۴/۸۲٪	۸/۱۴٪	۹/۸۳٪	۱/۲۵٪	۱۰/۹۷٪	۳/۶۴٪	۷/۹۳٪	۱۸/۰۲٪	۱/۳۵٪
بوشهر	۱۱/۳۴٪	۰/۰۰٪	۱۷/۴۹٪	۵/۳۳٪	۱۳/۳۲٪	۷/۷۴٪	۲/۶۳٪	۱۲/۵۶٪	۱/۹۵٪	۶/۰۳٪	۱۶/۶۰٪	۵/۰۱٪
تهران	۶/۲۱٪	۰/۱۸٪	۲۰/۶۹٪	۱۴/۲۵٪	۱۰/۹۸٪	۷/۰۴٪	۲/۸۷٪	۱۴/۳۶٪	۱/۳۶٪	۴/۹۶٪	۱۴/۱۱٪	۲/۹۸٪
چهارمحال و بختیاری	۱۳/۶۵٪	۰/۰۲٪	۱۵/۰۸٪	۱۰/۷۵٪	۱۳/۳۱٪	۱۲/۹۴٪	۰/۵۹٪	۱۲/۲۰٪	۳/۱۸٪	۴/۲۱٪	۱۰/۲۴٪	۳/۸۲٪
خراسان جنوبی	۱۱/۰۲٪	۰/۰۰٪	۱۸/۶۷٪	۹/۲۲٪	۱۰/۳۱٪	۱۰/۱۵٪	۳/۸۳٪	۱۱/۲۰٪	۳/۸۲٪	۵/۱۹٪	۱۳/۸۹٪	۲/۷۰٪
خراسان رضوی	۷/۹۹٪	۰/۱۴٪	۱۱/۷۷٪	۱۰/۷۶٪	۱۱/۸۶٪	۹/۷۰٪	۴/۳۳٪	۱۴/۹۸٪	۱/۴۳٪	۷/۲۰٪	۱۵/۹۹٪	۳/۸۵٪
خراسان شمالی	۸/۰۴٪	۰/۰۰٪	۱۷/۶۷٪	۴/۹۲٪	۱۶/۲۲٪	۱۰/۶۲٪	۱/۷۲٪	۱۱/۶۶٪	۳/۳۱٪	۴/۸۷٪	۱۷/۷۳٪	۳/۲۵٪
خوزستان	۸/۹۶٪	۰/۰۰٪	۱۱/۴۲٪	۱۰/۲۰٪	۱۰/۶۴٪	۱۰/۱۶٪	۳/۱۲٪	۱۵/۳۰٪	۲/۳۷٪	۶/۷۹٪	۱۸/۸۵٪	۲/۱۸٪
زنجان	۷/۹۷٪	۰/۰۰٪	۱۹/۴۱٪	۹/۹۹٪	۱۲/۲۸٪	۹/۶۹٪	۲/۰۷٪	۱۳/۸۹٪	۲/۳۰٪	۴/۶۵٪	۱۵/۰۰٪	۴/۷۶٪
سمنان	۱۰/۹۰٪	۰/۰۰٪	۱۹/۳۰٪	۶/۶۷٪	۹/۸۹٪	۱۳/۴۵٪	۲/۵۹٪	۱۲/۴۹٪	۲/۴۲٪	۵/۹۲٪	۱۳/۶۶٪	۲/۷۲٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
سیستان و بلوچستان	۱۰/۷۵٪	۰/۰۰٪	۱۵/۹۴٪	۳/۸۷٪	۲۲/۱۳٪	۱۲/۹۸٪	۱/۲۳٪	۸/۸۴٪	۲/۳۷٪	۴/۸۸٪	۱۳/۶۳٪	۳/۳۸٪
فارس	۹/۹۴٪	۰/۰۰٪	۱۴/۲۹٪	۹/۱۲٪	۱۰/۹۹٪	۱۱/۴۸٪	۴/۵۷٪	۱۳/۳۴٪	۱/۴۳٪	۹/۱۹٪	۱۳/۰۲٪	۲/۶۳٪
قزوین	۹/۴۴٪	۰/۰۰٪	۱۵/۹۵٪	۹/۰۶٪	۱۰/۵۶٪	۹/۳۸٪	۲/۱۰٪	۱۳/۹۸٪	۲/۵۳٪	۷/۵۶٪	۱۵/۴۶٪	۳/۹۷٪
قم	۸/۸۳٪	۰/۰۰٪	۱۸/۱۴٪	۱۲/۱۸٪	۱۴/۴۳٪	۸/۵۳٪	۱/۲۱٪	۱۳/۱۱٪	۲/۱۵٪	۶/۵۷٪	۱۲/۴۴٪	۲/۴۲٪
کردستان	۸/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۸/۰۵٪	۶/۹۰٪	۲۰/۲۳٪	۹/۶۸٪	۳/۲۹٪	۱۰/۹۷٪	۲/۵۲٪	۵/۰۵٪	۱۳/۶۳٪	۱/۶۸٪
کرمان	۱۸/۱۱٪	۰/۰۰٪	۱۳/۲۳٪	۸/۰۰٪	۱۲/۴۴٪	۹/۶۰٪	۱/۶۸٪	۱۹/۸۳٪	۱/۴۰٪	۳/۶۸٪	۱۰/۲۱٪	۱/۸۱٪
کرمانشاه	۷/۸۰٪	۰/۰۰٪	۱۵/۰۴٪	۸/۴۴٪	۱۲/۳۱٪	۱۱/۰۲٪	۰/۸۶٪	۱۲/۸۷٪	۱/۹۴٪	۷/۷۶٪	۱۹/۶۷٪	۲/۲۹٪
کهگیلویه و بویراحمد	۱۴/۳۸٪	۰/۰۰٪	۲۰/۸۹٪	۱۱/۹۰٪	۷/۷۳٪	۸/۶۰٪	۰/۷۴٪	۱۲/۴۹٪	۳/۴۷٪	۶/۰۲٪	۱۱/۶۳٪	۲/۱۶٪
گلستان	۱۲/۵۰٪	۰/۰۰٪	۱۴/۹۱٪	۷/۰۱٪	۱۱/۳۱٪	۱۱/۷۹٪	۲/۶۳٪	۱۹/۰۷٪	۱/۶۰٪	۴/۷۴٪	۱۱/۶۱٪	۲/۸۳٪
گیلان	۸/۲۴٪	۰/۰۰٪	۱۱/۴۰٪	۱۲/۱۸٪	۱۱/۷۹٪	۱۰/۵۰٪	۲/۲۷٪	۱۳/۸۷٪	۲/۹۸٪	۷/۲۲٪	۱۶/۵۰٪	۳/۰۶٪
لرستان	۸/۴۷٪	۰/۰۰٪	۱۴/۰۰٪	۹/۱۱٪	۱۴/۶۳٪	۱۱/۹۷٪	۰/۸۵٪	۱۳/۷۳٪	۳/۱۰٪	۶/۵۹٪	۱۵/۷۶٪	۱/۷۹٪
مازندران	۹/۹۷٪	۰/۲۲٪	۱۰/۸۹٪	۱۱/۰۸٪	۱۰/۲۲٪	۱۱/۵۳٪	۲/۵۹٪	۱۶/۱۲٪	۲/۴۳٪	۵/۹۳٪	۱۶/۱۱٪	۲/۹۰٪
مرکزی	۱۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۱۵/۷۵٪	۷/۶۵٪	۱۶/۱۷٪	۹/۹۰٪	۱/۰۵٪	۱۶/۲۵٪	۲/۶۷٪	۷/۴۷٪	۱۰/۴۰٪	۲/۵۷٪
هرمزگان	۱۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۱۹/۹۳٪	۷/۳۶٪	۹/۳۲٪	۸/۴۷٪	۱/۴۸٪	۲۲/۱۶٪	۱/۸۴٪	۴/۴۴٪	۱۲/۲۱٪	۲/۷۷٪
همدان	۸/۳۶٪	۳/۱۱٪	۱۲/۴۵٪	۶/۳۳٪	۱۰/۳۲٪	۱۱/۱۹٪	۰/۷۹٪	۲۳/۲۸٪	۲/۹۴٪	۴/۲۶٪	۱۴/۸۶٪	۲/۱۰٪
یزد	۷/۵۰٪	۰/۰۰٪	۱۴/۳۸٪	۷/۵۵٪	۱۶/۴۶٪	۱۲/۷۷٪	۱/۷۷٪	۱۳/۱۲٪	۱/۶۷٪	۵/۳۰٪	۱۵/۷۱٪	۳/۷۸٪

شکل ۴-۹ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره مهر ۱۳۹۶ را به تصویر می‌کشد.

شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان ها - مهر ۱۳۹۶

۴,۳,۳. شاخص اثربخشی کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در

بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتهخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشد که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتهخوان فروشگاه‌های است.^{۲۴} عدد حاصل میزان اثربخشی کارتهخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است.

بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتهخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتهخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جابجایی مناسب کارتهخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در مهر ۱۳۹۶ محاسبه شده است.

^{۲۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تراکنش کارتهخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۱۵-۴ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - مهر ۱۳۹۶

شرکت	کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی		اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی
	سهم از کل تراکنشهای کارتهای فروشگاهی	سهم از کل تعداد ابزار	
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۱۸٪	۸/۸۷٪	۱/۴۸۶
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۴٪	۰/۱۴٪	۰/۳۰۹
به پرداخت ملت	۲۴/۲۸٪	۱۵/۸۵٪	۱/۵۳۱
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۴۲٪	۱۰/۵۴٪	۰/۶۱۰
پرداخت الکترونیک سامان	۱۶/۴۴٪	۱۱/۹۶٪	۱/۳۷۴
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۶۳٪	۹/۸۷٪	۰/۷۷۳
پرداخت نوین آراین	۱/۹۴٪	۲/۶۳٪	۰/۷۴۱
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۵۵٪	۱۴/۵۵٪	۰/۹۳۱
سایان کارت	۱/۳۲٪	۱/۹۶٪	۰/۶۷۴
فن آوا کارت	۴/۶۱٪	۶/۱۳٪	۰/۷۵۳
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۱۵٪	۱۴/۶۵٪	۰/۶۲۵
مبنا کارت آریا	۱/۴۳٪	۲/۸۷٪	۰/۴۹۷

در مهر ماه همانند ماههای گذشته سه شرکت "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" شاخص اثربخشی بالاتر از یک داشته اند، که به این معناست که جذب تراکنشهای این شرکتها بر روی کارتهای آنها بیشتر از سهم تعداد کارتهای آنها از کل کارتهای کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکتها به گونه ای بوده که در جذب بیشتر تراکنشها به نسبت سایر شرکتها موفق تر عمل نموده اند.

در جدول ۱۶-۴ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP برای دو ماه شهریور و مهر ۱۳۹۶ با یکدیگر مقایسه شده اند.

جدول ۴-۱۶ مقایسه شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - شهریور و مهر ۱۳۹۶

شرکت	شهریور	مهر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱/۴۷۴	۱/۴۸۶	-۰/۰۱۲
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۲۷	۰/۳۰۹	-۰/۰۱۸
به پرداخت ملت	۱/۵۳۰	۱/۵۳۱	-۰/۰۰۲
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۶۲۱	۰/۶۱۰	-۰/۰۱۱
پرداخت الکترونیک سامان	۱/۴۰۹	۱/۳۷۴	-۰/۰۳۵
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۷۶۰	۰/۷۷۳	-۰/۰۱۴
پرداخت نوین آراین	۰/۷۷۳	۰/۷۴۱	-۰/۰۳۱
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۹۲۶	۰/۹۳۱	-۰/۰۰۵
سایان کارت	۰/۶۸۹	۰/۶۷۴	-۰/۰۱۶
فن آوا کارت	۰/۷۰۹	۰/۷۵۳	-۰/۰۴۴
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۳۴	۰/۶۲۵	-۰/۰۰۹
مینا کارت آریا	۰/۵۱۱	۰/۴۹۷	-۰/۰۱۴

اعداد این شاخص برای هر یک از شرکتها نسبت به ماه گذشته تغییر چندانی نکرده است. این امر با توجه به عدم تغییرات عمده در سهم ابزارهای پذیرش کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شرکتها و همچنین عدم مشاهده افزایش و یا کاهش قابل توجه در سهم تعدادی تراکنشهای کارتهای آنها قابل انتظار است. از سویی دیگر با توجه به سیاستهای شاپرک مبنی بر غیر فعال سازی برخی پایانههای فاقد تراکنش شرکتها طی چند ماه اخیر، انتظار میرفت که میزان اثربخشی آنها با افزایش قابل توجهی روبهرو گردد، که ظاهرا به دلیل تعریف پایانههای جدید و عمدتا کم تراکنش، میتوان چنین ادعان داشت سیاست گذاریهای شرکتهای مزبور در زمینه حذف پایانههای فاقد تراکنش، کم اثر بوده است.

بیشترین بهبود در شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در شرکت "فن آواکارت" با افزایش ۰/۰۴۴ واحدی رخ داده است. این شرکت در مهر ماه هم از حجم تراکنشهای خود کاسته و هم بیشترین ریزش را در تعداد ابزارهای کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی داشته است؛ ولیکن با توجه به سرعت بالاتر

کاهش سهم بازار ابزارهای کارتخوان فروشگاهی شرکت مذکور نسبت به ریزش سهم تعدادی تراکنش‌های آن، اثربخشی آن با افزایش روبه‌رو شده است.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حایز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده است. اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به‌منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار باز تعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار محاسبه و ارائه می‌نماید.

^{۲۵} با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۱۷-۴ شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش دار هر شرکت - مهر ۱۳۹۶

شرکت	کارتهخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		اثربخشی کارتهخوان فروشگاهی تراکنش‌دار
	سهم از کل تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های	سهم از کل تعداد ابزار	
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۱۸٪	۹/۹۳٪	۱/۳۲۷
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۴٪	۰/۱۱٪	۰/۳۹۰
به پرداخت ملت	۲۴/۲۸٪	۱۵/۰۵٪	۱/۶۱۲
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۴۲٪	۹/۴۷٪	۰/۶۷۹
پرداخت الکترونیک سامان	۱۶/۴۴٪	۱۲/۶۳٪	۱/۳۰۱
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۶۳٪	۱۰/۴۵٪	۰/۷۳۰
پرداخت نوین آراین	۱/۹۴٪	۲/۵۲٪	۰/۷۷۱
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۵۵٪	۱۴/۵۳٪	۰/۹۳۳
سایان کارت	۱/۳۲٪	۲/۱۷٪	۰/۶۰۸
فن آوا کارت	۴/۶۱٪	۶/۰۷٪	۰/۷۶۰
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۱۵٪	۱۴/۶۳٪	۰/۶۲۶
مینا کارت آریا	۱/۴۳٪	۲/۴۴٪	۰/۵۸۵

سه شرکت "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" نیز در این شاخص اثربخشی، عددی بالاتر از یک داشته‌اند، که به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتهخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتهخوان‌هایشان از کل کارتهخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. با مقایسه‌ی ارقام این شاخص بین ماه جاری و ماه گذشته، می‌توان چنین ادعان داشت که عملکرد شرکت‌ها در نحوه توزیع کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نسبت به شهریور ماه تقریباً تغییر خاصی نداشته است.

در ادامه در جدول ۱۷-۴ شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP برای دو ماه شهریور و مهر ۱۳۹۶ با یکدیگر مقایسه شده‌اند.

جدول ۱۸-۴ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش دار هر شرکت - شهریور و مهر ۱۳۹۶

شرکت	شهریور	مهر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱/۳۱۱	۱/۳۲۷	۰/۰۱۶
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۸۸	۰/۳۹۰	۰/۰۰۲
به پرداخت ملت	۱/۵۹۰	۱/۶۱۲	۰/۰۲۲
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۶۹۰	۰/۶۷۹	-۰/۰۱۲
پرداخت الکترونیک سامان	۱/۳۲۸	۱/۳۰۱	-۰/۰۲۶
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۷۱۳	۰/۷۳۰	۰/۰۱۷
پرداخت نوین آراین	۰/۷۹۶	۰/۷۷۱	-۰/۰۲۵
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۹۱۰	۰/۹۳۳	۰/۰۲۳
سایان کارت	۰/۶۲۰	۰/۶۰۸	-۰/۰۱۲
فن آوا کارت	۰/۷۶۹	۰/۷۶۰	-۰/۰۰۹
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۴۱	۰/۶۲۶	-۰/۰۱۶
مبنا کارت آریا	۰/۶۲۱	۰/۵۸۵	-۰/۰۳۶

بیشترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در شرکت "مبنا کارت آریا" با کاهش ۰/۰۳۶ واحدی رخ داده است. تعداد ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار این شرکت در مهر ماه افزایش داشته است، ولیکن در حجم تراکنش‌های آن ریزش نشان داده است؛ از این رو شاخص اثربخشی در شرکت فوق با افت مواجه شده است.

۴,۳,۴ شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد.

عدد حاصل از شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت در هر یک از استان‌های کشور بیانگر میزان توانایی هر شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های در آن استان به نسبت متوسط آن استان می‌باشد. در جدول ۴-۱۹ این شاخص برای هر یک از شرکت‌های PSP برای هر یک از ۳۱ استان کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۱۹ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - مهر ۱۳۹۶

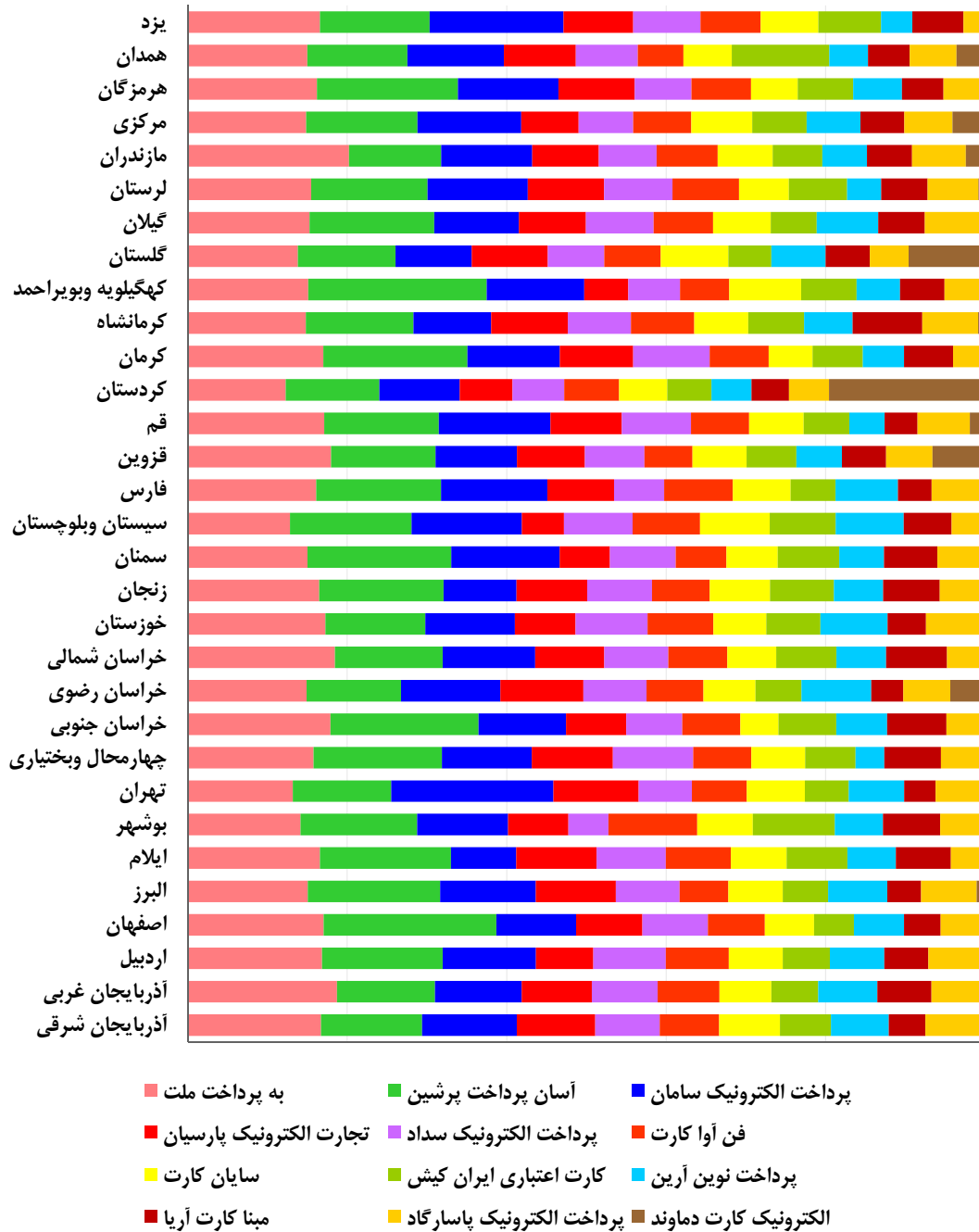
استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۱/۲۹۲	۰/۰۳۱	۱/۷۰۴	۰/۷۳۰	۱/۲۱۳	۰/۸۲۵	۰/۷۴۱	۱/۰۰۳	۰/۷۷۸	۰/۷۶۰	۰/۶۵۳	۰/۴۶۸
آذربایجان غربی	۱/۲۳۳	۰/۰۰۰	۱/۸۷۲	۰/۶۷۰	۱/۰۸۹	۰/۸۳۷	۰/۷۴۲	۰/۸۷۹	۰/۶۵۲	۰/۷۷۸	۰/۵۸۹	۰/۶۸۰
اردبیل	۱/۴۷۹	-	۱/۶۴۲	۰/۶۹۲	۱/۱۴۲	۰/۸۸۸	۰/۶۶۸	۰/۷۰۲	۰/۶۶۱	۰/۷۷۲	۰/۵۷۷	۰/۵۳۸
اصفهان	۲/۲۲۶	۰/۰۴۳	۱/۷۵۱	۰/۵۲۷	۱/۰۲۹	۰/۸۴۶	۰/۶۴۶	۰/۸۵۳	۰/۶۳۴	۰/۷۳۴	۰/۵۱۵	۰/۴۷۲
البرز	۱/۷۱۰	۰/۱۰۵	۱/۵۴۹	۰/۷۱۸	۱/۲۳۶	۰/۸۳۴	۰/۷۶۴	۱/۰۳۴	۰/۷۰۴	۰/۶۲۸	۰/۵۸۶	۰/۴۳۷
ایلام	۱/۵۰۸	-	۱/۵۱۸	۰/۳۹۰	۰/۷۴۸	۰/۷۹۸	۰/۵۵۷	۰/۹۲۵	۰/۶۴۰	۰/۷۴۹	۰/۶۹۹	۰/۶۳۴
بوشهر	۱/۴۱۷	-	۱/۳۷۰	۰/۵۴۳	۱/۱۰۶	۰/۴۸۵	۰/۵۸۵	۰/۷۳۳	۰/۶۷۶	۱/۰۸۱	۰/۹۹۶	۰/۶۹۶
تهران	۱/۲۱۷	۰/۳۵۱	۱/۲۹۶	۰/۶۰۹	۲/۰۰۵	۰/۶۵۹	۰/۶۸۵	۱/۰۵۳	۰/۷۱۹	۰/۶۷۸	۰/۵۴۳	۰/۳۸۸
چهارمحال و بختیاری	۱/۵۱۰	۰/۰۰۳	۱/۴۷۶	۰/۵۱۲	۱/۰۵۵	۰/۹۴۷	۰/۳۳۸	۰/۹۵۳	۰/۶۳۴	۰/۶۸۱	۰/۵۹۲	۰/۶۶۶
خراسان جنوبی	۱/۷۶۴	-	۱/۶۹۷	۰/۴۵۸	۱/۰۴۳	۰/۶۶۹	۰/۶۰۶	۰/۷۱۶	۰/۴۵۵	۰/۶۹۰	۰/۶۸۸	۰/۷۰۶
خراسان رضوی	۱/۲۸۷	۰/۴۷۰	۱/۶۱۶	۰/۶۳۹	۱/۳۵۵	۰/۸۶۱	۰/۹۵۲	۱/۱۳۰	۰/۷۰۷	۰/۷۷۶	۰/۶۲۶	۰/۴۳۸
خراسان شمالی	۱/۲۷۷	-	۱/۷۴۳	۰/۴۴۹	۱/۰۹۸	۰/۷۵۹	۰/۵۸۹	۰/۸۲۰	۰/۵۸۱	۰/۷۰۰	۰/۷۱۲	۰/۷۲۳
خوزستان	۱/۳۳۳	-	۱/۸۱۸	۰/۷۷۸	۱/۱۸۵	۰/۹۵۳	۰/۸۸۹	۰/۸۰۰	۰/۷۰۱	۰/۸۷۲	۰/۷۱۲	۰/۵۰۹
زنجان	۱/۵۳۲	-	۱/۶۱۸	۰/۵۵۵	۰/۸۹۷	۰/۷۹۸	۰/۶۰۵	۰/۸۷۱	۰/۷۴۱	۰/۷۱۱	۰/۷۸۸	۰/۶۹۸

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	سیان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
سمنان	۱/۷۳۳	-	۱/۴۴۰	۰/۵۷۱	۱/۳۰۶	۰/۷۹۳	۰/۵۳۹	۰/۶۰۳	۰/۶۱۷	۰/۶۱۲	۰/۷۴۲	۰/۶۴۳
سیستان و بلوچستان	۱/۴۴۷	-	۱/۲۱۴	۰/۳۹۶	۱/۳۱۲	۰/۸۱۶	۰/۸۱۰	۰/۵۰۲	۰/۸۲۹	۰/۸۰۲	۰/۷۸۵	۰/۵۶۹
فارس	۱/۵۹۷	۰/۰۶۴	۱/۶۴۰	۰/۶۱۷	۱/۳۶۱	۰/۶۴۱	۰/۷۹۸	۰/۸۵۴	۰/۷۴۲	۰/۸۷۷	۰/۵۷۳	۰/۴۳۱
قزوین	۱/۳۷۴	۰/۶۸۹	۱/۸۸۴	۰/۶۱۲	۱/۰۷۱	۰/۷۸۵	۰/۶۰۰	۰/۸۹۴	۰/۷۱۱	۰/۶۳۲	۰/۶۵۵	۰/۵۸۰
قم	۱/۳۵۴	۰/۱۷۸	۱/۶۱۵	۰/۶۱۸	۱/۳۳۴	۰/۸۲۰	۰/۴۱۸	۰/۸۴۴	۰/۶۴۴	۰/۶۸۷	۰/۵۴۲	۰/۳۹۱
کردستان	۱/۴۰۰	۲/۳۲۹	۱/۴۶۱	۰/۵۹۸	۱/۲۰۰	۰/۷۷۳	۰/۵۹۷	۰/۷۹۱	۰/۷۱۹	۰/۸۲۰	۰/۶۶۱	۰/۵۶۱
کرمان	۱/۶۱۱	-	۱/۵۱۵	۰/۳۵۴	۱/۰۳۳	۰/۸۵۶	۰/۴۶۰	۰/۸۲۰	۰/۴۹۱	۰/۶۵۸	۰/۵۶۳	۰/۵۴۹
کرمانشاه	۱/۴۱۳	۰/۰۸۸	۱/۵۴۷	۰/۷۳۲	۱/۰۱۹	۰/۸۲۸	۰/۶۳۵	۱/۰۰۶	۰/۷۰۸	۰/۸۳۱	۰/۷۳۵	۰/۹۱۴
کهگیلویه و بویراحمد	۲/۰۶۹	-	۱/۳۹۵	۰/۴۶۸	۱/۱۳۰	۰/۵۹۹	۰/۵۰۴	۰/۵۱۰	۰/۸۳۲	۰/۵۷۱	۰/۶۴۳	۰/۵۱۵
گلستان	۱/۳۴۶	۱/۰۵۱	۱/۵۱۵	۰/۵۳۶	۱/۰۴۹	۰/۷۷۹	۰/۷۴۷	۱/۰۴۹	۰/۹۳۰	۰/۷۷۷	۰/۵۹۵	۰/۶۰۷
گیلان	۱/۶۷۸	۰/۰۰۰	۱/۶۴۰	۰/۸۰۹	۱/۱۳۸	۰/۹۱۲	۰/۸۲۹	۰/۹۰۵	۰/۷۷۶	۰/۷۹۹	۰/۶۱۹	۰/۶۲۶
لرستان	۱/۴۳۲	۰/۰۷۸	۱/۵۱۵	۰/۶۲۶	۱/۲۳۲	۰/۸۴۱	۰/۴۱۸	۰/۹۳۹	۰/۶۱۲	۰/۸۱۸	۰/۷۱۸	۰/۵۷۰
مازندران	۱/۲۳۳	۰/۲۵۴	۲/۱۵۱	۰/۷۱۹	۱/۲۱۵	۰/۷۷۳	۰/۵۹۶	۰/۸۸۷	۰/۷۳۳	۰/۸۱۷	۰/۶۶۳	۰/۶۰۳
مرکزی	۱/۴۱۹	۰/۴۱۲	۱/۵۰۸	۰/۶۱۵	۱/۳۲۵	۰/۶۹۶	۰/۶۸۵	۰/۷۳۱	۰/۷۷۸	۰/۷۴۱	۰/۶۹۳	۰/۵۶۱
هرمزگان	۱/۶۳۶	-	۱/۴۹۹	۰/۴۸۰	۱/۱۶۶	۰/۶۵۹	۰/۵۶۷	۰/۸۸۷	۰/۵۴۱	۰/۶۹۲	۰/۶۴۴	۰/۴۸۲
همدان	۱/۲۵۴	۰/۳۵۵	۱/۴۹۷	۰/۵۸۸	۱/۲۱۰	۰/۷۷۶	۰/۴۸۶	۰/۹۰۳	۰/۶۰۶	۰/۵۷۲	۱/۲۲۲	۰/۵۲۱
یزد	۱/۲۹۰	-	۱/۵۵۲	۰/۲۵۲	۱/۵۷۳	۰/۷۹۲	۰/۳۶۹	۰/۸۱۹	۰/۶۷۸	۰/۷۰۷	۰/۷۳۶	۰/۶۰۰

*** به علت اینکه در بسیاری از استان‌ها سهم شرکت الکترونیک کارت دماوند از تعداد تراکنشهای کارتخوان فروشگاه‌ها و نیز از تعداد ابزار کارتخوان صفر بوده است، شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌ها که حاصل تقسیم این دو سهم می باشد، برای این شرکت در این موارد قابل محاسبه نبوده است (مبهم بودن تقسیم عدد صفر بر صفر) که در جدول با خط تیره نشان داده شده است.

سه شرکت "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها بالاتر از یک هستند. به عبارت دیگر این شرکت‌ها به نسبت بیشتری از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی، تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده‌اند و این حاکی از جایابی مناسب‌تر این شرکت‌ها در توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌ها برای جذب تراکنش می باشد.

همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی شرکت PSP برای هر یک از استانهای کشور در شکل ۱۰-۴ آمده است.

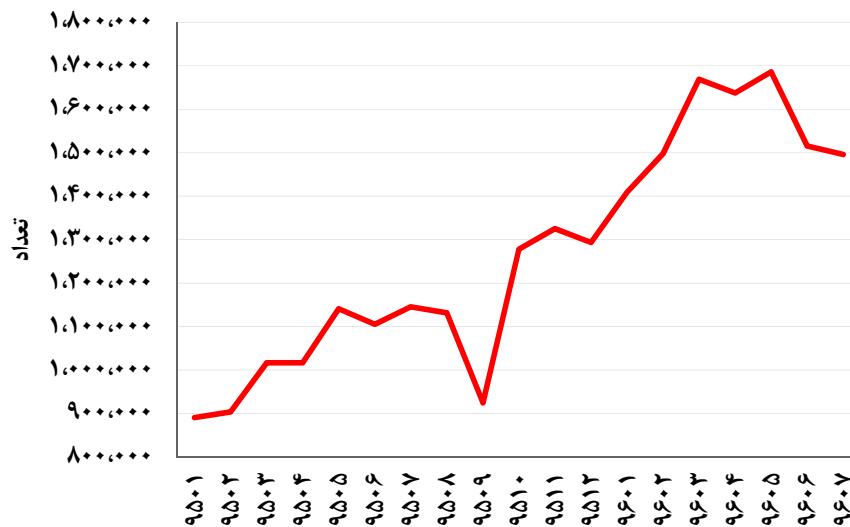

شکل ۱۰-۴ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی شرکت های PSP به تفکیک هر استان - مهر ۱۳۹۶

۴,۳,۵. عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاهی، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشنده و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاهی به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. کارتخوان کم‌تراکنش بنا بر تعریف کارتخوانی است که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در سه ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی سه ماهه در تعریف ابزار کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است. برای بررسی روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۱۱ طی دو سال متوالی ۹۵ و ۹۶ ترسیم شده است.

شکل ۴-۱۱ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی طی ماه‌های سال ۹۵ و ۹۶

همانگونه که در شکل فوق قابل ملاحظه است، به دنبال کاهش موثر در تعداد ابزارهای کم تراکنش و فاقد تراکنش در آذر ماه ۹۵ به دلیل راه‌اندازی سامانه‌ی جامع پذیرندگان، روند تعدادی این گونه از ابزارها تا مهر ماه ۹۶ با وجود نوسانات افزایشی و کاهش، ولیکن تقریباً سیر صعودی پیموده است. خوشبختانه در این ماه در ادامه‌ی روند نزولی ماه گذشته، همچنان از تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی کاسته شده و نرخ رشد منفی ۱/۲۸ درصد را نشان می‌دهد. در این ماه تنها پنج شرکت از تعداد پایانه‌های مذکور خود کاسته‌اند که عمده‌ترین کاهش در شرکت "فن‌آواکارت" مشاهده می‌شود. بیشترین افزایش نیز در شرکت "به‌پرداخت ملت" صورت گرفته است.

جدول ۴-۲۰ سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد. این جدول مبین آن است که در ماه مهر ۹۶ سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی ۲۲/۷۰ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

جدول ۲۰-۴ سهم تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت از کل کارتهای فعال سیستمی آن - مهر ۱۳۹۶

سهم مجموع تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتهای فعال سیستمی هر شرکت			
نام شرکت	شهریور	مهر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۸/۳۹٪	۷/۸۳٪	-۰/۵۶٪
الکترونیک کارت دماوند	۴۰/۲۹٪	۳۲/۳۴٪	-۷/۹۵٪
به پرداخت ملت	۱۹/۵۳٪	۲۰/۳۹٪	-۰/۸۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۳۷/۳۶٪	۳۷/۶۰٪	-۰/۲۴٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۲۰٪	۱۷/۱۷٪	-۰/۰۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۲۱/۱۲٪	۲۰/۴۶٪	-۰/۶۶٪
پرداخت نوین آراین	۲۵/۴۹٪	۲۶/۴۹٪	۱/۰۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۲۴/۸۰٪	۲۴/۴۹٪	-۰/۳۱٪
سایان کارت	۲۱/۹۰٪	۲۱/۴۵٪	-۰/۴۶٪
فن آوا کارت	۲۸/۷۲٪	۱۹/۲۴٪	-۹/۴۷٪
کارت اعتباری ایران کیش	۲۶/۱۸٪	۲۶/۳۴٪	-۰/۱۶٪
مینا کارت آریا	۳۲/۴۴٪	۳۳/۹۶٪	۱/۵۲٪
کل	۲۳/۲۵٪	۲۲/۷۰٪	-۰/۵۵٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکتها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدولها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

همانگونه که در جدول فوق مشاهده می شود، در مهر ماه رفتار شرکت های PSP در رقم شاخص میزان تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش به پایانه های فعال سیستمی خود متفاوت بوده است. در این ماه همچنان کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب سهمی معادل ۷/۸۳ درصد از کل کارتهای فعال سیستمی آن، کمترین سهم به شمار می رود. در ماه جاری عملکرد شرکت "الکترونیک کارت دماوند" به گونه ای بوده است که با عددی معادل ۳۲/۳۴ درصد، بالاترین رقم شاخص مذکور را در بین شرکت های PSP در اختیار دارد. رقم این شاخص در شرکت "فن آوا کارت" بیشترین کاهش را نشان می دهد. همانگونه که پیشتر بیان گردید این شرکت بیشترین ریزش را در تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش و کارتهای فعال سیستمی در مهرماه نشان داده است.

بررسی وضعیت بانک های صادر کننده و پذیرنده

۵. بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۶} پذیرنده^{۲۷} و صادرکننده^{۲۸} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۵.۱. سهم بازار پذیرندگی

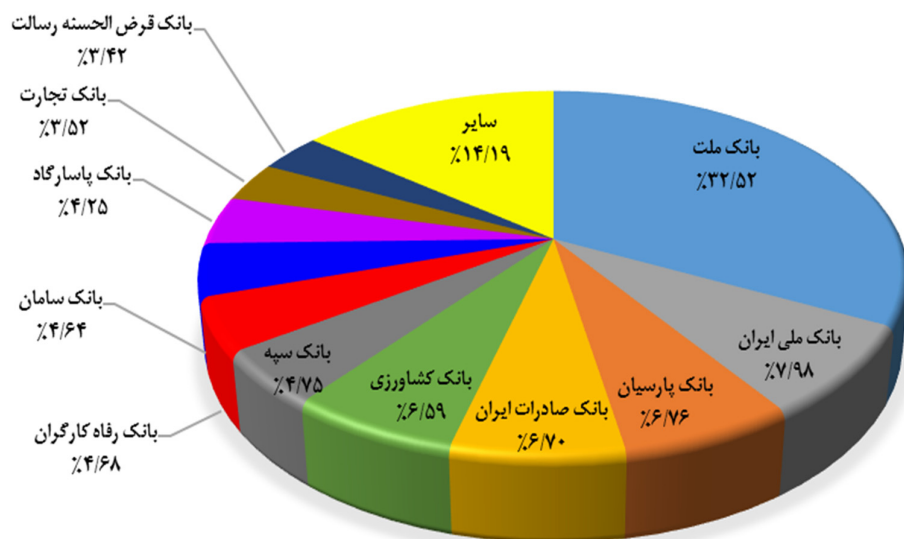
در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و سهم هر بانک از بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

^{۲۶} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.
^{۲۷} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.
^{۲۸} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

۵,۱,۱. سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

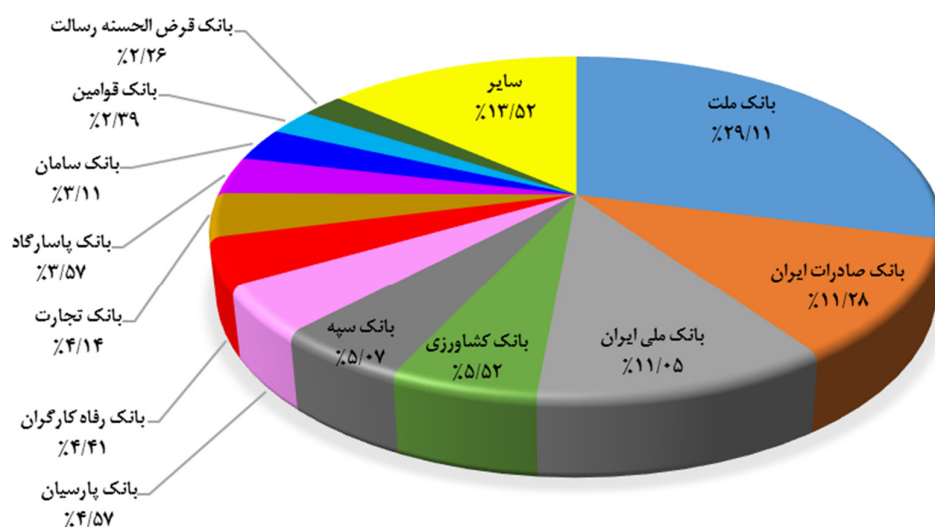
این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۱ سهم تعدادی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت در مهر ۹۶ را نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودارهای مربوطه تنها بانک‌های با سهم تعدادی و مبلغی بالاتر از ۲ درصد از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - مهر ۱۳۹۶

همچنین شکل ۵-۲ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در مهر ۹۶ را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - مهر ۱۳۹۶

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۳۲/۵۲ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۹/۱۱ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف زیاد، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵.۱.۲. سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۲۹} نیز در نظر گرفته می‌شود.

^{۲۹} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

سهام تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای مهر ماه ۹۶ در جدول ۵-۱ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در مهر ماه :

- بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌ها در ابزارهای پذیرش به شرح زیر متعلق به "بانک ملت" بوده است.
 - ابزار کارتخوان فروشگاهی، ۲۸/۱۰ درصد
 - ابزار پذیرش اینترنتی، ۳۹/۶۰ درصد
 - ابزار پذیرش موبایلی، ۷۴/۹۴ درصد
- بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌ها در ابزارهای پذیرش به شرح زیر متعلق به "بانک ملت" بوده است.
 - ابزار کارتخوان فروشگاهی، ۲۷/۹۴ درصد
 - ابزار پذیرش اینترنتی، ۴۱/۰۴ درصد
 - ابزار پذیرش موبایلی، ۵۴/۵۳ درصد

همانگونه که مشاهده می‌گردد این بانک همچنان هم از جنبه تعدادی و هم از جنبه مبلغی در هر سه ابزار پذیرش جایگاه نخست را از آن خود کرده است و همچنان گوی سبقت را با فاصله زیاد از دیگر بانک‌ها ربوده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۶

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۶۶٪	۴/۶۸٪	۲/۹۳٪	۱/۴۶٪	۰/۶۸٪	۱۴/۷۴٪
۲	بانک انصار	۲/۱۵٪	۰/۷۷٪	۰/۰۸٪	۱/۸۸٪	۰/۴۸٪	۰/۰۹٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۶٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۷۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۰/۶۶٪	۱/۷۰٪	۶/۲۲٪	۱/۴۶٪	۰/۸۷٪	۴/۱۹٪
۵	بانک پارسیان	۶/۸۷٪	۱۱/۱۷٪	۴/۳۱٪	۳/۹۶٪	۱۱/۴۱٪	۸/۴۴٪
۶	بانک پاسارگاد	۴/۷۵٪	۲/۵۷٪	۰/۰۸٪	۳/۶۷٪	۲/۷۴٪	۰/۱۹٪
۷	بانک تجارت	۳/۸۸٪	۲/۸۶٪	۰/۲۷٪	۴/۲۲٪	۳/۴۹٪	۰/۲۶٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۶۷٪	۰/۳۱٪	۰/۰۰٪	۰/۶۸٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهام هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		فروشگاهی	اینترنتی	موبایلی	فروشگاهی	اینترنتی	موبایلی
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۳۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۴٪	۸/۰۹٪	۰/۱۵٪	۰/۰۹٪	۰/۵۱٪	۰/۳۷٪
۱۲	بانک دی	۰/۳۱٪	۰/۷۳٪	۰/۰۵٪	۰/۴۰٪	۰/۳۱٪	۰/۳۳٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۵/۲۱٪	۳/۱۱٪	۰/۱۰٪	۴/۴۴٪	۴/۳۲٪	۱/۱۱٪
۱۴	بانک سامان	۴/۷۵٪	۱۱/۲۶٪	۱/۵۷٪	۲/۸۹٪	۵/۴۴٪	۷/۸۳٪
۱۵	بانک سپه	۵/۴۰٪	۰/۵۴٪	۰/۰۲٪	۵/۴۹٪	۰/۵۵٪	۰/۰۴٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۰٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪	۰/۳۹٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۰/۸۱٪	۱/۳۷٪	۰/۰۳٪	۱/۶۵٪	۳/۹۶٪	۰/۰۵٪
۱۸	بانک شهر	۰/۸۶٪	۰/۴۷٪	۷/۹۳٪	۰/۹۵٪	۱/۹۳٪	۶/۲۲٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۷/۴۸٪	۲/۰۴٪	۰/۸۳٪	۱۱/۹۹٪	۳/۶۷٪	۰/۷۳٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۳/۸۸٪	۰/۵۰٪	۰/۰۰٪	۲/۴۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۸۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۷۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۲۶٪	۰/۱۷٪	۰/۱۴٪	۲/۵۶٪	۰/۵۰٪	۰/۰۹٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۶٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۴۱٪	۲/۴۷٪	۰/۱۵٪	۵/۹۵٪	۰/۷۹٪	۰/۶۷٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۲٪	۰/۲۸٪	۰/۰۱٪	۰/۴۶٪	۰/۲۰٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۹۱٪	۰/۱۶٪	۰/۰۷٪	۱/۱۹٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪
۲۹	بانک ملت	۲۸/۱۰٪	۲۹/۶۰٪	۷۴/۹۴٪	۲۷/۹۴٪	۴۱/۰۴٪	۵۴/۵۳٪
۳۰	بانک ملی ایران	۸/۶۶٪	۱۲/۸۳٪	۰/۱۱٪	۱۰/۶۴٪	۱۶/۶۳٪	۰/۱۷٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۰/۷۰٪	۲/۱۲٪	۰/۰۰٪	۰/۴۱٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۴۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۴۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص بعد از بانک "ملت" به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملی ایران"، "سامان" و "پارسیان" (تغییر جایگان بانک‌های "پارسیان" و "سامان" نسبت به ماه گذشته)
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "شهر"، "آینده" و "پارسیان" (تغییر جایگان بانک‌های "پارسیان" و "آینده" نسبت به ماه گذشته)
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "صادرات"، "ملی ایران" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملی ایران"، "پارسیان" و "سامان" (ماه گذشته به ترتیب بانک‌های "ملی"، "سامان" و "رفاه کارگران پس از بانک "ملت" در جایگاه دوم تا چهارم قرار گرفته بودند).
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "اقتصاد نوین"، "پارسیان" و "سامان" (ماه گذشته جایگاه چهارم به بانک "شهر" تعلق گرفته بود که در این ماه این جایگاه از آن بانک "سامان" گردیده است).

تعلق گرفته و این بانک‌ها بعد از بانک "ملت" به ترتیب در مکان‌های دوم تا چهارم جای گرفته‌اند که این بررسی در شکل ۵-۱ و شکل ۵-۲ نیز دیده می‌شود.

۵,۱,۳ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است که این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را با هر سهمی

که بانک از کل شبکه پرداخت کارتی در کشور دارد فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی برای آن بانک پذیرنده را ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - مهر ۱۳۹۶

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۷۸/۰۰٪	۷/۲۹٪	۱۴/۷۰٪	۹۰/۷۰٪	۳/۵۸٪	۵/۷۳٪
۲	بانک انصار	۹۸/۴۴٪	۱/۱۶٪	۰/۴۰٪	۹۷/۸۸٪	۲/۱۰٪	۰/۰۳٪
۳	بانک ایران زمین	۹۹/۷۳٪	۰/۲۴٪	۰/۰۳٪	۹۹/۸۹٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۴۸/۰۲٪	۴/۰۷٪	۴۷/۹۱٪	۹۳/۵۶٪	۴/۷۶٪	۱/۶۸٪
۵	بانک پارسیان	۸۹/۲۵٪	۴/۸۰٪	۵/۹۵٪	۷۹/۵۲٪	۱۹/۴۲٪	۱/۰۶٪
۶	بانک پاسارگاد	۹۸/۰۷٪	۱/۷۶٪	۰/۱۷٪	۹۴/۰۱٪	۵/۹۶٪	۰/۰۳٪
۷	بانک تجارت	۹۶/۹۱٪	۲/۳۶٪	۰/۷۳٪	۹۳/۴۰٪	۶/۵۷٪	۰/۰۴٪
۸	بانک توسعه تعاون	۹۸/۴۸٪	۱/۵۰٪	۰/۰۳٪	۹۷/۰۱٪	۲/۹۹٪	۰/۰۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۰۸٪	۰/۹۲٪	۰/۰۰٪	۹۶/۰۹٪	۳/۹۱٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۹۹/۹۱٪	۰/۰۵٪	۰/۰۵٪	۹۹/۹۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۲٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۱۱/۲۷٪	۸۳/۷۳٪	۴/۹۹٪	۶۶/۷۲٪	۳۲/۰۵٪	۱/۲۳٪
۱۲	بانک دی	۹۱/۳۱٪	۷/۰۸٪	۱/۶۱٪	۹۳/۴۵٪	۶/۰۷٪	۰/۴۸٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۹۷/۸۷٪	۱/۹۳٪	۰/۲۰٪	۹۲/۲۳٪	۷/۶۲٪	۰/۱۴٪
۱۴	بانک سامان	۸۹/۸۱٪	۷/۰۵٪	۳/۱۵٪	۸۴/۹۶٪	۱۳/۶۰٪	۱/۴۴٪
۱۵	بانک سپه	۹۹/۶۳٪	۰/۳۳٪	۰/۰۴٪	۹۹/۱۵٪	۰/۸۴٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک سرمایه	۹۸/۱۷٪	۱/۸۳٪	۰/۰۰٪	۹۹/۶۶٪	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۹۴/۳۳٪	۵/۲۷٪	۰/۴۱٪	۸۳/۰۶٪	۱۶/۹۲٪	۰/۰۲٪
۱۸	بانک شهر	۴۹/۹۹٪	۰/۹۰٪	۴۹/۱۲٪	۸۲/۴۲٪	۱۴/۲۰٪	۳/۳۸٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۹۷/۹۶٪	۰/۸۹٪	۱/۱۵٪	۹۷/۴۳٪	۲/۵۳٪	۰/۰۴٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۹۹/۹۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۹۹/۳۷٪	۰/۶۳٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۹/۵۶٪	۰/۴۳٪	۰/۰۱٪	۹۹/۸۷٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۸۶٪	۰/۱۱٪	۰/۰۴٪	۹۹/۹۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک قوامین	۹۸/۴۳٪	۰/۴۴٪	۱/۱۳٪	۹۸/۳۶٪	۱/۶۱٪	۰/۰۲٪
۲۴	بانک کارآفرین	۹۹/۵۰٪	۰/۲۴٪	۰/۲۶٪	۹۹/۸۸٪	۰/۰۵٪	۰/۰۷٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهیم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۲۵	بانک کشاورزی	۹۸/۷۰٪	۱/۰۹٪	۰/۲۲٪	۹۸/۸۲٪	۱/۱۱٪	۰/۰۷٪
۲۶	بانک گردشگری	۹۷/۶۴٪	۲/۲۰٪	۰/۱۶٪	۹۶/۴۶٪	۳/۵۳٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۹۷/۳۹٪	۲/۶۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۹٪	۰/۰٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مسکن	۹۸/۵۷٪	۰/۵۷٪	۰/۸۶٪	۹۹/۸۶٪	۰/۱۳٪	۰/۰۱٪
۲۹	بانک ملت	۷۵/۸۳٪	۲/۶۴٪	۲۱/۵۳٪	۸۷/۹۶٪	۱۰/۹۶٪	۱/۰۸٪
۳۰	بانک ملی ایران	۹۵/۲۰٪	۴/۶۷٪	۰/۱۳٪	۸۸/۲۹٪	۱۱/۷۱٪	۰/۰۱٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۹۰/۹۲٪	۹/۰۸٪	۰/۰۰٪	۹۷/۲۹٪	۲/۷۱٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۹۹/۸۴٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۷٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری نور	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۳٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در مهر ماه ۹۶ در تراکنش‌های بانک‌های کشور همانند ماه گذشته به بانک "شهر" و پس از آن بانک "آینده" تعلق گرفته است.
 - بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در مهر ماه ۹۶ در تراکنش‌های بانک‌های کشور نیز همانند ماه‌های گذشته، با اختلاف خیلی زیاد با دیگر بانک‌های کشور به بانک "خاورمیانه" تعلق گرفته است.
- این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در مهر ماه بانک‌های "شهر"، "آینده" و "خاورمیانه" در کل به ترتیب ۱/۵۱ و ۱/۲۱ و ۰/۲۸ درصد تعداد تراکنش‌های کارتی شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که این ارقام در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارتی در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.
- کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و طی بررسی اعداد جدول ۵-۲ مشخص می‌گردد که بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۵,۱,۴ اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - مهر ۱۳۹۶

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۶۵۵۹	۲/۷۴۲۱	۴/۶۷۶۴	۲۱/۸۶۸۵	۲/۹۳۲۷	۸/۶۰۰۷
۲	بانک انصار	۲/۱۵۳۱	۴/۶۳۵۷	۰/۷۶۶۴	۰/۵۸۷۴	۰/۰۸۲۷	۰/۰۰۶۸
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۶۴۴	۰/۴۴۱۵	۰/۰۴۸۲	۰/۰۰۲۳	۰/۰۰۲۲	۰/۰۰۰۰
۴	بانک آینده	۰/۶۶۳۷	۰/۴۴۰۵	۱/۶۹۷۵	۲/۸۸۱۶	۶/۲۲۰۱	۳۸/۶۸۹۲
۵	بانک پارسیان	۶/۸۷۰۸	۴۷/۲۰۷۴	۱۱/۱۶۶۰	۱۲۴/۶۸۰۴	۴/۳۰۵۵	۱۸/۵۳۶۹
۶	بانک پاسارگاد	۴/۷۵۳۸	۲۲/۵۹۸۹	۲/۵۷۴۲	۶/۶۲۶۷	۰/۰۷۶۴	۰/۰۰۵۸
۷	بانک تجارت	۳/۸۸۱۸	۱۵/۰۶۸۴	۲/۸۵۹۱	۸/۱۷۴۶	۰/۲۷۴۲	۰/۰۷۵۲
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۶۶۷۰	۰/۴۴۴۸	۰/۳۰۷۴	۰/۰۹۴۵	۰/۰۰۱۲	۰/۰۰۰۰
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰۶۸	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۱۹	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۳۱۱۳	۰/۰۹۶۹	۰/۰۰۴۳	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۱۳	۰/۰۰۰۰
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۳۶۰	۰/۰۰۱۳	۸/۰۸۹۱	۶۵/۴۳۳۶	۰/۱۵۰۰	۰/۰۲۲۵
۱۲	بانک دی	۰/۳۱۱۹	۰/۰۹۷۳	۰/۷۳۰۸	۰/۵۳۴۱	۰/۰۵۱۷	۰/۰۰۲۷
۱۳	بانک رفاه کارگران	۵/۲۱۴۰	۲۷/۱۸۵۸	۳/۱۱۰۱	۹/۶۷۳۰	۰/۰۹۹۲	۰/۰۰۹۹
۱۴	بانک سامان	۴/۷۵۲۶	۲۲/۵۸۷۵	۱۱/۲۶۴۱	۱۲۶/۸۷۹۴	۱/۵۶۵۱	۲/۴۴۹۷
۱۵	بانک سپه	۵/۳۹۶۰	۲۹/۱۱۷۳	۰/۵۴۴۱	۰/۲۹۶۰	۰/۰۱۸۲	۰/۰۰۰۳
۱۶	بانک سرمایه	۰/۱۹۵۱	۰/۰۳۸۱	۰/۱۰۹۹	۰/۰۱۲۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		Si ⁺	Si	Si ⁺	Si	Si ⁺	Si
۱۷	بانک سینا	۰/۸۱۰۲	۰/۶۵۶۴	۱/۳۶۶۶	۱/۸۶۷۶	۰/۰۳۳۷	۰/۰۰۱۱
۱۸	بانک شهر	۰/۸۵۸۸	۰/۷۳۷۶	۰/۴۶۵۰	۰/۲۱۶۲	۷/۹۲۷۸	۶۲/۸۵۰۸
۱۹	بانک صادرات ایران	۷/۴۸۲۸	۵۵/۹۹۱۶	۲/۰۴۴۹	۴/۱۸۱۷	۰/۸۲۶۸	۰/۶۸۳۶
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۰۷۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۳/۸۷۸۰	۱۵/۰۳۸۷	۰/۵۰۰۶	۰/۲۵۰۶	۰/۰۰۴۸	۰/۰۰۰۰
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۸۴۴۹	۰/۷۱۳۸	۰/۰۲۷۰	۰/۰۰۰۷	۰/۰۰۳۰	۰/۰۰۰۰
۲۳	بانک قوامین	۱/۲۵۹۳	۱/۵۸۵۸	۰/۱۷۰۰	۰/۰۲۸۹	۰/۱۳۵۶	۰/۰۱۸۴
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۵۶۵	۰/۰۲۴۵	۰/۰۱۱۵	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۳۸	۰/۰۰۰۰
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۴۱۴۲	۵۴/۹۷۰۹	۲/۴۶۶۹	۶/۰۸۵۶	۰/۱۵۲۶	۰/۰۲۳۳
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۱۶۰	۰/۱۷۳۱	۰/۲۸۳۱	۰/۰۸۰۲	۰/۰۰۶۳	۰/۰۰۰۰
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰۲۵	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۲۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۲۸	بانک مسکن	۰/۹۰۵۱	۰/۸۱۹۲	۰/۱۵۷۶	۰/۰۲۴۸	۰/۰۷۴۲	۰/۰۰۵۵
۲۹	بانک ملت	۲۸/۰۹۷۶	۷۸۹/۴۷۴۴	۲۹/۶۰۳۸	۸۷۶/۳۸۲۶	۷۴/۹۴۳۱	۵۶۱۶/۳۱۸۰
۳۰	بانک ملی ایران	۸/۶۶۲۶	۷۵/۰۴۱۰	۱۲/۸۳۱۲	۱۶۴/۶۴۰۹	۰/۱۰۹۶	۰/۰۱۲۰
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۰/۷۰۱۶	۰/۴۹۲۳	۲/۱۱۷۷	۴/۴۸۴۶	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۳۹۵	۰/۰۰۱۶	۰/۰۰۱۹	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۴۴۸۹	۰/۲۰۱۵	۰/۰۰۰۵	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۳۰۱	۰/۱۸۵۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۰۵۰۱	۰/۰۰۲۵	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۱۰۱۶۸/۸۱۳۳	-	۱۰۴۲۵/۹۸۸۶	-	۵۰۷۴۸/۳۱۲۵

ملاحظه می‌شود که در مهر ماه ۱۳۹۶، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۵۷۴۸/۳۱۲۵ به‌دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، نشان‌دهنده تمرکز بسیار بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار کارتخوان

فروشگاهی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب اعداد ۱۱۶۸/۸۱۳۳ و ۱۴۲۵/۹۸۸۶ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این ارقام مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این دو ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند.

در جدول ۴-۵ میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در مهر ماه نسبت به شهریور ماه ۹۶ محاسبه شده و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده- شهریور و مهر ۹۶

کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی			HHI
شهریور ۹۶	مهر ۹۶	نرخ رشد	شهریور ۹۶	مهر ۹۶	نرخ رشد	شهریور ۹۶	مهر ۹۶	نرخ رشد	
۱۱۵۶/۷۱۰۶	۱،۱۶۸/۸۱۳۳	۱/۰۵٪	۱۴۰۳/۱۰۴۸	۱،۴۲۵/۹۸۸۶	۱/۶۳٪	۵۵۶۸/۹۹۳۸	۵۷۴۸/۳۱۲۵	۳/۲۲٪	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، در حوزه هر سه ابزار "کارتخوان فروشگاهی"، "ابزار پذیرش اینترنتی" و "ابزار پذیرش موبایلی" در مهر ماه نسبت به شهریور ماه دارای رشد مثبت بوده است؛ لازم به ذکر است که این تغییرات در شاخص هرفیندال - هیرشمن، به مقداری نبوده است که سبب تغییر وضعیت و طبقه تمرکز در بازار پذیرندگی هر کدام از ابزارها شود.

۵,۲. سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانکها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۰} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۵,۲,۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سویچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۱}، کارت اعتباری^{۳۲} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۳} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در مهر ماه ۱۳۹۶، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سویچ شاپرک مجموعاً ۸۲۲۲۶۶۰۹ عدد بوده است که بیشترین تعداد آن با ۷۷۹۹۲۸۲۹ عدد و سهم تعدادی ۹۶/۰۲ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۷۳۷۰۶ عدد و سهم ۰/۰۹ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

۳۰ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سویچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

Debit card ۳۱

Credit card ۳۲

Prepaid ۳۳

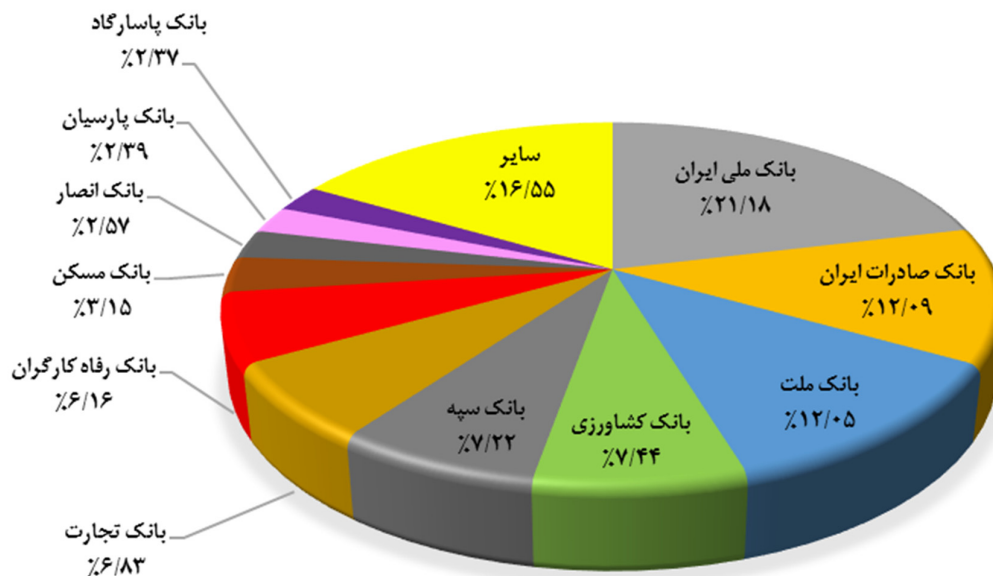
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - شهریور و مهر ۱۳۹۶

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
شهریور ۱۳۹۶	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۳,۷۸۸,۱۳۰	۷۸,۰۰۳	۷۸,۷۶۹,۸۰۳	۸۲,۶۳۵,۹۳۶
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۵۸٪	۰/۰۹٪	۹۵/۳۲٪	۱۰۰٪
مهر ۱۳۹۶	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۳,۱۶۰,۰۷۴	۷۳,۷۰۶	۷۷,۹۹۲,۸۲۹	۸۱,۲۲۶,۶۰۹
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۸۹٪	۰/۰۹٪	۹۶/۰۳٪	۱۰۰/۰۰٪
رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار در مهر ماه نسبت به شهریور ماه		-۱۶/۵۸٪	-۵/۵۱٪	-۰/۹۹٪	-۱/۷۱٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مهر ماه ۹۶ نسبت به شهریور ماه، نرخ رشد منفی معادل ۱/۷۱ درصد داشته و در همین راستا همانگونه که در جدول ۵-۵ مشخص است، نرخ رشد در همه دسته‌های کارت‌های تراکنش‌دار "هدیه و بن کارت"، "کارت برداشت" و کارت‌های "اعتباری" منفی بوده است. طبق جدول فوق در این ماه نسبت به ماه گذشته، کارت‌های "هدیه و بن کارت" بر خلاف دوره قبل که رشد تعدادی مثبت معادل ۳/۴۵ درصد داشتند، رشد تعدادی منفی ۱۶/۵۸ درصدی، کارت‌های "اعتباری" رشد تعدادی منفی معادل ۵/۵۱ درصد و کارت‌های "برداشت" نیز در مهر ماه ۹۶ نسبت به شهریور ماه بر عکس دوره قبل که رشد تعدادی مثبت معادل ۱/۱۰ درصدی را داشت در این دوره رشد منفی ۰/۹۹ درصدی را تجربه نموده‌اند.

۵,۲,۲. سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارتهای بانکی تراکنش دار

طی مهر ماه ۱۳۹۶ تعداد کارتهای دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۶ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارتهای این بانک‌ها از تعداد کل کارتهای بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارتهای بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - مهر ۱۳۹۶

ملاحظه می‌شود که در مهر ماه ۱۳۹۶ همچنان بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "ملت" دارای بیشترین سهم از تعداد کارتهای بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک بوده‌اند البته شایان ذکر است که این ماه بر خلاف ماه‌های گذشته که همواره بانک "ملت" دومین جایگاه را برای صدور کارتهای بانکی تراکنش‌دار در شبکه داشت در مهرماه بانک "صادرات ایران" در جایگاه دوم قرار گرفته و بانک "ملت" رتبه سوم را از آن خود نموده است. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها بانک‌های با سهم تعدادی بالاتر از ۲ درصد از کل تعداد کارتهای بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵,۲,۳. سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای مهر ماه سال ۱۳۹۶ در جدول ۵-۶ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در مهر ماه ۹۶ همانند ماه گذشته بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران"؛ بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملت"، "سپه" و "ملی ایران" (تغییر رتبه دو بانک "ملت" و "سپه" نسبت به ماه گذشته) و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "صادرات ایران"، "پارسیان" و "ملی ایران" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مهر ۱۳۹۶

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۱۹٪	۴/۵۹٪	۲/۰۰٪
۲	بانک انصار	۲/۶۱٪	۰/۵۹٪	۱/۳۸٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۴۵٪	۰/۰۱٪	۰/۴۳٪
۴	بانک آینده	۱/۱۷٪	۰/۱۸٪	۴/۹۴٪
۵	بانک پارسیان	۱/۸۴٪	۰/۵۱٪	۱۵/۹۲٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۳۳٪	۲/۸۱٪	۳/۴۷٪
۷	بانک تجارت	۶/۹۳٪	۰/۴۱٪	۴/۵۳٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۷٪	۰/۰۷٪	۰/۵۳٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۳۸٪	۰/۰۰٪	۰/۲۰٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۲٪	۰/۲۵٪	۰/۰۱٪
۱۲	بانک دی	۰/۴۷٪	۰/۰۲٪	۰/۲۹٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۶/۲۹٪	۰/۰۹٪	۲/۹۵٪
۱۴	بانک سامان	۰/۹۵٪	۰/۶۳٪	۴/۸۷٪
۱۵	بانک سپه	۷/۳۴٪	۲۷/۰۸٪	۳/۸۱٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۹٪	۰/۰۰٪	۰/۵۶٪
۱۷	بانک سینا	۰/۷۳٪	۳/۴۶٪	۰/۷۳٪
۱۸	بانک شهر	۱/۵۳٪	۲/۲۱٪	۵/۱۱٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۱/۷۰٪	۲/۰۰٪	۲۱/۹۷٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۵٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۵۲٪	۰/۰۰٪	۰/۵۵٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۴۸٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۸۷٪	۰/۰۰٪	۱/۰۰٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۰/۴۶٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۵۵٪	۴/۴۱٪	۴/۸۶٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۲۲٪	۱/۱۰٪	۰/۲۱٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪
۲۸	بانک مسکن	۳/۲۴٪	۰/۰۱٪	۰/۹۳٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۱۲/۲۶٪	۳۴/۰۶٪	۶/۳۲٪
۳۱	بانک ملی ایران	۲۱/۶۲٪	۱۵/۳۱٪	۱۰/۴۳٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۲/۰۷٪	۰/۰۱٪	۰/۱۲٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۸۶٪	۰/۱۸٪	۰/۷۴٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۲۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۹٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از نوع کارت برداشت با ۲۱/۶۲ درصد (۰/۱۳ درصد بیشتر از ماه گذشته) متعلق به "بانک ملی ایران"، از نوع کارت اعتباری با ۲۸/۷۵ درصد (۵/۳۱ درصد بیشتر از ماه گذشته) متعلق به "بانک ملت" و از نوع کارت هدیه و بن کارت با ۲۱/۹۷ درصد (۰/۳۱ درصد بیشتر از ماه گذشته) متعلق به "بانک صادرات ایران" بوده است.

۵,۲,۴ سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای مهر ماه ۹۶ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - مهر ۱۳۹۶

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۹۳/۳۰٪	۰/۳۴٪	۶/۳۶٪
۲	بانک انصار	۹۷/۸۸٪	۰/۰۲٪	۲/۱۰٪
۳	بانک ایران زمین	۹۶/۳۱٪	۰/۰۰٪	۳/۶۸٪
۴	بانک آینده	۸۵/۳۷٪	۰/۰۱٪	۱۴/۶۲٪
۵	بانک پارسیان	۷۴/۰۷٪	۰/۰۲٪	۲۵/۹۱٪
۶	بانک پاسارگاد	۹۴/۲۰٪	۰/۱۱٪	۵/۶۹٪
۷	بانک تجارت	۹۷/۴۲٪	۰/۰۱٪	۲/۵۸٪
۸	بانک توسعه تعاون	۹۷/۲۵٪	۰/۰۱٪	۲/۷۴٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۹۳/۰۹٪	۰/۰۰٪	۶/۹۱٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۹۷/۹۷٪	۰/۰۰٪	۲/۰۳٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۹۵/۲۴٪	۱/۳۳٪	۳/۴۳٪
۱۲	بانک دی	۹۷/۵۵٪	۰/۰۰٪	۲/۴۴٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۹۸/۱۳٪	۰/۰۰٪	۱/۸۶٪
۱۴	بانک سامان	۸۲/۷۷٪	۰/۰۵٪	۱۷/۱۷٪
۱۵	بانک سپه	۹۷/۶۱٪	۰/۳۴٪	۲/۰۵٪
۱۶	بانک سرمایه	۹۲/۸۸٪	۰/۰۰٪	۷/۱۲٪
۱۷	بانک سینا	۹۵/۶۷٪	۰/۴۳٪	۳/۹۰٪
۱۸	بانک شهر	۸۷/۹۵٪	۰/۱۲٪	۱۱/۹۳٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۹۲/۹۳٪	۰/۰۲٪	۷/۰۷٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۹۴/۱۷٪	۰/۰۰٪	۵/۸۳٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۸/۵۵٪	۰/۰۰٪	۱/۴۵٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۸/۱۲٪	۰/۰۰٪	۱/۸۸٪
۲۳	بانک قوامین	۹۷/۸۸٪	۰/۰۰٪	۲/۱۲٪
۲۴	بانک کارآفرین	۸۷/۴۴٪	۰/۰۰٪	۱۲/۵۶٪
۲۵	بانک کشاورزی	۹۷/۴۰٪	۰/۰۵٪	۲/۵۴٪
۲۶	بانک گردشگری	۹۵/۹۲٪	۰/۴۵٪	۳/۶۳٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۹۳/۶۰٪	۰/۰۰٪	۶/۴۰٪
۲۸	بانک مسکن	۹۸/۸۶٪	۰/۰۰٪	۱/۱۴٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۶۶/۲۱٪	۰/۰۰٪	۳۳/۷۹٪
۳۰	بانک ملت	۹۷/۷۰٪	۰/۲۶٪	۲/۰۴٪
۳۱	بانک ملی ایران	۹۸/۰۲٪	۰/۰۷٪	۱/۹۲٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۷۷٪	۰/۰۰٪	۰/۲۳٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۹۷/۰۲٪	۰/۰۰٪	۲/۹۸٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۹۶/۶۰٪	۰/۰۲٪	۳/۳۸٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۷۵٪	۰/۰۰٪	۰/۲۵٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۹۸/۸۰٪	۰/۰۰٪	۱/۲۰٪

همانگونه که ملاحظه می‌شود بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵,۲,۵. اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - مهر ۱۳۹۶

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت برداشت		کارت اعتباری		کارت هدیه و بن کارت	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۱۹۱۰	۱/۴۱۸۴	۴/۵۸۸۵	۲۱/۰۵۴۳	۲/۰۰۳۴	۴/۰۱۳۶
۲	بانک انصار	۲/۶۱۴۷	۶/۸۳۶۹	۰/۵۹۲۹	۰/۳۵۱۵	۱/۳۸۳۴	۱/۹۱۳۹
۳	بانک ایران زمین	۰/۴۵۱۳	۰/۲۰۳۷	۰/۰۱۲۲	۰/۰۰۰۱	۰/۴۲۶۱	۰/۱۸۱۶
۴	بانک آینده	۱/۱۶۹۷	۱/۳۶۸۲	۰/۱۷۹۱	۰/۰۳۲۱	۴/۹۴۳۰	۲۴/۴۳۳۱
۵	بانک پارسیان	۱/۸۴۳۳	۳/۳۹۷۸	۰/۵۱۱۵	۰/۲۶۱۶	۱۵/۹۱۷۳	۲۵۳/۳۶۱۰
۶	بانک پاسارگاد	۲/۳۲۸۵	۵/۴۲۱۹	۲/۸۰۸۵	۷/۸۸۷۴	۳/۴۷۳۷	۱۲/۰۶۶۹
۷	بانک تجارت	۶/۹۳۲۹	۴۸/۰۶۵۲	۰/۴۰۹۷	۰/۱۶۷۹	۴/۵۲۹۵	۲۰/۵۱۵۹
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۶۷۱	۰/۵۸۸۴	۰/۰۶۶۵	۰/۰۰۴۴	۰/۵۳۳۴	۰/۲۸۴۵
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰۸۴	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۱۵۳	۰/۰۰۰۲
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۳۸۳۹	۰/۱۴۷۴	۰/۰۰۱۴	۰/۰۰۰۰	۰/۱۹۶۰	۰/۰۳۸۴
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۱۶۶	۰/۰۰۰۳	۰/۲۴۵۶	۰/۰۶۰۳	۰/۰۱۴۷	۰/۰۰۰۲
۱۲	بانک دی	۰/۴۷۴۵	۰/۲۲۵۱	۰/۰۱۶۳	۰/۰۰۰۳	۰/۲۹۳۳	۰/۰۸۶۰
۱۳	بانک رفاه کارگران	۶/۲۹۱۷	۳۹/۵۸۵۱	۰/۰۹۵۰	۰/۰۰۹۰	۲/۹۴۹۸	۸/۷۰۱۲
۱۴	بانک سامان	۰/۹۵۱۷	۰/۹۰۵۷	۰/۶۳۳۶	۰/۴۰۱۴	۴/۸۷۳۴	۲۳/۷۵۰۰
۱۵	بانک سپه	۷/۳۴۳۲	۵۳/۹۲۱۹	۲۷/۰۸۴۶	۷۳۳/۵۷۷۴	۳/۸۰۷۸	۱۴/۴۹۹۳
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۹۴۱	۰/۰۸۶۵	۰/۰۰۴۱	۰/۰۰۰۰	۰/۵۵۶۴	۰/۳۰۹۶

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت برداشت		کارت اعتباری		کارت هدیه و بن کارت	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۱۷	بانک سینا	۰/۷۲۶۴	۰/۵۲۷۷	۳/۴۵۸۳	۱۱/۹۶۰۱	۰/۷۳۱۲	۰/۵۳۴۶
۱۸	بانک شهر	۱/۵۲۶۷	۲/۳۳۰۸	۲/۲۰۷۴	۴/۸۷۳۷	۵/۱۱۲۴	۲۶/۱۳۶۸
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۱/۷۰۱۷	۱۳۶/۹۲۸۹	۲/۰۰۲۶	۴/۰۱۰۲	۲۱/۹۶۶۴	۴۸۲/۵۲۴۸
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲۹۵	۰/۰۰۰۹	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۴۵۱	۰/۰۰۲۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۵۲۲۷	۲/۳۱۸۷	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۵۵۲۱	۰/۳۰۴۸
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۰۲۵۶	۱/۰۵۱۸	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۴۸۳۸	۰/۲۳۴۱
۲۳	بانک قوامین	۱/۸۷۲۳	۳/۵۰۵۷	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۱/۰۰۲۷	۱/۰۰۵۵
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۲۸۶	۰/۰۱۶۵	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۴۵۵۸	۰/۲۰۷۸
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۵۴۸۸	۵۶/۹۸۴۸	۴/۴۰۶۷	۱۹/۴۱۹۰	۴/۸۶۱۹	۲۳/۶۳۷۹
۲۶	بانک گردشگری	۰/۲۲۲۱	۰/۰۴۹۳	۱/۱۰۰۳	۱/۲۱۰۷	۰/۲۰۷۳	۰/۰۴۳۰
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰۵۶	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۹۴	۰/۰۰۰۱
۲۸	بانک مسکن	۳/۲۳۸۵	۱۰/۴۸۷۷	۰/۰۱۰۹	۰/۰۰۰۱	۰/۹۱۷۹	۰/۸۴۲۵
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزولا	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۱۶	۰/۰۰۰۰
۳۰	بانک ملت	۱۲/۲۶۲۷	۱۵۰/۳۷۳۰	۳۴/۰۶۲۴	۱۰۶۰/۲۴۴۱	۶/۳۲۲۰	۳۹/۹۶۸۱
۳۱	بانک ملی ایران	۲۱/۶۱۷۶	۴۶۷/۳۱۸۵	۱۵/۳۱۰۸	۲۳۴/۴۲۱۵	۱۰/۴۳۲۵	۱۰۸/۸۳۶۶
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۲/۰۷۲۳	۴/۲۹۴۴	۰/۰۱۲۲	۰/۰۰۰۱	۰/۱۱۸۸	۰/۰۱۴۱
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲۴۴	۰/۰۰۰۶	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۱۸۵	۰/۰۰۰۳
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۸۵۷۳	۰/۷۳۵۰	۰/۱۷۹۱	۰/۰۳۲۱	۰/۷۴۰۲	۰/۵۴۷۹
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۶۳۶	۰/۰۶۹۵	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۱۶۵	۰/۰۰۰۳
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۲۹۱۲	۰/۰۸۴۸	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۸۷۳	۰/۰۰۷۶
شاخص هرفیندال - هیرشمن		-	۹۹۹/۲۵۰۹	-	۲۰۱۹۹/۹۷۸۴	-	۱۰۰۴۹/۰۰۴۳

※ ادامه جدول ۵-۷.

ملاحظه می‌شود که در مهر ۹۶، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های "برداشت" همانند ماه گذشته در طبقه "رقابتی" بوده که بدان معنا می‌باشد که سهم بازار بانک‌های صادرکننده در بازار صدور "کارت برداشت" پراکندگی متناسبی داشته و این به معنای حرکت به سوی بازار استاندارد این نوع کارت در بین بانک‌های کشور می‌باشد.

در بازار صادر کنندگی در مهر ماه دو دسته "کارت برداشت" و "کارت اعتباری"، برای این شاخص با رشد مثبت مواجه بوده، دسته "کارت هدیه و بن کارت" در مهر ماه در این شاخص با رشد منفی رو به رو بوده است. همانگونه که در جدول ۹-۵ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت برداشت" با نرخ رشد مثبت ۰/۵۸ درصد همچنان در طبقه "تمرکز رقابتی"، برای "کارت اعتباری" با نرخ رشد مثبت ۹/۶۱ درصد همچنان در طبقه "تمرکز بالا" و برای "کارت هدیه و بن کارت" با نرخ رشد منفی ۰/۲۱ درصد همچنان در طبقه "تمرکز ملایم" قرار دارد.

میزان این شاخص برای دسته کارت‌های "اعتباری" همچنان مبین تمرکز بالا در بازار این نوع کارت می‌باشد، به این معنا که این دسته از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، همچنان تعداد کمی از بانک‌ها سهم بزرگ و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند که بالاترین سهم در مهر ماه ۹۶ برای کارت اعتباری به بانک "ملت" و پس از آن به بانک "سپه" تعلق گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مهر ماه نسبت به شهریور ماه ۹۶ در جدول ۹-۵ ارائه شده است.

جدول ۹-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده-شهریور و مهر ۹۶

HHI	کارت برداشت			کارت اعتباری			کارت هدیه و بن کارت		
	شهریور ۹۶	مهر ۹۶	نرخ رشد	شهریور ۹۶	مهر ۹۶	نرخ رشد	شهریور ۹۶	مهر ۹۶	نرخ رشد
شاخص HHI	۹۹۳/۴۸۸۱	۹۹۹/۲۵۰۸۶	-۰/۵۸٪	۲۰۰۷/۱۷	۲۱۹۹/۹۷۸۴	۹/۶۱٪	۱۰۵۱/۲۳	۱۰۴۹/۰۰۴۳	-۰/۲۱٪

با توجه به اطلاعات جدول ۹-۵ ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادر کننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، به مقداری نبوده است که سبب تغییر وضعیت و طبقه تمرکز در بازار صدور کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در هر یک از دسته‌های تعریف شده گردد.

۵,۳. سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۵-۱۰ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

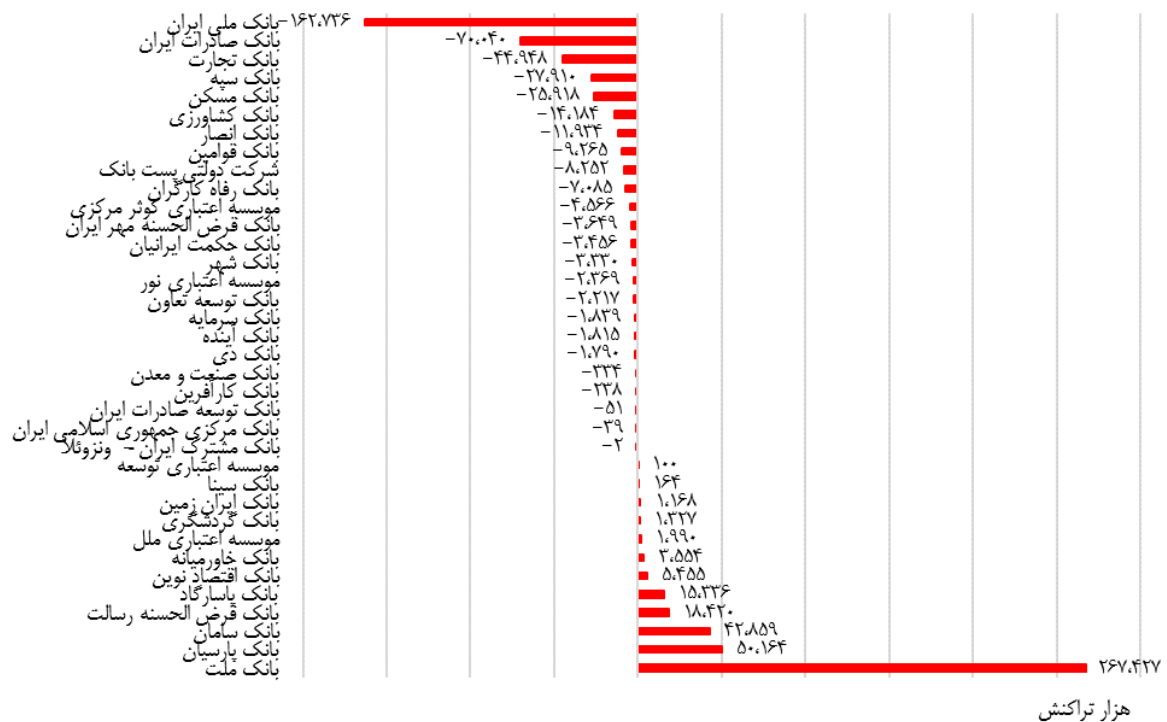
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - مهر ۱۳۹۶

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۴۶٪	۱/۸۶٪	۱/۷۰٪	۱/۴۸٪
۲	بانک انصار	۲/۸۰٪	۱/۹۲٪	۲/۱۹٪	۱/۷۶٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۵۰٪	۰/۵۸٪	۰/۷۳٪	۰/۶۷٪
۴	بانک آینده	۱/۳۵٪	۱/۲۱٪	۲/۶۵٪	۱/۴۳٪
۵	بانک پارسیان	۳/۰۷٪	۶/۷۶٪	۲/۹۳٪	۴/۵۷٪
۶	بانک پاسارگاد	۳/۱۳٪	۴/۲۵٪	۲/۹۸٪	۳/۵۷٪
۷	بانک تجارت	۶/۸۲٪	۳/۵۲٪	۵/۰۷٪	۴/۱۴٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۶٪	۰/۵۹٪	۰/۷۰٪	۰/۶۵٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۵۳٪	۰/۲۷٪	۰/۲۸٪	۰/۲۰٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۲٪	۰/۲۸٪	۰/۰۳٪	۰/۱۲٪
۱۲	بانک دی	۰/۴۳٪	۰/۳۰٪	۰/۵۴٪	۰/۳۹٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۵/۲۰٪	۴/۶۸٪	۴/۶۵٪	۴/۴۱٪
۱۴	بانک سامان	۱/۴۹٪	۴/۶۴٪	۱/۷۶٪	۳/۱۱٪
۱۵	بانک سپه	۶/۸۰٪	۴/۷۵٪	۵/۹۹٪	۵/۰۷٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۳۱٪	۰/۱۷٪	۰/۴۸٪	۰/۳۶٪
۱۷	بانک سینا	۰/۷۴٪	۰/۷۵٪	۰/۷۱٪	۱/۸۲٪

ردیف	نام بانک	سهیم تعدادی تراکنش‌ها		سهیم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهیم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱۸	بانک شهر	۱/۷۵٪	۱/۵۱٪	۱/۶۹٪	۱/۰۶٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۱/۸۵٪	۶/۷۰٪	۱۱/۶۷٪	۱۱/۲۸٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۰۶٪	۳/۴۲٪	۲/۲۰٪	۲/۲۶٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۰۱٪	۰/۷۴٪	۱/۱۳٪	۰/۶۶٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۸۰٪	۱/۱۲٪	۲/۱۴٪	۲/۳۹٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۶٪	۰/۱۴٪	۰/۲۲٪	۰/۲۲٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۶۴٪	۶/۵۹٪	۵/۹۶٪	۵/۵۲٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۲۸٪	۰/۳۷٪	۰/۴۹٪	۰/۴۳٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۴٪
۲۸	بانک مسکن	۲/۷۱٪	۰/۸۱٪	۲/۶۲٪	۱/۰۹٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۱۲/۸۵٪	۳۲/۵۲٪	۱۸/۲۵٪	۲۹/۱۱٪
۳۱	بانک ملی ایران	۱۹/۹۵٪	۷/۹۸٪	۱۶/۵۲٪	۱۱/۰۵٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱/۲۸٪	۰/۶۸٪	۰/۶۵٪	۰/۳۸٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۷۳٪	۰/۳۹٪	۰/۵۵٪	۰/۲۳٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۳٪	۰/۳۸٪	۰/۴۵٪	۰/۳۸٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۲۲٪	۰/۰۴٪	۱/۹۷٪	۰/۰۷٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده به سه بانک "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران"، بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده به سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "پارسیان"، بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های صادر شده به سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" و بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به سه بانک "ملت"، "صادرات ایران" و "ملی ایران" اختصاص یافته است.

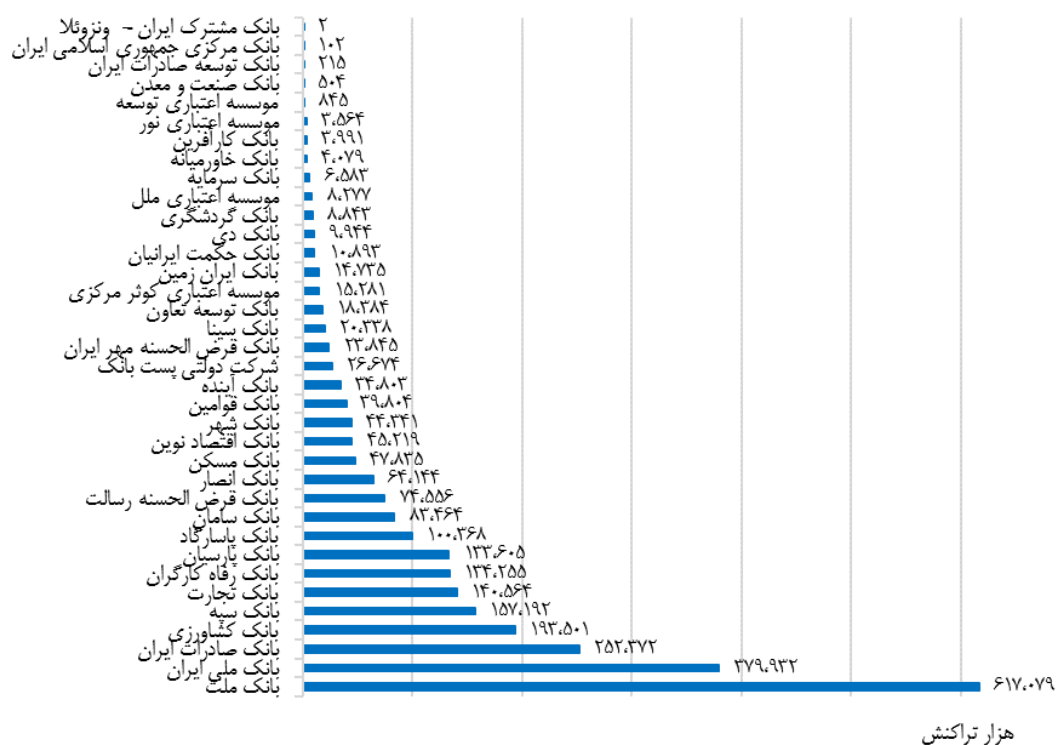
در ادامه شکل ۵-۴ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مهر ۱۳۹۶

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر این موضوع برعکس است. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

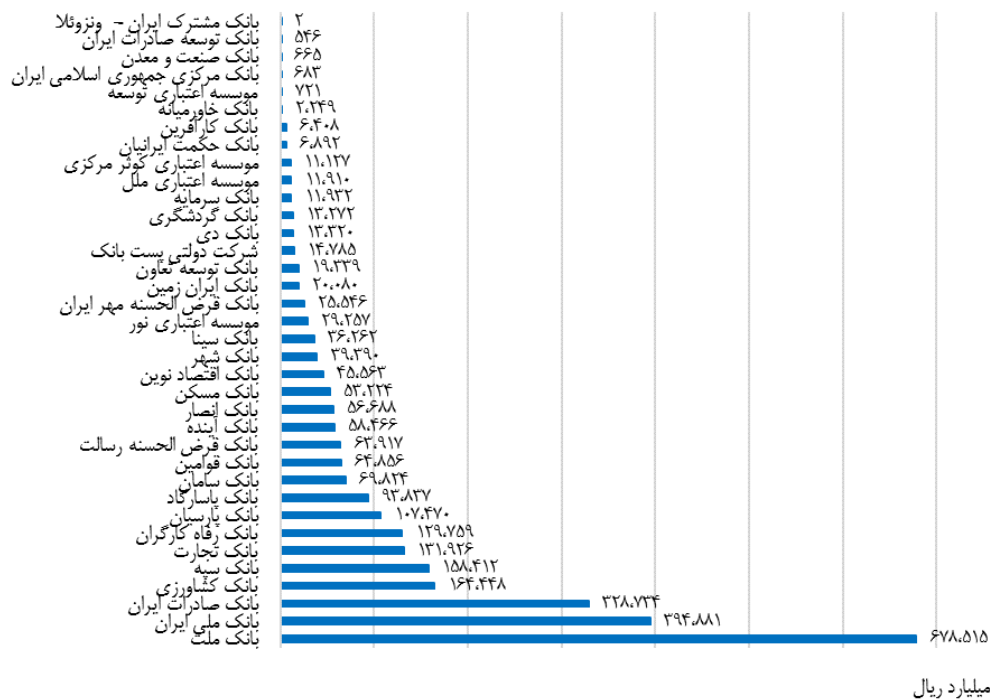
از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۴-۵ نشان داده شده است.

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - مهر ۱۳۹۶

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و سه بانک "بانک مشترک ایران-ونزوئلا"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "توسعه صادرات ایران" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در مهر ماه ۱۳۹۶ در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۴} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در شکل ۵-۶ نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۵} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۶} آمده است.

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - مهر ۱۳۹۶

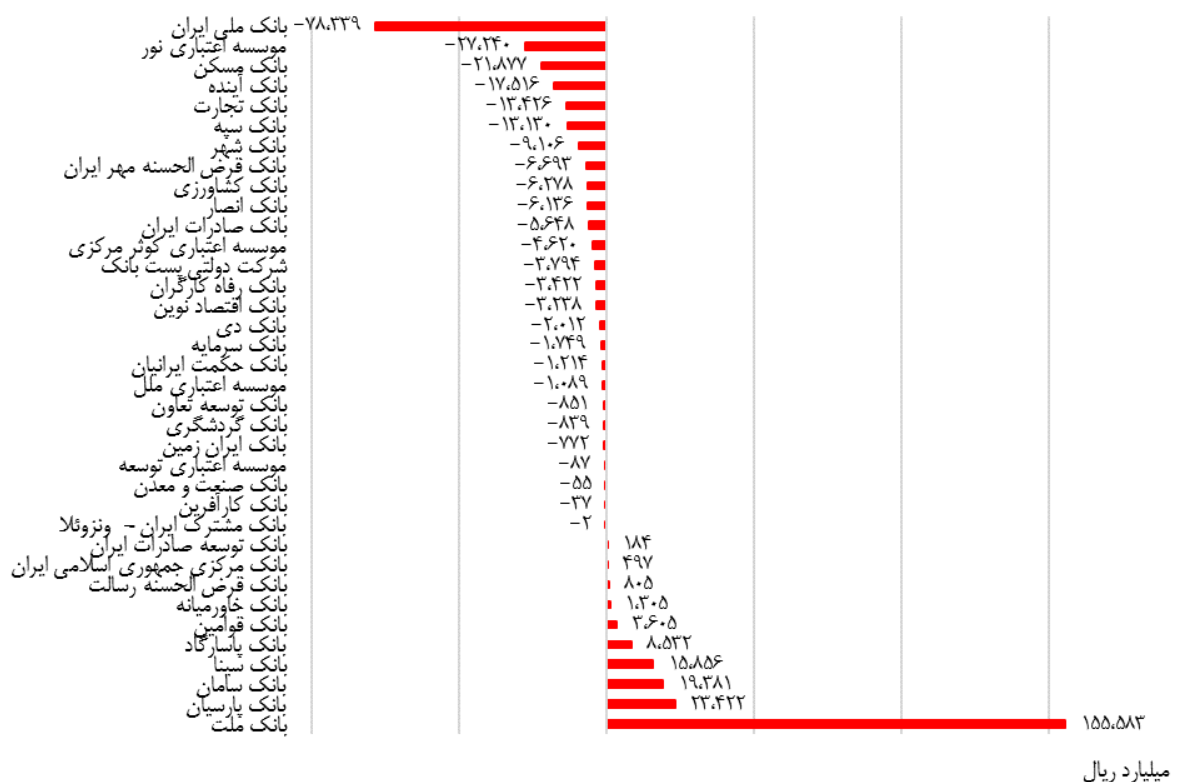
نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی مرداد ماه ۹۶ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده است.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی پذیرندگی آن‌ها از مبلغ صادرکنندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌ها در بانک در کدام جهت بوده است و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

^{۳۴} Turnover

^{۳۵} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).

^{۳۶} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مهر ۱۳۹۶

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مؤسسه اعتباری نور" و "مسکن" (در ماه گذشته بانک آینده در مکان دوم و مؤسسه اعتباری نور در جایگاه هفتم در بیشترین اختلاف منفی قرار داشتند)، بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مؤسسه اعتباری نور" و "مسکن" به سمت بانک‌های "ملت"، "پارسیان" و "سامان" در حال انتقال است.

۵,۴. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانکهای پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالشهای بانکها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنشها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانکها در جهت تنظیم سیاستهای ارتباطی با مشتریان و شرکتهای PSP، لازم است تا این بانکها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانکهای پذیرنده و صادرکننده محاسبه می شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنشهای خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنشهای قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنشهای مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می گردد.

به منظور دقیق تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنشهای خرید و تراکنشهای پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می شود، تمرکز شده است و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده گیری، چشم پوشی شده است.

۵,۴,۱. کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صدهزار

ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنشهای خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش پذیرش شده" می باشد. در این بخش به منظور دقیق تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنشهای خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می شود، تمرکز شده است.

در جدول ۵-۱۱ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می گردد، به طور متوسط در مهر ماه ۱۳۹۶، بانکهای پذیرنده با ۲/۷۹ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته (شهریور ماه) میزان ۱۱۲/۷۳ ریال از هر صدهزار ریال

مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "توسعه صادرات ایران" با ۲۰/۳۲ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته کمترین متوسط یعنی مبلغ ۳۴/۲۷ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده است و بانک "خاور میانه" با ۱۶/۸۱ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته با مبلغ ۲۶۴/۹۵ ریال بیشترین کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده است.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتری کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - شهریور و مهر ۱۳۹۶

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (شهریور ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (مهر ۹۶)	نرخ رشد مهر ماه نسبت به شهریور ۹۶
۱	بانک توسعه صادرات ایران	۴۳/۰۱	۳۴/۲۷	-۲۰/۳۲٪
۲	بانک صنعت و معدن	۴۵/۰۷	۴۴/۳۳	-۱/۶۴٪
۳	بانک سینا	۶۵/۰۶	۵۴/۴۶	-۱۶/۲۸٪
۴	بانک قوامین	۴۹/۹۷	۵۵/۳۷	۱۰/۸۱٪
۵	بانک آینده	۶۱/۶۵	۶۱/۹۰	۰/۴۱٪
۶	بانک سرمایه	۴۶/۰۲	۶۸/۵۱	۴۸/۸۷٪
۷	موسسه اعتباری نور	۸۲/۸۹	۷۶/۹۷	-۷/۱۴٪
۸	بانک صادرات ایران	۸۴/۴۸	۷۸/۲۹	-۷/۳۲٪
۹	بانک مسکن	۹۵/۲۸	۸۹/۴۳	-۶/۱۵٪
۱۰	بانک کارآفرین	۸۷/۴۶	۹۲/۵۶	۵/۸۳٪
۱۱	بانک ملی ایران	۹۵/۰۰	۹۴/۸۷	-۰/۱۴٪
۱۲	بانک دی	۹۵/۴۵	۱۰۲/۲۱	۷/۰۹٪
۱۳	بانک ملت	۱۰۷/۱۳	۱۰۳/۹۳	-۲/۹۹٪

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (شهریور ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (مهر ۹۶)	نرخ رشد مهر ماه نسبت به شهریور ماه ۹۶
۱۴	بانک تجارت	۱۱۳/۲۳	۱۰۷/۵۸	-۴/۹۹٪
۱۵	بانک ایران زمین	۱۱۳/۳۴	۱۱۱/۰۲	-۲/۰۴٪
۱۶	موسسه اعتباری ملل	۱۰۶/۶۷	۱۱۲/۱۲	۵/۱۳٪
۱۷	بانک سپه	۱۲۲/۵۶	۱۱۴/۱۳	-۶/۸۸٪
۱۸	بانک گردشگری	۱۱۴/۳۳	۱۱۴/۲۴	-۰/۰۸٪
۱۹	بانک توسعه تعاون	۱۳۲/۴۸	۱۲۱/۶۴	-۸/۱۸٪
۲۰	بانک انصار	۱۳۶/۷۹	۱۲۹/۳۱	-۵/۴۷٪
۲۱	بانک اقتصاد نوین	۱۳۸/۷۹	۱۳۳/۳۵	-۴/۶۴٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۴۸/۵۶	۱۴۰/۴۳	-۵/۴۷٪
۲۳	بانک رفاه کارگران	۱۴۹/۰۷	۱۴۱/۵۸	-۵/۰۲٪
۲۴	بانک شهر	۱۴۱/۹۵	۱۴۱/۶۵	-۰/۲۱٪
۲۵	بانک کشاورزی	۱۵۶/۰۵	۱۴۴/۹۴	-۷/۱۲٪
۲۶	بانک پاسارگاد	۱۴۰/۶۲	۱۴۵/۷۵	۳/۶۵٪
۲۷	بانک حکمت ایرانیان	۱۶۱/۰۲	۱۵۷/۸۸	-۱/۹۵٪
۲۸	بانک پارسیان	۱۵۲/۵۰	۱۶۷/۵۰	۹/۸۴٪
۲۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۹۱/۴۱	۱۸۰/۵۸	-۵/۶۶٪
۳۰	شرکت دولتی پست بانک	۲۱۵/۰۷	۱۹۸/۴۸	-۷/۷۲٪
۳۱	موسسه اعتباری توسعه	۲۰۰/۳۱	۱۹۹/۳۶	-۰/۴۷٪
۳۲	بانک سامان	۲۰۳/۱۴	۱۹۹/۸۹	-۱/۶۰٪
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۲۱۰/۵۵	۲۱۲/۴۶	-۰/۹۰٪
۳۴	بانک خاورمیانه	۲۲۶/۸۲	۲۶۴/۹۵	۱۶/۸۱٪
	کارمزد پرداختی کل بانکهای پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید	۱۱۵/۹۷	۱۱۲/۷۳	-۲/۷۹٪

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، $7/73$ برابر است. یعنی بانک "خاورمیانه" به نسبت هر $100,000$ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده $7/73$ برابر بانک "توسعه صادرات ایران" کارمزد پرداخت کرده است. بنابراین بانک‌هایی مثل "توسعه صادرات ایران"، "صنعت و معدن" یا "سینا" در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، در مهرماه اثربخش تر عمل نموده‌اند.

۵,۴,۱,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره بها

لازم به ذکر است که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای هر نصب ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید و این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت می‌باشد. به طور مثال ابزارهای GPRS هزینه اجاره بالاتری داشته و یا اینکه بسته به توافق شرکت‌ها و بانک پذیرنده مورد نظر، این مبلغ متفاوت است. اما در این بخش به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر $100,000$ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط $300,000$ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر $100,000$ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و در جدول جداگانه‌ای ارائه شده است.

حال با توجه به بررسی میزان کارمزد پرداختی هر بانک پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده، در این بخش عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به این میزان اضافه می‌گردد. جدول ۵-۱۲، میزان هزینه پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده را نشان می‌دهد. این هزینه شامل جمع مبلغ کارمزد پرداخت شده به اضافه مبلغ اجاره پرداختی به ازای هر کارتخوان می‌باشد. به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق میزان اجاره پرداختی هر بانک به شرکت‌ها، این مبلغ اجاره با توجه به اطلاعات دریافتی به طور متوسط برای کل صنعت مبلغ $300,000$ ریال ماهانه در نظر گرفته شده است. به این معنی که تعداد ابزارهای نصب شده تراکنش دار در هر ماه به ازای هر بانک ضرب در سیصد هزار ریال به اضافه کل مبلغ کارمزد پرداخت شده، تقسیم بر کل مبالغ پذیرش شده بانک در واحد صد هزار ریال شده است.

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاهی با احتساب هزینه اجاره بها - مهر ۱۳۹۶

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (شهریور ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (مهر ۹۶)	نرخ رشد مهر ماه نسبت به شهریور ۹۶
۱	بانک توسعه صادرات ایران	۱۰۵/۵۴	۹۹/۷۰	-۵/۵۳٪
۲	بانک سینا	۱۳۹/۴۴	۱۲۴/۱۰	-۱۱/۰۱٪
۳	بانک قوامین	۱۳۳/۶۹	۱۶۲/۳۶	۲۱/۴۴٪
۴	بانک آینده	۱۶۵/۷۸	۱۸۰/۷۶	۹/۰۳٪
۵	بانک صنعت و معدن	۱۷۷/۱۵	۱۸۲/۷۰	۳/۱۳٪
۶	بانک سرمایه	۱۱۹/۲۹	۱۹۲/۶۲	۶۱/۴۷٪
۷	بانک ملت	۲۰۸/۶۵	۲۱۴/۷۱	۲/۹۱٪
۸	بانک ملی ایران	۲۱۰/۱۱	۲۲۲/۶۰	۵/۹۵٪
۹	بانک صادرات ایران	۲۲۰/۳۴	۲۲۵/۷۷	۲/۴۷٪
۱۰	بانک کارآفرین	۲۰۴/۷۶	۲۲۷/۹۳	۱۱/۳۱٪
۱۱	موسسه اعتباری نور	۲۴۲/۴۲	۲۳۱/۴۸	-۴/۵۱٪
۱۲	بانک مسکن	۲۲۸/۸۳	۲۳۶/۱۵	۳/۱۹٪
۱۳	بانک توسعه تعاون	۲۷۲/۳۲	۲۶۴/۷۲	-۲/۷۹٪
۱۴	بانک سپه	۲۶۴/۴۶	۲۶۶/۲۰	-۰/۶۶٪
۱۵	بانک گردشگری	۲۴۹/۶۹	۲۷۳/۲۷	۹/۴۴٪
۱۶	بانک رفاه کارگران	۲۸۳/۷۱	۲۸۴/۳۸	-۰/۲۴٪
۱۷	بانک تجارت	۲۹۰/۷۷	۳۰۱/۶۴	۳/۷۴٪
۱۸	بانک دی	۲۵۸/۶۶	۳۰۳/۵۸	۱۷/۳۷٪
۱۹	بانک ایران زمین	۲۷۹/۳۱	۳۰۸/۳۷	۱۰/۴۰٪
۲۰	بانک خاورمیانه	۲۶۱/۶۲	۳۰۸/۶۱	۱۷/۹۶٪
۲۱	موسسه اعتباری ملل	۲۶۵/۶۷	۳۲۰/۵۰	۲۰/۶۴٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳۳۳/۱۰	۳۳۴/۵۲	-۰/۴۲٪

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (شهریور ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (مهر ۹۶)	نرخ رشد مهر ماه نسبت به شهریور ۹۶
۲۳	بانک سامان	۳۳۱/۱۰	۳۴۷/۲۵	۴/۸۸٪
۲۴	بانک انصار	۳۴۷/۷۸	۳۵۴/۴۶	۱/۹۲٪
۲۵	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۶۶/۳۲	۳۶۸/۷۱	-۰/۶۵٪
۲۶	بانک کشاورزی	۳۹۲/۴۱	۳۸۹/۹۵	-۰/۶۳٪
۲۷	بانک شهر	۳۵۹/۶۲	۳۹۲/۲۵	۹/۰۷٪
۲۸	بانک پاسارگاد	۳۷۰/۷۶	۴۲۲/۲۵	۱۳/۸۹٪
۲۹	بانک اقتصاد نوین	۳۹۴/۴۳	۴۲۲/۷۹	۷/۱۹٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۴۱۹/۸۸	۴۶۳/۱۵	۱۰/۳۰٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۵۱۷/۸۴	۵۱۵/۴۳	-۰/۴۷٪
۳۲	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۴۹۹/۳۹	۵۴۶/۰۱	۹/۳۴٪
۳۳	بانک پارسیان	۴۷۹/۸۶	۵۷۲/۹۶	۱۹/۴۰٪
۳۴	بانک حکمت ایرانیان	۶۶۱/۷۹	۷۶۹/۱۹	۱۶/۲۳٪
نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزار در کل شبکه		۲۶۲/۰۹	۲۷۴/۲۲	۴/۶۳٪

ملاحظه می‌گردد که احتساب میزان اجاره بهای هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های منجر با افزایش میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها گردیده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۲۷۴/۲۲ ریال را در مهر ماه به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند و نسبت به ماه گذشته ۴/۶۳ درصد کاهش نرخ رشد داشته‌اند. همانگونه که در جدول ۵-۱۲ مشاهده می‌گردد در مهر ماه ۹۶ بانک "توسعه صادرات ایران" با پرداخت ۹۹/۷۰ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک "سینا" با پرداخت ۱۲۴/۱۰ ریال هزینه (کارمزد + اجاره)، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و

بانک "حکمت ایرانیان" با ۷۶۹/۱۹ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک "پارسیان" با ۵۷۲/۹۶ ریال بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخته کرده‌اند.

تحلیل اولیه‌ای که در این بخش ارائه می‌شود، حاکی از اهمیت مبلغ اجاره ابزار کارتخوان در اقتصادی بودن صنعت پرداخت برای بانک‌هاست، جمع این هزینه باید نسبت به رسوبی که بانک از موجودی پذیرندگان به دست می‌آورد توجیه پذیر باشد. در صورتی که بانک موفق به جذب رسوبی بیشتر از این مبلغ به ازای هر صد هزار ریال نشود، کاربرد ابزار کارتخوان فروشگاهی برای بانک مقرون به صرفه نخواهد بود. همچنین جدا از مبلغ اجاره، نحوه بازاریابی بانک‌ها و شرکت‌های PSP اهمیت دو چندان می‌یابد. انتخاب پذیرندگان اثربخش، به معنی انتخاب پذیرندگانی که از گردش کافی موجودی به جهت تامین رسوب مورد نظر بانک برخوردار هستند به عاملی مهم جهت سودپذیر بودن ابزار پرداخت برای بانک تبدیل می‌گردد.

به نظر می‌رسد بهتر است بانک‌ها بخشی از هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان خود را از پذیرندگانی که گردش موجودی کافی به جهت تامین هزینه‌های بانک ندارند دریافت کرده و امتیاز تقبل هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان را فقط برای پذیرندگانی که از گردش موجودی کافی برخوردارند در نظر گیرند.

۵,۴,۲. کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار

ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای مهر ماه ۹۶ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۳ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - مهر ۱۳۹۶

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (شهریور ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (مهر ۹۶)	نرخ رشد مهر ماه نسبت به شهریور ماه ۹۶
۱	بانک صنعت و معدن	۴۳/۵۴	۴۴/۸۷	۳/۰۵%
۲	بانک خاورمیانه	۱۸۳/۰۱	۱۰۷/۱۶	-۴۱/۴۵%
۳	موسسه اعتباری نور	۱۲۲/۲۵	۱۱۵/۰۱	-۵/۹۳%
۴	بانک پارسیان	۷۴۲/۹۴	۱۴۴/۸۰	-۸۰/۵۱%
۵	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۸۴/۹۰	۱۵۰/۴۵	۷۷/۲۱%
۶	بانک آینده	۲۶۰/۸۳	۱۹۵/۹۹	-۲۴/۸۶%
۷	بانک کارآفرین	۲۸۸/۵۵	۲۱۵/۷۲	-۲۵/۲۴%
۸	موسسه اعتباری ملل	۲۸۶/۵۹	۲۸۲/۸۸	-۱/۲۹%
۹	بانک ملت	۳۴۵/۹۲	۲۹۳/۲۴	-۱۵/۲۳%
۱۰	بانک گردشگری	۳۳۰/۲۳	۳۰۶/۵۲	-۷/۱۸%
۱۱	بانک پاسارگاد	۴۷۷/۹۳	۳۴۸/۷۱	-۲۷/۰۴%
۱۲	بانک توسعه صادرات ایران	۴۴۴/۹۳	۳۶۲/۳۵	-۱۸/۵۶%
۱۳	بانک دی	۴۰۹/۶۸	۳۶۲/۴۶	-۱۱/۵۲%
۱۴	بانک سرمایه	۴۴۱/۲۴	۳۸۴/۱۰	-۱۲/۹۵%
۱۵	بانک رفاه کارگران	۴۴۴/۷۰	۴۰۸/۶۲	-۸/۱۱%
۱۶	بانک سامان	۵۵۲/۹۰	۴۲۶/۸۱	-۲۲/۸۱%
۱۷	بانک ایران زمین	۵۳۲/۳۹	۴۳۰/۱۶	-۱۹/۲۰%
۱۸	بانک شهر	۵۱۷/۳۹	۴۴۱/۲۲	-۱۴/۷۲%
۱۹	بانک سپه	۵۰۲/۲۱	۴۴۴/۱۷	-۱۱/۵۶%
۲۰	بانک صادرات ایران	۵۳۶/۳۴	۴۶۳/۰۰	-۱۳/۶۷%
۲۱	بانک اقتصاد نوین	۶۴۶/۷۸	۵۲۵/۲۲	-۱۸/۷۹%
۲۲	موسسه اعتباری توسعه	۶۶۷/۸۹	۶۱۱/۸۷	-۸/۳۹%
۲۳	بانک قوامین	۶۴۷/۱۰	۶۱۶/۴۷	-۴/۷۳%

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (شهریور ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (مهر ۹۶)	نرخ رشد مهر ماه نسبت به شهریور ماه ۹۶
۲۴	بانک سینا	۷۵۷/۷۱	۶۳۵/۱۵	-۱۶/۱۷%
۲۵	بانک قرض الحسنه رسالت	۷۶۸/۲۸	۶۴۱/۷۲	-۱۶/۴۷%
۲۶	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۱۵/۸۶	۷۴۶/۶۱	-۱۸/۴۸%
۲۷	بانک مسکن	۸۸۱/۱۹	۷۵۷/۷۱	-۱۴/۰۱%
۲۸	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۷۷۳/۶۴	۷۶۰/۹۸	-۱/۶۴%
۲۹	بانک توسعه تعاون	۹۲۵/۵۶	۷۹۹/۰۰	-۱۳/۶۷%
۳۰	بانک ملی ایران	۹۴۲/۳۸	۸۱۶/۰۶	-۱۳/۴۰%
۳۱	بانک تجارت	۱,۰۶۹/۱۵	۸۳۶/۳۰	-۲۱/۷۸%
۳۲	بانک انصار	۱,۰۹۰/۲۸	۹۲۷/۸۶	-۱۴/۹۰%
۳۳	شرکت دولتی پست بانک	۱,۴۶۰/۰۸	۱,۲۵۵/۱۰	-۱۴/۰۴%
۳۴	بانک کشاورزی	۱,۳۷۱/۶۷	۱,۲۸۱/۹۴	-۶/۵۴%
۳۵	بانک حکمت ایرانیان	۱,۷۹۹/۲۴	۱,۵۶۰/۰۲	-۱۳/۳۰%
	کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	۶۷۶/۵۳	۵۱۴/۸۶	-۲۳/۹۰%

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در مهر ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۵۱۴/۸۶ ریال (۲۳/۹۰ درصد رشد منفی نسبت به شهریور ماه) کارمزد پرداخت نموده‌اند که در این بین، در مهر ماه، بانک "صنعت و معدن" با ۴۴/۸۷ ریال (۳/۰۵ درصد افزایش نرخ رشد نسبت به ماه گذشته) پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "حکمت ایرانیان" با مبلغ ۱۵۶۰/۰۲ ریال (با ۱۳/۳۰ درصد کاهش نرخ رشد نسبت به ماه گذشته) و پس از آن بانک "کشاورزی" با مبلغ ۱۵۶۰/۰۲ ریال دومین بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت

کرده‌اند. همانگونه که در جدول ۵-۱۳ مشاهده می‌گردد، به جز چند مورد محدود در بیشتر بانک‌ها با نرخ رشد منفی کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ رو به رو بوده‌ایم که با توجه به بررسی سال‌های گذشته در مهرماه این کاهش نرخ غیرطبیعی به نظر نمی‌رسد و دلیل آن می‌تواند ورود به فصل جدید و پرداخت اکثر قبوض در ماه پایانی فصل گذشته باشد.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از دارندگان کارت‌های صادر شده توسط بانکشان دریافت کرده‌اند.

۶. جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی مهر ماه ۱۳۹۶ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران

بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به ماه مرداد ماه ۱۳۹۶ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان زمستان ۱۳۹۵ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شهریور ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های مهر ماه ۱۳۹۶ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۱،۳۶۰ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۱،۴۳۲ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۷/۷۱- و ۶/۸۹- درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در مهر ماه ۱۳۹۶ با افزایش ۱/۱۷ درصدی به بیش از ۷،۵۶۷ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۸۷/۱۱ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۸/۳۲ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۴/۵۷ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های مهر ماه ۱۳۹۶ با ۸۷/۷۵ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت

خرید کالا و خدمات ۷۷/۳۷ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۶۳، هر ابزار پذیرش موبایلی ۳۶۸ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های ۱۸۱ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۰۶ و ۲/۸۲ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های ۱/۱۰ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر ۱،۲۹۱/۸۱ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌های با ۱،۱۲۵/۲۷ عدد به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۲۳/۲۲ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول مهر ماه ۱۳۹۶ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌های با ۲۰/۳۸ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های مهر ماه به ترتیب در اختیار استان‌های یزد، تهران و هرمزگان می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۲۱/۱۱ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان تهران می‌باشد.

شاخص دهکی مهر ماه ۱۳۹۶ در قیاس با شهریور ماه ۱۳۹۶، ۶/۳۶ درصد افزایش داشته است و در قیاس نقطه به نقطه ۷/۷۹ درصد افزایش در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان افزایش شاخص دهکی مهر ماه ۱۳۹۶ نسبت به شهریور ۱۳۹۶ به سبب کاهش متوسط مبلغی هر تراکنش در دهک اول و افزایش متوسط مبلغی هر تراکنش دهک دهم می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰،۰۰۰ ریال تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال می‌باشد.

۲۸/۸۷ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۳۴۴،۵۵۰،۳۹۶ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۵۰،۰۰۰ ریال، ۳۶/۶۵ درصد تراکنش‌ها معادل ۴۳۷،۴۱۹،۱۲۴ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال و ۲۷/۵۴ درصد معادل ۳۲۸،۷۱۷،۷۶۹ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰،۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

در مهر ماه ۱۳۹۶ تعداد کل تراکنش‌های ناموفق نسبت به تیر ماه با رشد ۱۲/۳۷- درصدی مواجه بوده است. تعداد خطاهای پذیرندگی، کاربری، کسب و کار، شاپرکی و صادر کنندگی به ترتیب با افزایش ۱۵/۹۰-، ۱۲/۱۲-، ۳۲/۶۸، ۵۳/۵۹-، ۱۳/۴۷- درصدی همراه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده مهر ماه ۱۳۹۶ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۷ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته ۰/۰۲ درصد افزایش داشته است. همچنین میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده به ازای شبکه پرداخت در مهر ماه ۱۳۹۶، ۹۸/۶۰ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در شهریور ماه ۱۳۹۶ افزایش ۰/۰۹ درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه کاهش ۰/۰۸ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت های PSP حاکی از آن بوده که در مهر ماه نیز چون گذشته شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی از بازار را به خود اختصاص داده و همچنان در جایگاه نخست قرار گرفته است. سهم بازار مبلغی این شرکت بیش از دو برابر سهم بازار دومین شرکت دارنده بازار مزبور، یعنی "کارت اعتباری ایران کیش" می‌باشد. از سویی دیگر نوسان قابل ملاحظه‌ای نه تنها در سهم تعدادی شرکت‌ها، بلکه در سهم بازار مبلغی آن‌ها نیز صورت پذیرفته است و با وجود کاهش و افزایش اندکی در سهم بازار برخی از شرکت‌ها، در رتبه‌بندی آن‌ها نسبت به ماه گذشته تغییری مشاهده نمی‌شود.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به شرکت "به پرداخت ملت" و بیشترین سهم تعدادی

و مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به شرکت "آسان پرداخت پرشین" تعلق داشته است. در این ماه همچنان شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی همچنان چون گذشته، در اختیار شرکت "به پرداخت ملت" است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. این شرکت، بالاترین سهم تراکنش‌های مانده‌گیری را نیز به خود اختصاص داده است. در مهر ماه همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور همچنان چون ماه گذشته، در اختیار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" است.

در ماه مهر شرکت "سایان کارت" با سهم ۰/۰۱۴ درصدی جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به دست آورده است. بیشترین نسبت تعداد خطای پذیرندگی به کل تعداد تراکنش‌ها نیز به شرکت‌های "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" اختصاص داشته است. در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" رخ داده و بیشترین تغییرات مثبت این شاخص به شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" تعلق داشته است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال - هیرشمن تنها در بازار ابزار پذیرش موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. دو شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت نوین آرین" به‌عنوان موثرترین شرکت‌ها در بازار تراکنش‌های موبایلی هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش اینترنتی حکایت دارد.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال - هیرشمن تنها در بازار سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف دو شرکت "پرداخت نوین آرین" و

"پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار سرویس‌های خرید و مانده‌گیری حکایت دارد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در مهر ماه، شرکت "به‌پرداخت ملت" در دو ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش موبایلی، به ترتیب با ۱۵/۸۵ درصد و ۹۶/۶۶ درصد بالاترین سهم را به خود اختصاص داده‌است. بازتعریف برخی از کارتخوان‌های فروشگاه‌های به عنوان ابزار پذیرش موبایلی در ماه‌های گذشته در این شرکت سبب گردیده بود تا در سهم ابزارهای فوق در شرکت "به‌پرداخت ملت" نسبت به سایر شرکت‌ها اختلاف بالایی مشاهده شود. در این ماه با وجودی که تعداد ابزارهای موبایلی فعال سیستمی دو شرکت "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" افزایش بیشتری نسبت به شرکت مذکور داشته‌اند، ولیکن همچنان این شرکت فاصله‌ی خود را در سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی با سایر شرکت‌ها حفظ نموده است. در این ماه نیز تعداد ابزار اینترنتی شرکت "آسان پرداخت پرشین" به علت استمرار رفتار آن در بازتعریف برخی از ابزارهای کارتخوان آن به‌عنوان ابزار اینترنتی نسبت به سایر شرکت‌ها با رقمی معادل با ۸۷/۲۳ درصد، بیشترین سهم بازار را نشان می‌دهد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار، در مهر ماه شرکت "به‌پرداخت ملت" در هر سه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی، بالاترین سهم را به خود اختصاص داده‌است. در ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار به ترتیب ۳/۱۴ بر سهم بازار شرکت "آسان پرداخت پرشین" افزوده و ۳/۰۵ درصد از سهم بازار شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" کاسته شده است. تغییرات سهم بازار شرکت‌ها در پشتیبانی از ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار چندان قابل ملاحظه نمی‌باشد.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که شرکت‌های "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" همانند ماه‌های گذشته شاخص اثربخشی بالاتر از یک داشتند. این شرکت‌ها نه تنها در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند، بلکه در اثربخشی ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار، نیز به رقمی بالاتر از یک دست یافته‌اند. این بدان معناست که این شرکت‌ها هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند. بیشترین بهبود در شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در

شرکت "فن آواکارت" با افزایش ۰/۰۴۴ واحدی رخ داده است. این شرکت در مهر ماه هم از حجم تراکنش‌های خود کاسته و هم بیشترین ریزش را در تعداد ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی داشته است؛ ولیکن با توجه به سرعت بالاتر کاهش سهم بازار ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های شرکت مذکور نسبت به ریزش سهم تعدادی تراکنش‌های آن، اثربخشی آن با افزایش روبه‌رو شده است.

در بعد استانی همانند ماه‌های گذشته تنها سه شرکت "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بیشتر استان‌ها با شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاتر از یک مواجه بوده‌اند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "به‌پرداخت ملت" در تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و نیز در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته‌است.

در مهر ماه تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی با کاهش ۱/۲۸ درصدی مواجه شده است. در این ماه تنها پنج شرکت از تعداد پایانه‌های مذکور خود کاسته‌اند که عمده‌ترین کاهش در شرکت "فن-آواکارت" مشاهده می‌شود. بیشترین افزایش نیز در شرکت "به‌پرداخت ملت" صورت گرفته‌است. در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه نیز کمترین رقم این شاخص با رقمی معادل ۷/۸۳ درصد به شرکت "آسان پرداخت پرشین" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" مشاهده می‌شود. بالغ بر ۳۲ درصد از کارتخوان‌های فعال سیستمی این شرکت، کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش گزارش شده‌اند.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار را مورد بررسی قرار می‌دهیم.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده نشان دهنده آن است که همچنان "بانک ملت" بیشترین سهم از بازار را چه به لحاظ تعدادی و چه به لحاظ مبلغی به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین

تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. همچنین از بازار کل تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز به تفکیک هر بانک همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های موبایلی همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار این ابزار است. مقدار این شاخص در بازار کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش اینترنتی مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مهرماه ۹۶ نسبت به شهریور ماه رشد منفی معادل منفی ۱/۷۱ درصدی داشته است (حدود ۳ درصد کاهش نرخ رشد). در این ماه نسبت به ماه گذشته، هر سه دسته از کارت‌های "اعتباری"، "هدیه و بن کارت" و "کارت‌های برداشت" رشد تعدادی منفی را تجربه نموده‌اند.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مهرماه ۱۳۹۶، نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملی ایران"، بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک "صادرات ایران" و بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملت" بوده است. در بین کارت‌های تراکنش‌دار در مهرماه، همانند ماه‌های گذشته بیشترین تعداد متعلق به کارت برداشت، سپس کارت هدیه و بن کارت بوده و کارت اعتباری کمترین تعداد را داشته است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن به منظور بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صدور انواع کارت‌های بانکی نیز مورد بررسی قرار گرفت که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شد. شاخص هرفیندال - هیرشمن مبین تمرکز بالا در بازار

صادرکنندگی "کارت‌های اعتباری" می باشد، به این معنا که تعداد کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند، در بازار صادرکنندگی کارت‌های "هدیه و بن کارت"، این شاخص دارای تمرکز ملایم بوده و در خصوص "کارت برداشت"، مقدار این شاخص در طبقه رقابتی قرار گرفته است.

همچنین در این بخش مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک صورت گرفته است. همانند ماه گذشته بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "صادرات" و "پارسیان" اختصاص داشته است. به عبارتی دیگر این بانک‌ها در مجموع نسبت به سایر بانک‌ها بیشترین تراکنش را به لحاظ تعدادی و نیز مبلغی صادر و نیز پذیرش نموده‌اند.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته‌اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" تعلق گرفته است.

از منظر مبلغی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "موسسه اعتباری نور" و "مسکن" (ماه گذشته بانک "آینده" در جایگاه دوم و "موسسه اعتباری نور" در جایگاه هفتم قرار داشت که در مهر ماه بانک "آینده" در جایگاه چهارم قرار گرفته است) بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "آینده" و "مسکن" به سمت بانک‌های "ملت"، "پارسیان" و "سامان" در حال انتقال است.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در مهر ۱۳۹۶، بانک‌های پذیرنده با ۲/۷۹ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته (شهریور ماه) میزان ۱۱۲/۷۳ ریال از هر صدهزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "توسعه صادرات ایران" با ۲۰/۳۲ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته کمترین متوسط یعنی مبلغ ۳۴/۲۷ ریال از هر صدهزار ریال مبالغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده است و بانک "خاور میانه" با ۱۶/۸۱ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته با مبلغ ۲۶۹/۹۵ ریال بیشترین کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده است.

از آنجایی که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای نصب هر ابزار کارتخوان فروشنده‌ای نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید. این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت است. به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها اضافه گردیده و شاخص جدید "کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید

با احتساب هزینه اجاره بها" تعریف شده و به این ترتیب بالاترین نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید در مهر ۱۳۹۶ با احتساب اجاره ابزارهای کارتخوان به بانک "حکمت ایرانیان" و کمترین آن به بانک "توسعه صادرات ایران" تعلق گرفته است.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای مهر ماه ۹۶ محاسبه گردیده و با توجه به اطلاعات مربوطه مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در مهر ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۵۱۴/۸۶ ریال کارمزد پرداخت نموده‌اند که در این بین، در مهر ماه، بانک "صنعت و معدن" با ۴۴/۸۷ ریال پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "حکمت ایرانیان" با مبلغ ۱۵۶۰/۰۲ ریال (با ۱۳/۳۰ درصد کاهش نرخ رشد نسبت به ماه گذشته) و پس از آن بانک "کشاورزی" با مبلغ ۱۲۸۱/۹۴ ریال دومین بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۰۷. واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۷}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نمایند. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۳۸}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۳۹}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبانه"^{۴۰} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۱} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

^{۳۷} Service Type

^{۳۷} Payment Service Provider

^{۳۸} Issuer Bank

^{۳۹} Acquirer Bank Acquirer

^{۴۰} IBAN: International Bank Account Number

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت دینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از دینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

^{۴۹} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۸} EFTPOS

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشنده‌ای، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشنده‌ای^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

^{۴۸} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۹} EFTPOS

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاهی، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاهی، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی سه ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در سه ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۰}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۱}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاهی^{۵۲}، نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۳} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۴}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

^{۵۴} In-App Purchase

^{۵۰} Internet Payment Gateway

^{۵۱} Mobile Payment Gateway

^{۵۲} In-Store

^{۵۳} Web-Mobile

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۵}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۶}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۷}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۸} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارتهای برون خط^{۵۹} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول

نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۰}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سوییچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

^{۵۸} online

^{۵۹} offline

^{۶۰} Credit card

^{۵۵} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۶} Debit card

^{۵۷} prepaid

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده - ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۶۱}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت} \\ = \frac{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت}} \\ \times \text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل تراکنش‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارتخوان‌هایش بیش از سهم تعداد تراکنش‌های آن شرکت از کل تراکنش‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازدهی بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

^{۶۱} Reconciliation Account (RA)

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$۱۰۰ * \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} =$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۲} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۳} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض الحسنه پس انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$۱۰۰ * \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} =$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۴}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

^{۶۴} Nominal Value

^{۶۲} Quasi money

^{۶۳} Demand deposits

سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

مبلغ اسمی تراکنش ها در ماه $\bar{t}$
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه $\bar{t}$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش ها

برای تعیین دهک ها، تراکنش ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می نماییم که یک دهم از تراکنش های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می شود.

متوسط ارزش دهک دهم تراکنش ها
= شاخص توزیع مبلغی دهکی
متوسط ارزش دهک اول تراکنش ها

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه های صنعت برای اندازه گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام ها و تباری بخش های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه ها در صنعت یا بازار استفاده می شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می دهد. شاخص هرفیندال- هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به

3

The quality of card e-payment services

Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 90/81	▲
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/97	▲
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 1/25	▼
Shaparak network error	% 0/29	▼
Issuer error	% 13/06	▼
Cardholder Error	% 84/74	▲
Business error	% 0/67	▲
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 98/60	▲
Shaparak sensed availability	% 99/97	▲
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/021	▼
percent change of reconciliation account transactions	% -27/71	▼

4

Electronic card payment network market indices in September 2017

Active EFTPOS effectiveness			
The highest effectiveness	Behpardakht Mellat	1/531	▲
The lowest effectiveness	Electronic cart Damavand	0/309	▼
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Pardakht Electronic Pasargad	% 0/305	▲
The lowest ratio	sayan cart	% 0/014	▼
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	Pardakht Electronic Damavand	% 37/60	▲
The Lowest ratio	Asan Pardakht Persian	% 7/83	▼

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share

The highest value share of transactions	% 28/44 Behpardakht Mellat	▼	% 29/11 Bank Mellat	▼
The highest numerical share of transactions	% 21/88 Behpardakht Mellat	▲	% 32/52 Bank Mellat	▲

The highest value share of transactions in each terminal

Internet Payment Gateway	% 40/09 Behpardakht Mellat	▼	% 41/04 Bank Mellat	▼
Mobile Payment Gateway	% 42/82 Asan Pardakht Persian	▲	% 54/53 Bank Mellat	▼
EFTPOS	% 27/63 Behpardakht Mellat	▲	% 27/94 Bank Mellat	▲

The highest numerical share of transactions in each of terminals

Internet Payment Gateway	% 29/33 Behpardakht mellat	▲	% 29/60 Bank Mellat	▲
Mobile Payment Gateway	% 38/96 Asan Pardakht Persian	▲	% 74/94 Bank Mellat	▲
EFTPOS	% 24/28 Behpardakht Mellat	▲	% 28/10 Bank Mellat	▲

Herfindahl-Hirschman Index

Internet Payment Gateway	1,791	▲	1,426	▲
Mobile Payment Gateway	2,890	▲	5,748	▲
EFTPOS	1,429	▲	1,169	▲

The highest share of issuing banks in number of active cards

Prepaid card	Bank Saderat Iran	% 21/97	▲
Credit card	Bank Mellat Iran	% 34/06	▲
Debit card	Bank Melli Iran	% 21/62	▲

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 11/10	▲
---	---------	---

The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 2/49	▼
---	--------	---

Value of transactions as a percentage of GDP	% 129/20	▶
--	----------	---

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	1,360,065,513	▼
------------------------	---------------	---

Value of transactions	1,432,452,540 millIRR	▼
-----------------------	-----------------------	---

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions(Sep compared to Oct)	% - 6/89	▼
--	----------	---

Monthly real growth of value of transactions(Sep compared to Oct)	% - 7/23	▼
---	----------	---

Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 29/74	▲
--	---------	---

Point-to-point real growth of the value of transactions	% 19/68	▲
---	---------	---

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 2/90	▲
--------------------------	--------	---

Mobile Payment Gateway	% 9/34	▲
------------------------	--------	---

EFTPOS	% 87/75	▼
--------	---------	---

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 95/25	▼
-----------------------------	---------	---

Bill payment & purchase mobile charge	% 4/75	▲
---------------------------------------	--------	---

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 77/37	▼
------------------------------------	---------	---

Bill payment & purchase mobile charge	% 16/54	▲
---------------------------------------	---------	---

Balance Inquiry	% 6/09	▲
-----------------	--------	---

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1291/81	▲
-------------------------------	---------	---

EFTPOS	1125/27	▲
--------	---------	---

Mobile Payment Gateway	59	▲
------------------------	----	---

Internet Payment Gateway	107/54	▲
--------------------------	--------	---

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	23/22	▼
-------------------------------	-------	---

EFTPOS	20/38	▼
--------	-------	---

Mobile Payment Gateway	2/17	▼
------------------------	------	---

Internet Payment Gateway	0/67	▼
--------------------------	------	---

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,471,844 Tehran	▲
--	------------------	---

The most change in the number of active EFTPOS terminals	12/876 Tehran	▲
--	---------------	---

The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/164 Yazd	▲
---	------------	---

The most number of EFTPOS transactions per capita	21/11 Tehran	▼
---	--------------	---

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	732/00	▲
---	--------	---

شرکت تجار الکترونیکی پردانست تجارت ایران

آدرس وب گاه شاپارک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیکی:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۲۰۳۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانی پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاهنظری،

کوچه دوم، پلاک ۲۴

کد پستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱

صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پردانست کارت شاپارک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، بخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.

